

THC3321
ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

สุภัครษ์ สุรนภิญโญ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำนำ

เอกสารประกอบการสอนเล่มนี้ เรียบเรียงขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชา THC3321 ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย เนื้อหาประกอบด้วยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะภาษาไทย ความหลากหลายของภาษา การยืมภาษา ที่มา ข้อสังเกต ลักษณะคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต เขมร จีน อังกฤษ ซวาและมลายู และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

ผู้เขียนตระหนักดีว่าคำที่รับมาจากภาษาต่างประเทศบางคำไม่สามารถตัดสินได้ว่ามีที่มาหรือเป็นคำภาษาไทยใดกันแน่ นักวิชาการบางท่านหรือตำราแต่ละเล่มอาจมีทรรศนะที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเรียบเรียงเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสารนี้จึงอาจไม่ครอบคลุมตำราทุกเล่ม ทว่าผู้เขียนได้สังเคราะห์จากตำรา เอกสาร งานวิจัยจากทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศตามที่ปรากฏในรายการอ้างอิงเพื่อให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด ถ้าหากพบข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องส่วนหนึ่งส่วนใด สามารถแจ้งผู้เขียนได้ตลอดเวลาเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ผู้เขียนหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาตามสมควร รวมทั้งเป็นสะพานที่จะน่านักศึกษาไปสู่การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศภาษาใดภาษาหนึ่งที่สัมพันธ์กับภาษาไทยในมิติที่ลุ่มลึกกว้างขวางต่อไปในอนาคต

ขอบคุณ อนุรักษ์ แก้วสีสด ที่ช่วยพิมพ์ต้นฉบับด้วยความเต็มใจ ขอบคุณ วิษณุ สมานิตย์ ที่ออกแบบหน้าปกให้ด้วยความยินดี และหากคุณงามอันพึงมีจากเอกสารเล่มนี้ ผู้เขียนขอมอบแต่ ครู-อาจารย์ภาษาไทยทุกคนของผู้เขียน

สุภัคฉัย สุธนภิญโญ

พฤศจิกายน 2565

“...กลุ่มบุตรนั้นควรจะศึกษาให้รู้ในพากย์ ๘ ประการ ซึ่งเป็นหลัก เปนประธาน ต้นเค้าของคำพูด แลคำใช้ในกาพย์ โคลง พากย์ ฉันทต่าง ๆ เพื่อจะมีให้ชัดซึ้งในการที่จะอ่านแลคิดกาพย์กลอนทั้งปวง แลพากย์ ๘ ประการนั้น ที่ ๑ คือ สยามพากย์ ที่ ๒ กัมพูชพากย์ ที่ ๓ ขวาพากย์ ที่ ๔ มคธพากย์ ที่ ๕ หริภุญไชยพากย์ ที่ ๖ สังสกฤษฏพากย์ ที่ ๗ ลิงหนพากย์ ที่ ๘ ตเลงพากย์ กับภูกามพากย์...ก็ในกาลทุกวันนี้ กรุงเทพมหานครมีทางพระราชไมตรี ติดเนื่องกับต่างประเทศ หลายชาติ คำพูดชาวยุโรปภาษาอังกฤษ คนชาวสยามได้รู้ ด้วยกันเปนอันมาก จะยกขึ้นใช้เป็นพากย์อีก อย่างหนึ่ง เรียกว่า อิงคลิศพากย์ เป็นที่ ๙ ก็เห็นจะควร...ควรจะศึกษาให้รู้ไว้มาก ๆ จะได้เป็นเครื่องบำรุงปัญญา”

(แบบเรียนอนัตวิภาค ของพระยาศรีสุนทรโวหาร)

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาและลักษณะภาษาไทย

ความหมายของภาษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556: 868) ให้คำจำกัดความคำว่า “ภาษา” ว่า ถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความหมายของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน หรือเพื่อสื่อความเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ ภาษากฎหมาย ภาษาธรรม, เสียง ตัวหนังสือ หรือกิริยาอาการที่สื่อความได้ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ภาษามือ

กาญจนา นาคสกุล (2556: 6-9) ได้ให้ความหมายของภาษาไว้หลายประการ ได้แก่ **1) ภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นเพื่อใช้สื่อสารกัน** ซึ่งอาจเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน เรียกว่า “วจนภาษา” รวมทั้งภาษาใบ้ ภาษาเงิบ ภาษาท่าทาง เครื่องหมาย สัญลักษณ์ต่างๆ ฯลฯ เรียกว่า “อวจนภาษา” **2) ภาษาคือระบบสัญลักษณ์ที่ใช้ติดต่อสื่อสารกัน** โดยสัญลักษณ์ที่กล่าวนี้หมายถึงเฉพาะสัญลักษณ์ที่ได้มีการจัดระบบหรือเป็นระบบแล้ว ต้องเป็นภาษาที่มีการเรียนรู้ กล่าวคือ ภาษาที่เป็น “คำพูด” ที่มนุษย์ใช้ติดต่อสื่อสารกัน และภาษาที่เป็น “ตัวอักษร” หรือการเขียนที่เป็นระบบซึ่งสามารถอ่านออกเป็นคำพูดในภาษา **3) ภาษาหมายถึงระบบสัญลักษณ์ที่คนกลุ่มหนึ่งใช้ติดต่อสื่อสารกันในสังคม** เป็นภาษาของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเท่านั้น เช่น ภาษาคำโดด ภาษามือ วิกิตติปัจจัย ภาษาตระกูลไท ภาษาตระกูลมอญ-เขมรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น **4) ภาษาหมายถึงภาษาย่อยซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากภาษาใดภาษาหนึ่งตามข้อกำหนด** เช่น ถิ่นที่อยู่ หน้าที่และจุดมุ่งหมายในการใช้ภาษา ปัจจัยทางสังคม (อาชีพ เพศ อายุ) เช่น ภาษาถิ่น ภาษาราชการ ภาษาแพทย์ ภาษาราชการศัพท์ ภาษาผู้หญิง ภาษาวัยรุ่น เป็นต้น

วิจินตน์ ภาณุพงศ์ (2532: 6) ได้ให้คำจำกัดความว่า ภาษา คือ ภาษาที่มีเสียงพูดที่มีระเบียบและมีความหมาย ซึ่งมนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับสื่อความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และใช้ในการประกอบกิจการร่วมกัน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2549: 33) กล่าวว่า ภาษา หมายถึง ระบบหรือวิธีพูดในสังคมมนุษย์ ประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่เป็นแบบแผนและใช้สื่อความหมาย จากผู้พูดไปยังผู้ฟัง สัญลักษณ์เหล่านี้ เป็นสิ่งสมมุติและถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นหนึ่งโดยการเรียนการสอน

ซาเพียร์ (Sapir, 1921: 8) ได้ให้นิยามคำว่า “ภาษา” ไว้ว่า ภาษาเป็นวิธีที่เป็นของมนุษย์โดยเฉพาะเท่านั้น และไม่ใช่สิ่งที่เป็นสัญชาตญาณ แต่มีไว้เป็นเครื่องมือสื่อสารความคิด ความรู้สึกและความต้องการของตน และมนุษย์จะกระทำโดยการเปล่งเสียง ระบบของสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นเสียงออกมาโดยตั้งใจ

บล็อกและเทรเกอร์ (Bloch and Trager, 1942: 5) ได้ให้นิยามว่า ภาษาคือระบบ สัญลักษณ์ซึ่งใช้แทนเสียงพูด สัญลักษณ์เหล่านี้ได้กำหนดขึ้นอย่างไม่มีกฎเกณฑ์หรือเหตุผล และสังคม มนุษย์ติดต่อกันด้วยระบบนี้

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้น **อาจสรุปได้ว่า** ภาษา หมายถึง สัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นอย่างมีระบบเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึก และติดต่อสื่อสารกันในสังคม

ธรรมชาติทั่วไปของภาษา

นภลัย สุวรรณธาดา (2545: 5-6) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของภาษาไว้หลายลักษณะ สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ภาษา หมายถึง ภาษามนุษย์ ภาษาสัตว์ไม่มีคุณสมบัติพอที่จะเรียกว่าภาษา
- 2) ภาษาหมายถึง ภาษาพูด เพราะภาษาเขียนเป็นเพียงการบันทึกภาษาพูดเท่านั้น (เราทุกคนพูดได้ แม้จะอ่านไม่ออกหรือเขียนไม่ได้)
- 3) ภาษามีโครงสร้าง คือ มีองค์ประกอบ ได้แก่ เสียง ความหมาย
- 4) ภาษามีระบบกฎเกณฑ์แน่นอนในตัวเอง
- 5) ภาษาเป็นสิ่งสมมุติ
- 6) ภาษามีจำนวนประโยคไม่รู้จักจบ (ภาษามีเสียงจำกัดแต่สามารถสร้างประโยคได้ไม่จำกัด)
- 7) ภาษามีลักษณะเป็นสังคม
  - ภาษาเกิดจากการเรียนรู้ เลียนแบบ ถ่ายทอดจากบุคคลในสังคม
  - ภาษามีหลายประเภทตามสังคมและวัฒนธรรม เช่น ภาษาถิ่น ภาษาวิชาการ ภาษาราชการ
  - ภาษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น เกิดคำใหม่ๆ ตามบริบทสังคมและยุคสมัย
- 8) ภาษาเป็นสิ่งที่ศึกษาได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

จากลักษณะทั่วไปของภาษาที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า ภาษาทุกภาษาต้องมีลักษณะที่เป็นธรรมชาติ 4 ประการ (บุญยเสนอ ตรีวิเศษ, 2564 : 7) ได้แก่

- 1) ภาษาต้องมีระบบ (systematic) จากส่วนที่เล็กที่สุด (phoneme) ไปหาส่วนที่ใหญ่ที่สุด (Paragraph)
- 2) ภาษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (changeability)
- 3) ภาษาต้องมีลักษณะเป็นทวิลักษณ์ คือ มีเสียงกับความหมาย (duality)
- 4) ภาษาต้องมีลักษณะการใช้สื่อสารโดยไม่มีวันหมดสิ้น (productivity)

โดยลักษณะทั้ง 4 ประการเหล่านี้ถือเป็นธรรมชาติที่เป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในภาษาต่างๆ ไม่ว่าจะภาษาใดก็ตามต้องมีลักษณะที่เป็นธรรมชาติอย่างนี้ทั้งนั้น ดังนั้น ภาษาใดก็ตามหากมีลักษณะการ พูดที่เป็นไปตามธรรมชาติของภาษาดังกล่าว โดยไม่มีอิทธิพล หรือค่านิยมอื่นใดมาแทรกแซง ภาษา นั้นย่อมเป็นไปตามธรรมชาติของมันเอง และควรถือว่าภาษาที่ถูกต้อง คือภาษาที่พัฒนาไปตามธรรมชาติของภาษาของมันเอง โดยมีสังคมแต่ละสังคมเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้น ภาษากับสังคมจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้

คุณสมบัติและหน้าที่ของภาษา

ดิฏฐ์ ศรีนราวัฒน์และชลธิชา บำรุงรักษ์ (2558 :2-8) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติและหน้าที่ของภาษา ไว้ดังนี้

1. คุณสมบัติของภาษา

1.1 ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่าง สัญลักษณ์และความหมายนี้เป็นเรื่องที่มีมนุษย์ในแต่ละสังคมกำหนดขึ้น ภาษาบางภาษาอาจนำเสียงชุดเดียวกันมาใช้ แต่ต่างนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายแตกต่างกัน

1.2 ภาษาเป็นระบบและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน แต่ละภาษามีหลักเกณฑ์ทั้งในด้านเสียง คำ ประโยค และความหมาย เช่น เสียงที่นำมาใช้ในภาษาไทยนั้น เสียงพยัญชนะใดปรากฏในตำแหน่งต้นพยางค์ เสียงพยัญชนะใดปรากฏตำแหน่งท้ายพยางค์ คำมีวิธีการสร้างคำหรือประกอบคำอย่างไรบ้าง และมีวิธีการเรียงคำอย่างไร

1.3 ภาษาเป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยกำเนิดหรือสัญชาตญาณ กล่าวคือ มนุษย์มีความปกติทางด้านสมองและสรีระที่เกี่ยวข้องกับการเปล่งเสียงพูดล้วนมีศักยภาพที่จะพัฒนาภาษา ได้ ซึ่งการพัฒนาขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบตัวว่าใช้ภาษาใดในชีวิตประจำวัน ทำให้มนุษย์ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใช้ภาษาต่างกันพัฒนาภาษาแตกต่างกันไป

1.4 ภาษาผลิตภาพที่สร้างสรรค์ไม่จบสิ้น กล่าวคือ เจ้าของภาษาทุกภาษาที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ภาษา ทำให้สามารถนำกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในภาษามาใช้ในลักษณะที่ต่างไปจากเดิม เช่น สร้างคำใหม่ พุดประโยคใหม่ ๆ ที่ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน สามารถสร้างประโยคได้อย่างไม่มีขีดจำกัด และสามารถเข้าใจประโยคใหม่ ๆ ในภาษา

1.5 ภาษาเกี่ยวข้องกับบริบทซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการตีความ บริบทดังกล่าวนี้หมายถึง สภาพแวดล้อมโดยรอบขณะที่มีการใช้ภาษาทั้งที่อยู่ในรูปภาษา

1.6 ภาษาเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์และมีความเป็นพลวัต การสื่อสารด้วยภาษาแสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สื่อสาร

1.7 ภาษาเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทุกภาษาต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาเพื่อรองรับและให้ทันกับการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม ภาษาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงถือว่าเป็นภาษาที่ตายแล้ว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีคำใหม่ในภาษาเพิ่มขึ้นตลอดเวลาเพื่อให้ ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ ส่วนคำที่ไม่มีผู้ใช้ก็จะสูญหายไป

1.8 ภาษาบางภาษามีลักษณะบางประการที่มีอยู่ร่วมกัน เช่น ภาษาพูดทุกภาษาประกอบด้วย เสียงพยัญชนะ และเสียงสระเป็นอย่างน้อย ภาษาบางภาษามีระบบในการสร้างคำและประโยคที่แน่นอน ภาษาทุกภาษามีการแสดงการบอกเล่า ปฏิเสธ คำถาม และคำสั่ง เป็นต้น

2. หน้าที่ของภาษา

2.1 หน้าที่ให้รายละเอียด โดยทั่วไปหน้าที่หลักของภาษาคือ เพื่อให้ข้อมูลรายละเอียด ผู้ส่งสารมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร หรือความรู้ ความคิด แก่ผู้รับสาร

2.2 หน้าที่แสดงความรู้สึก ภาษาอาจทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้สึกและทัศนคติของผู้ส่งสาร ที่สื่อให้ผู้รับสารรับทราบ การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์เมื่อผู้รับสารได้ทราบถึงความรู้สึกของผู้ส่งสารนั้น ลักษณะภาษาที่ทำหน้าที่นี้อาจปรากฏในรูปประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธโดยอาจมีรูปภาพ ที่แสดงความรู้สึก เช่น รัก เกลียด ชอบ เปื่อ ขยะแขยง ซื่นซม

2.3 ทำหน้าที่ชี้แนะ มนุษย์อาจใช้ภาษาเพื่อชี้แนวทางให้ผู้อื่นปฏิบัติตามในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่ เพื่อให้ผู้รับสารแสดงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ส่งสารใช้ภาษาโดยมี วัตถุประสงค์ให้ผู้รับสารแสดงการตอบสนองโดยกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง และเพื่อให้ผู้รับสารปฏิบัติโดยการใช้ถ้อยคำแสดงการตอบ

2.4 หน้าที่แสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ภาษาที่มนุษย์ใช้ในชีวิตรประจำวันอาจไม่ได้ทำหน้าที่ สามประการที่กล่าวมาข้างต้น แต่เกิดขึ้นเพื่อมารยาททางสังคมเพื่อเป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม และเพื่อให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้

ความสำคัญของภาษาไทย

ชาติไทยมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน คนไทยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกัน ระหว่างคนในชาติทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน แสดงความเจริญของชาติไทย ที่สามารถสร้างภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างมีวัฒนธรรม ดังนั้นคนในชาติควรให้ความสำคัญต่อภาษาไทยให้มาก ดังที่ วิพุธ โสภวงศ์ และคณะ (2547 :23-24 อ้างถึงในจิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ, 2556 : 1) กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้

1. ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ คนไทยใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลายาวนาน ภาษาไทยจึงเป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญของชนชาติไทย
2. ภาษาไทยช่วยให้คนไทยมีความสมัครสมานสามัคคี ภาษาช่วยให้คนในชาติเกิดความรู้สึก ผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้เกิดความกลมเกลียวกัน เพราะใช้ภาษาเดียวกัน
3. ภาษาไทยใช้สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันในการดำเนินชีวิต การสื่อสารทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน จะได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสารก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีความ เข้าใจสารและเรื่องราวต่าง ๆ ได้ตรงกัน ดังนั้น ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ต้องเรียนรู้และใช้ภาษาให้ถูกต้อง ตามระเบียบ และกฎเกณฑ์ของภาษา เพื่อให้การสื่อความหมายเข้าใจตรงกัน
4. ภาษาไทย เป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์ คือ ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ในการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ การนำคำมาเรียบเรียงเพื่อพูดและเขียน ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ ที่เป็นเสียงสูงต่ำทำให้เกิดความไพเราะและทำให้เกิดความหมายที่ต่างกันเป็นการเพิ่มคำภาษาไทยให้มากขึ้น
5. ภาษาไทยช่วยให้คนไทยได้จดบันทึกเรื่องราวในอดีตมาสู่คนรุ่นปัจจุบัน เช่นความรู้ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม บทกวีนิพนธ์ ทำให้คนไทยใช้ภาษาศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยัง

สามารถใช้ภาษาในการสร้างสรรค์วรรณคดีและวรรณกรรมได้ ภาษาจึงเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำให้เกิดการค้นคว้า สร้างเสริมสติปัญญาของคนในชาติ สืบทอดวัฒนธรรม และงานวิชาการด้านต่าง ๆ

สรุปได้ว่า คนไทยทุกคนควรช่วยกันสืบสานภาษาและธำรงภาษาไว้ให้คงอยู่ต่อไป ควรให้ความสำคัญต่อภาษาเพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ เป็นสิ่งที่สร้างความสามัคคีแก่คนในชาติ และนอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ส่งเสริมพัฒนาปัญญาของคนไทยได้อีกด้วย

ลักษณะภาษาไทย

กาญจนา นาคสกุล (2554 : 6) กล่าวถึงลักษณะภาษาไทย ว่าภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด หมายความว่าในการพูด การใช้ภาษาไทยจะมี คำ เป็นหน่วยภาษาที่แทนความหมาย เมื่อต้องการจะสื่อความหมายใดก็นำคำที่มีความหมายนั้นมาเรียงต่อกันเพื่อแทนความคิดหรือเรื่องราวที่ต้องการสื่อออกไป โดยคำนั้น ๆ ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูป หรือผันเพื่อให้สอดคล้องกับคำอื่นในลักษณะความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ ในภาษาไทยมีความสัมพันธ์กันด้วยตำแหน่งและความหมาย เช่น เป็นผู้กระทำ เป็นผู้รับการกระทำ เป็นอาการที่กระทำ เป็นต้น ตำแหน่งและความหมายของคำสัมพันธ์กับหน้าที่ของคำนั้นด้วย หน้าที่ของคำในวลี ในประโยค หรือในข้อความจะเป็นไปตามตำแหน่งและความหมายที่ปรากฏ เช่น เป็นประธาน เป็นภาคแสดง เป็นกรรม เป็นส่วนขยาย หรือเป็นส่วนเสริมอื่น ๆ เมื่อจะสื่อภาษาออกเป็น เสียงพูด ภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์เป็นหน่วยภาษา ซึ่งจะประกอบกันตามกฎของระบบเสียงภาษาไทย เป็นคำและกลุ่มคำ การออกเสียงคำและกลุ่มคำต้องเป็นไปตามลักษณะของเสียง การประสมเสียง และการลงเสียงหนักเบาของพยางค์ซึ่งมีความหมายในภาษาไทย

จากลักษณะภาษาไทยดังกล่าว สามารถสรุปลักษณะภาษาไทยเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด ส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียว เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เป็นต้น
2. คำภาษาไทยหนึ่งคำมีหลายความหมายโดยไม่เปลี่ยนแปลงรูปคำ ขึ้นอยู่กับบริบทของคำ เช่น

- ชั้น**
- ชั้นมีอารมณ์ขัน (ชั้น หมายถึงหัวเราะ นึกอยากหัวเราะ)
  - พ่อชั้นนอตรจักรยาน (ชั้น หมายถึง ทำให้ตั้งหรือทำให้แน่นด้วยวิธีหมุนเข้าไป)
  - ตอนเช้าเราจะไต่ยีนเสียงไก่ชั้น (ชั้น หมายถึง อาการร้องอย่างหนึ่งของไก่หรือนกบางชนิดเฉพาะในตัวผู้)
  - ที่บ้านของฉันยังใช้ชั้นตีม้า (ชั้น หมายถึง ภาชนะสำหรับตักหรือใส่น้ำ มีหลายชนิด)

3. ภาษาไทยเรียงลำดับประโยคแบบ ประธาน กริยา กรรม เช่น ฉันกินข้าว เป็นต้น
4. ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ และเกิดความหมายของคำที่แตกต่างกัน เช่น ปา ป่า ป้า

5. ภาษาไทยมีการสร้างคำแบบประสมคำ ซ้ำคำ และซ้อนคำ

6. ภาษาไทยมักสะกดตามมาตราตัวสะกด

7. ภาษาไทยมีลักษณนาม

8. ภาษาไทยมีการเลือกใช้คำตามกาลเทศะ หรือมีระดับภาษา เช่น ภาษาปาก ภาษากึ่งทางการ ภาษาทางการ ภาษาพิธีการ หรือภาษาที่ใช้แก่พระมหากษัตริย์ เป็นต้น ระดับภาษาถูกกำหนดโดยบริบทของการใช้ภาษา หรือสิ่งแวดล้อมในการใช้ภาษาแต่ละครั้ง ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร กาลเทศะและเนื้อเรื่องที่ต้องการพูดถึง ระดับภาษาเป็นสิ่งที่ผู้ใช้ภาษาต้องคำนึงถึง เพราะหากใช้ภาษาไม่เหมาะกับระดับภาษา การสื่อสารอาจจะไม่ประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ

9. ภาษาไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเมื่อเข้าประโยค กล่าวคือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อแสดงเพศ พจน์ การก กาล มาลา วาก การจะทราบหรือเข้าใจถึงความหมายของคำนั้นต้องดูบริบทของคำนั้น เช่น

ฉันกินข้าว (ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นขณะนั้น คือ ตอนนั้นกินข้าวอยู่)

ฉันกำลังจะไปกินข้าว (หมายถึง ยังไม่ได้กินข้าว แต่กำลังจะไปกิน)

ฉันกินข้าวแล้ว (หมายถึง กินข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว)

คำว่า “กิน” ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเมื่ออยู่ในประโยค แต่สามารถเข้าใจความหมายของประโยคได้ โดยดูจากบริบท

10. ภาษาไทยมีการยืมคำจากภาษาต่างประเทศอื่นๆ มาใช้เพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา หาความรู้ การสร้างสรรค์วรรณคดีและวรรณกรรม

11. ภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ความหลากหลายของภาษา

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556 : 17) กล่าวว่า ความหลากหลาย (diversity) ทางภาษามีได้หลายอย่าง ความแตกต่างกันของแต่ละภาษาก็เป็นความหลากหลายอย่างหนึ่ง ภาษาในสังคมหนึ่งย่อมแตกต่างจากภาษาของอีกสังคม เพราะสังคมต่างกันย่อมมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน และภาษาก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมจึงย่อมแตกต่างกันด้วย นักภาษาศาสตร์จึงจำแนกภาษาต่างๆ ในโลกโดยใช้เกณฑ์ต่างกัน เช่น จำแนกตามความสัมพันธ์ทางเชื้อสายตระกูลภาษา จำแนกด้วยเกณฑ์ทางไวยากรณ์ (การเรียงลำดับคำในประโยค เช่น SVO, VSO, OVS) หรือจำแนกภาษาตามเขต (area) เช่น ภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษาสแกนดิเนเวีย เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความหลากหลายของภาษาอาจมีได้หลายปัจจัย ดังต่อไปนี้

- 1) ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์และชาติพันธุ์ คือ การตั้งถิ่นฐานตามถิ่นฐานๆ ซึ่งปัจจัยด้านนี้เป็นเหตุให้มนุษย์แต่ละชาติพันธุ์ต้องใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับลักษณะทางกายภาพของภูมิภาคที่ตนอาศัยอยู่ เช่น ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่าลึกหรือตามหมู่เกาะต่างๆ นอกจากนี้ยังหมายถึงรวมถึงการอพยพย้ายถิ่นฐานที่ส่งผลให้สังคมมีความหลากหลายทางภาษาเพิ่มขึ้นอีกด้วย
- 2) ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง คือ ภาษาต่างๆ ในสังคมมีความสำคัญไม่เท่ากัน เนื่องจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์หรือการเมืองการปกครอง เช่น ภาษาของเจ้าอาณานิคมย่อมมีความสำคัญมากกว่าภาษาของผู้ที่ตกอยู่ภายใต้อาณานิคม เช่น ภาษาอังกฤษซึ่งมีบทบาทและมีความสำคัญมากที่สุดภาษาหนึ่งของโลกเพราะอังกฤษคือประเทศที่มีอำนาจในการปกครองจึงสถาปนาภาษาของตนเองให้มีบทบาทกับชาติที่ต้องอยู่ภายใต้การปกครอง ดังนั้นภาษาจึงมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น
- 3) ปัจจัยด้านการติดต่อค้าขาย คือ ภาษาที่เกิดจากการเดินทางไปติดต่อค้าขายของมนุษย์ที่ใช้ภาษาต่างกัน เช่น ไทยกับจีน ไทยกับตะวันตก จึงทำให้เกิดความหลากหลายของภาษาขึ้นอันจะเห็นได้จากอิทธิพลของภาษาต่างประเทศที่เข้าไปปะปนกับภาษานั้นๆ นอกจากภาษามีความหลายแล้วยังส่งผลให้สังคมและวัฒนธรรมมีการผสมผสานกันจนเกิดเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในที่สุด
- 4) ปัจจัยด้านหน้าที่ทางสังคมของภาษา คือ ภาษาล้วนมีหน้าที่ทางสังคมและสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคม เช่น ภาษาที่ใช้เฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์ (ราชาศัพท์) ภาษากฎหมาย ภาษาศาสนา ภาษาสื่อสารมวลชน เป็นต้น
- 5) ปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา ย่อมส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางภาษาด้วยเช่นกัน เช่น ภาษาของเด็ก ภาษาของผู้ชายและผู้หญิงอาจจะมีลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันไปตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรม

ปัจจัยด้านต่างๆ ที่กล่าวไปข้างต้นทำให้ภาษามีความหลากหลายและนอกจากนี้ยังส่งผลให้สังคมและวัฒนธรรมเกิดความหลากหลายและผสมผสานตามไปด้วย เพราะภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 40) กล่าวว่า “ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกันมาก จนมีผู้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองสิ่งอยู่บ่อยครั้ง” เมื่อเป็นเช่นนี้การศึกษาภาษาจึงต้องศึกษาควบคู่กันไปกับวัฒนธรรม และเมื่อศึกษาวัฒนธรรมก็หลีกเลี่ยงการศึกษาภาษาไปไม่ได้

เกณฑ์ที่ใช้ในการจัดกลุ่มภาษา

ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่าภาษามีความหลากหลาย ดังนั้นจึงต้องมีการจัดกลุ่มภาษาต่างๆ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกนั้นอาจจำแนกได้ ดังนี้

1) การแบ่งตามรูปลักษณะของภาษา

การแบ่งตามวิธีนี้ อาศัยลักษณะของการสร้างคำ การเรียงคำหรือประกอบคำเข้าเป็นประโยค โครงสร้างประโยค หากภาษาใดมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันก็จัดเป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งการแบ่งตามรูปลักษณะของภาษานี้แบ่งได้ 4 กลุ่ม คือ

- 1.1 ภาษาคำโดด (isolating language) คือภาษาที่คำแต่ละคำมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ เช่น ภาษาไทย ภาษาจีน
- 1.2 ภาษาที่มีวิภัติปัจจัย (inflectional language) คือภาษาที่มีคำแต่ละคำสัมพันธ์กับคำอื่นในประโยค ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาฝรั่งเศส
- 1.3 ภาษาคำติดต่อ (agglutinative language) คือภาษาที่คำเดิม (base word) เป็นตัวตั้งแล้วเอาคำเติม (affix) มาประกอบเข้าเพื่อให้ได้ความหมายใหม่ เช่น ภาษามลายู ภาษาญี่ปุ่น
- 1.4 ภาษาคำควบกล้ำมากพยางค์ (polysynthetic language) คือภาษาที่นำคำหลายๆ คำมาควบหรือมาต่อกันเป็นประโยค เช่น ภาษาแมกซิกัน ภาษาเอสกีโม

การแบ่งภาษาตามเกณฑ์ข้างต้นอาจยังมีความไม่แน่ชัดจนอยู่บ้าง กล่าวคือ ภาษาบางภาษามีรูปลักษณะของภาษาปะปนกัน เช่น ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีวิภัติปัจจัย แต่ก็มีลักษณะของคำติดต่อและภาษาคำโดดปนอยู่ด้วย

2) การแบ่งตามตระกูลภาษา

การแบ่งตามวิธีนี้ เป็นการแบ่งโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของภาษาเป็นหลัก อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2542 : 30) กล่าวว่า ตระกูลภาษา (language family) หมายถึงกลุ่มของภาษาที่มีความสัมพันธ์กันทางเชื้อสาย นักภาษาศาสตร์ใช้การพิสูจน์คือ การเปรียบเทียบคำศัพท์พื้นฐานในหมวดต่างๆ โดยนักภาษาศาสตร์จะมองหาลักษณะปฏิกิริยาของเสียง ถ้าพบลักษณะปฏิกิริยามากพอที่จะเชื่อถือได้ ก็สามารถสรุปได้ว่าเป็นสมาชิกของตระกูลภาษาเดียวกัน ซึ่งตระกูลภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทยสามารถจำแนกออกเป็น 5 ตระกูลใหญ่ๆ ดังนี้

- 1.1 ตระกูลไท-กะได (tai-kadai) เช่น ภาษาไทย ภาษาลาว ลาด ลักกะ
- 1.2 ตระกูลจีน-ทิเบต (sino-tibetan) เช่น ภาษาจีน ภาษาพม่า
- 1.3 ตระกูลมั่ว-เย้า (meo-yao) เช่น ภาษามั่ว ภาษาเย้า
- 1.4 ตระกูลออสโตรเอเชียติก (austrasiatic) เช่น ภาษามอญ ภาษาเขมร ภาษาขุย
- 1.5 ตระกูลออสโตรนีเซียน (astronesian) เช่น ภาษามาลายู ภาษาฮาวาย

สอดคล้องกับสุวีโล เปรมศรีรัตน์ (2547:17-18 , 2549 : 8) กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงเชื้อสายหรือตระกูลภาษาว่าสามารถแบ่งได้ 5 ตระกูลใหญ่ๆ ได้แก่ตระกูลไท (24 กลุ่ม) ตระกูลออสโตรเอเชียติก (23 กลุ่ม) ตระกูลออสโตรนีเซียน (3 กลุ่ม) ตระกูลจีน-ทิเบต (21 กลุ่ม) และตระกูลม้ง-เมียน (2 กลุ่ม)

กล่าวโดยสรุปแม้ว่านักภาษาศาสตร์จะพยายามใช้เกณฑ์ต่างๆ ในการพิสูจน์และจัดกลุ่มภาษาต่างๆ แต่ก็พบว่าบางภาษายังมีลักษณะร่วมกับภาษาต่างตระกูล จึงยังไม่สามารถถือเป็นข้อยุติได้ ดังที่ ดำรงพล อินทร์จันทร์ (2553) กล่าวว่า “กลุ่มตระกูลภาษาไม่อาจแยกขาดหรือระบุชี้ชัดลงไปได้ อย่างไรก็ตามการจดจำแนกความสัมพันธ์ทางภาษาและการกระจายตัวทางภูมิศาสตร์ของกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไทนั้นมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างกรอบการรับรู้ความสัมพันธ์ทางภาษาระหว่างกลุ่มย่อยในตระกูลภาษากลุ่มนี้เป็นสำคัญ” ประกอบกับความสัมพันธ์ของตระกูลภาษาที่มีความหลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้เป็นสิ่งที่ต้องค้นคว้าและพิสูจน์ต่อไป

สุภาคีรีช สุธนภิญโญ

การยืมภาษา

การยืมภาษา

1. ความหมายของการยืมภาษา

การยืมภาษา (linguistic borrowing) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่ภาษาหนึ่งยืมตัวอักษร เสียง ความหมาย หน่วยคำ คำ สำนวน กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ โครงสร้างประโยค วจนลีลา ฯลฯ จากภาษาอื่นมาใช้ แม้ว่าการยืมภาษาจะไม่จำกัดแค่การยืมคำ แต่โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงการยืมภาษามักมุ่งประเด็นไปที่การยืมคำเป็นสำคัญ เพราะเป็นวิธีการนำไปใช้ได้ง่ายที่สุดและเกิดการยืมมากที่สุด (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2555: 100)

วิลค์คัตต์ กิ่งคำ (2556 : 9) ได้ให้ความหมายของการยืมคำไว้ว่า การยืมคำ (borrowing words) หมายถึง ภาษาหนึ่งนำเอาคำหรือลักษณะทางภาษาหนึ่งไปใช้ในภาษาของตน ภาษาที่ถูกยืมมามากจะถูกเปลี่ยนแปลงรูปคำ เสียง และความหมายในภาษานั้นใหม่ เพื่อความสะดวกในการออกเสียง และเป็นไปตามลักษณะสำคัญของภาษาผู้ยืม

จากความหมายข้างต้น สอดคล้องกับการอธิบาย คำยืม ของ จีรวัดน์ เพชรรัตน์ และ อัมพร ทองใบ (2556 : 87) ว่า“คำยืม” เป็นลักษณะธรรมชาติของภาษา ย่อมมีการหยิบยืมคำ ของภาษาต่างประเทศมาใช้ปะปนกับภาษาของตนอยู่เสมอ การยืมคำจากภาษาอื่นมาใช้เป็นการช่วยให้มีถ้อยคำใช้มากขึ้น และเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร การยืมคำมาใช้ ไม่มีขอบเขตจำกัดตายตัว อาจจะยืมเสียง ยืมคำ หรือยืมไวยากรณ์ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการและความสะดวกของผู้ใช้

คำภาษาต่างประเทศที่ไทยยืมมาใช้ที่นับว่ามีอิทธิพลต่อภาษาไทยมาก ได้แก่ ภาษาบาลีและสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ อาทิ ภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาชวาและมลายู ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอมฤ ภาษาทมิฬ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาโปรตุเกส ภาษาพม่า ฯลฯ

สรุป การยืมภาษา คือการที่ภาษาหนึ่งรับภาษาหนึ่งไปใช้ในภาษาของตน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงเสียง การเปลี่ยนแปลงคำ การเปลี่ยนแปลงความหมาย การยืมไวยากรณ์ แล้วนำมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการใช้ การยืมภาษาแสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ของสองภาษาทั้งผู้ให้ยืมและผู้รับ อาทิ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านภูมิศาสตร์ ด้านการเมือง การปกครอง เป็นต้น

2. ประโยชน์ในการศึกษาเรื่องการยืมภาษา

เมื่อภาษาหนึ่งมีคำจากภาษาอื่น ๆ เข้าไปปนอยู่มากย่อมเป็นร่องรอยให้สืบค้นประวัติความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของภาษาทั้งสอง เช่น ภาษาไทยมีคำยืมจากภาษาโปรตุเกสอยู่ด้วย เช่น คำว่า “สบู่” “(ขนม)ปัง” “เหรียญ” ฯลฯ ย่อมแสดงให้เห็นว่าชนชาวโปรตุเกสเคยติดต่อกับชนชาวไทย นอกจากนี้คำที่ถูกยืมไปใช้ในภาษาอื่นยังใช้เป็นหลักฐานทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติได้ว่า ลักษณะเดิมของภาษาที่ถูกยืมเป็นเช่นไร เช่น ในภาษาไทยปัจจุบันใช้ทั้งคำว่า “ตบแต่ง” และ “ตกแต่ง” ในความหมายว่า “ประดับให้สวยงาม” แม้จะใช้ทั้งสองคำ แต่คนส่วนใหญ่มักใช้ว่า “ตกแต่ง” และคิดว่า ตกแต่ง เป็นคำที่ถูกต้อง คำนี้ภาษาเขมรยืมเข้าไปใช้เป็น “ตบแต่ง” ใกล้เคียงกับเสียงของคำว่า “ตบแต่ง” มาก จึงเป็นหลักฐานว่า “ตบแต่ง” เป็นคำเก่า ส่วนคำว่า “ตกแต่ง” น่าจะกลายเสียงมาในภายหลัง (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2555 : 101)

3. เหตุที่ทำให้เกิดการยืมภาษา

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2555 : 101-102) กล่าวถึงเหตุผลสำคัญที่ภาษาหนึ่งยืมคำ หรือลักษณะต่าง ๆ ของอีกภาษาหนึ่งมาใช้ 2 ประการ ดังนี้

3.1 เหตุผลด้านความจำเป็น

การยืมภาษาด้วยเหตุผลด้านความจำเป็นมักเกิดขึ้นเมื่อผู้พูดภาษาผู้ให้เป็นเจ้าของความคิดทางศาสนา ปรัชญา โลกทรรศน์ ค่านิยม ประดิษฐ์กรรม นวัตกรรม วิทยาการ อาหาร การละเล่น ฯลฯ หรือเป็นผู้ที่อยู่ในถิ่นที่มีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่ไม่ปรากฏในภาษาผู้รับ ภาษาผู้รับจึงจำเป็นต้องยืมภาษาผู้ให้มาใช้โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เช่น ภาษาไทยยืมคำศัพท์ทางศาสนา เช่น บาป นรก เทวดา จิต ฯลฯ มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ยืมคำศัพท์เกี่ยวกับประดิษฐ์กรรม นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เช่น คอมพิวเตอร์ อะตอม เรดาร์ พลาสติก วัคซีน ฯลฯ มาจากภาษาอังกฤษ และยืมคำศัพท์เกี่ยวกับอาหาร เช่น ต้มยำ ก๋วยเตี๋ยว โจ๊ก กวยจั๊บ ฯลฯ มาจากภาษาจีน ยืมคำศัพท์เกี่ยวกับกีฬาและการละเล่น เช่น ฟุตบอล ยิมนาสติก มาจากภาษาอังกฤษ เป็นต้น

3.2 เหตุผลด้านจิตวิทยา

เมื่อผู้พูดภาษาผู้ให้เป็นผู้ครอบครองความรู้ ความคิด วิทยาการ ฯลฯ ซึ่งผู้พูดภาษาผู้รับไม่มี และภาษาผู้รับจำเป็นต้องรับความรู้ ความคิด วิทยาการ ฯลฯ รวมทั้งคำที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิด วิทยาการ ฯลฯ นั้นจากภาษาผู้ให้ ผู้พูดภาษาผู้รับจะรู้สึกว่ภาษาผู้ให้เป็นภาษาที่แสดงศักดิ์ศรีและฐานะทางสังคมสูงกว่าภาษาผู้รับ ความรู้สึกดังกล่าวทำให้เกิดการยืมภาษาเกินความจำเป็น เป็นการยืมอันสืบเนื่องมาแต่ความนิยม และทัศนคติว่า ภาษาผู้ให้เป็นภาษาสูง เป็นภาษาที่แสดงศักดิ์ศรีมากกว่า ซึ่งก่อให้เกิดผลในการยืมภาษาในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 การยืมคำศัพท์พื้นฐาน ภาษาผู้รับยืมคำศัพท์พื้นฐานมาจากภาษาผู้ให้ ดังกรณี ที่ภาษาไทยยืมคำว่า เดิน เกิด เรียง จมูก ถนน ฯลฯ ซึ่งเป็นคำศัพท์พื้นฐานในภาษาเขมรใช้เป็นคำพื้นฐานในภาษาไทย

3.2.2 การยืมคำที่มีศักดิ์สูง ภาษาผู้รับอาจยืมคำภาษาอื่นมาใช้เป็นคำสุภาพ รวมทั้งคำที่มีศักดิ์สูง เช่น ภาษาไทยยืมคำภาษาบาลี สันสกฤต เขมร มาใช้เป็นคำสุภาพและคำราชาศัพท์

3.2.3 การยืมมาใช้เป็นศัพท์วรรณคดี ภาษาผู้รับยืมคำภาษาอื่นมาใช้แต่งวรรณคดีเพื่อให้เกิดความหลากหลายและความไพเราะ เช่น ภาษาไทยยืมคำภาษาบาลี สันสกฤต และเขมร มาใช้ในวรรณคดีไทย และภาษาเขมรยืมคำภาษาไทยไปใช้ในวรรณคดีเขมร เป็นต้น

3.2.4 การยืมเพื่อแสดงภูมิรู้ ภาษาผู้รับยืมคำภาษาอื่นมาใช้ ทั้ง ๆ ที่ภาษาผู้รับก็มีคำที่สื่อความหมายเดียวกันอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อแสดงว่าผู้ใช้คำภาษานั้นมีภูมิรู้ภาษานั้นเป็นอย่างดี เช่น ภาษาไทยยืม คำว่า ซ็อบปิ้ง ทัวร์ ป็อบคอร์น ฯลฯ จากภาษาอังกฤษมาใช้ทั้งที่ภาษาไทยมีคำหรือกลุ่มคำ ซึ่งสื่อความหมายเดียวกันอยู่แล้ว เช่น ซ็อบของ เที้ยว ข้าวโพดคั่ว ฯลฯ

บางกรณีภาษาผู้รับอาจยืมเสียงบางเสียงของภาษาอื่นที่ไม่มีในภาษาผู้รับมาใช้เพื่อแสดงภูมิรู้ ดังกล่าว เช่น กรณีคนไทยที่รู้ภาษาอังกฤษพยายามออกเสียงพยัญชนะท้าย /-s/ และ /-l/ ในคำว่า เทนนิส แก๊ส บัส แอลกอฮอล์ บอล ฯลฯ เพื่อแสดงว่าเป็นผู้รู้ภาษาอังกฤษดี

4. ประเภทของการยืมภาษา

การยืมภาษาสามารถจำแนกได้หลายลักษณะโดยใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกัน ในที่นี้จำแนกโดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากประเภทขององค์ประกอบต่าง ๆ ของภาษาที่ยืมกับประเภทของภาษาที่ยืมซึ่ง อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2555: 105-109) ได้สรุปประเภทของการยืมภาษาไว้ดังนี้

4.1 ประเภทของการยืมภาษาจำแนกตามองค์ประกอบต่าง ๆ ของภาษาที่ยืม

4.1.1 การยืมคำ คือ การยืมทั้งรูปและความหมายมาใช้ การยืมรูปคำนั้นคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่ความหมายของคำที่ยืมต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลง

4.1.2 การยืมความหมาย คือ การที่ภาษาผู้รับยืมเฉพาะความคิด (ความหมาย) ของคำ โดยไม่ยืมรูป (ทั้งรูปเขียนและเสียง) มาด้วย หรือภาษาผู้รับสร้างคำลอกเลียนแบบคำในภาษาผู้ให้ยืมภาษา โดยนำคำที่มีความหมายเดียวกับคำในภาษาผู้ให้มาประกอบกัน บางครั้งอาจเรียกว่าการยืมแบบแปล เช่น honey moon - น้ำผึ้งพระจันทร์ sea lion- สิงโตทะเล black market - ตลาดมืด ฯลฯ

4.1.3 การยืมเสียง คือ การรับเสียงบางเสียงซึ่งมีในภาษาผู้ให้ยืม แต่ไม่มีในภาษาผู้รับมาใช้ เช่น ภาษาไทยยืมพยัญชนะควบกล้ำในภาษาอังกฤษมาใช้ เช่น ทร- พร- บล- ฟร- ดร- เช่น

ทร- เช่น ทริตเมนต์ ทริป

พร- เช่น เบรก แปรนด์

บล- เช่น บล็อก บลู

พร- เช่น ฟรี ฟรีโกโทส

ดร- เช่น ดรามา ดรึม

4.1.4 การยืมตัวอักษร คือ การนำตัวอักษรของภาษาผู้ให้ยืมมาใช้ในภาษาผู้รับ การยืมตัวอักษร มักเกิดขึ้นเมื่อภาษาผู้รับไม่มีระบบการเขียนเป็นของตนเอง เช่น ภาษาพม่ายืมตัวอักษรมอญไปใช้และปรับ เป็นตัวอักษรพม่า เป็นต้น

4.1.5 การยืมสำนวน คือ การที่ภาษาผู้รับยืมสำนวนซึ่งไม่มีในภาษาของตนมาจากภาษาผู้ให้ เช่น ภาษาไทยยืมสำนวนภาษาจีน เช่น หนทางพิสุจน์ม้า กาลเวลาพิสุจน์คน ไม่เข้าถ้าเสือ ก็ไม่ได้ลูกเสือ ยืม จากสำนวนภาษาอังกฤษ เช่น แพะรับบาป น้ำตาจระเข้ เป็นต้น

4.1.6 การยืมไวยากรณ์ คือ การที่ภาษาผู้รับนำกลวิธีในการสร้างคำใหม่ วิธีการเรียงคำใน ประโยคของภาษาผู้ให้มาใช้ เช่น ภาษาไทยยืมการประกอบหน่วยคำเติมกลางจากภาษาเขมรมาใช้ หรือ ยืมวิธีการประสมคำของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ซึ่งเรียกว่า “สมาส” มาสร้างคำสมาส โดย ภาษาไทยสร้างเลียนแบบภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ซึ่งบางคำที่นำมาสร้างจะประสมกับคำภาษาไทย บ้าง ภาษาเขมรบ้าง

4.1.7 การยืมฉันทลักษณ์ คือ การนำรูปแบบและข้อกำหนดในการแต่งบทร้อยกรอง จากภาษาผู้ ให้ยืมมาใช้ในภาษาผู้รับ เช่น ภาษาไทยยืมรูปแบบและข้อกำหนดในการแต่งบทร้อยกรองประเภทฉันทมา จากภาษาบาลี ซึ่งคำประพันธ์ประเภทฉันทมาจากภาษาสันสกฤต ภาษาบาลีรับมาจากภาษาสันสกฤตอีก ต่อหนึ่ง ภาษาไทยไม่ได้รับจากสันสกฤตโดยตรง จึงยังคงใช้ชื่อฉันทส่วนใหญ่ตามแบบ ของภาษาบาลี เช่น วสันตดิลก สาลินี สัททูลวิกิหิต เป็นต้น

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2556 : 10-11) มีความเห็นสอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของการยืมภาษา ข้างต้น กล่าวคือการพิจารณาลักษณะของภาษาไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ จะเห็นว่าส่วนใหญ่ไม่ได้เป็น คำไทยอย่างแท้จริง เป็นคำยืมภาษาต่างประเทศใช้ปะปนอยู่ จนเกือบแยกไม่ออกจากคำใดเป็นคำภาษาไทย คำใดเป็นคำ ภาษาต่างประเทศ เพราะเรายืมมาเป็นเวลานาน และได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคำที่ยืมมาใช้นั้น ให้มีลักษณะผสม กลมกลืนกับภาษาไทยเป็นอย่างดี ซึ่งการยืมส่วนใหญ่เป็นการยืมคำ ส่วนเรื่องไวยากรณ์หรือ โครงสร้างการเรียงคำ นั้น เป็นผลที่ได้รับจากการยืมคำ มี 3 ลักษณะดังนี้

1. การทับศัพท์ เป็นวิธีการยืมคำจากภาษาหนึ่งเข้าไปใช้ในอีกภาษาหนึ่งโดยตรงไม่มี การเปลี่ยนแปลงรูป คือพยายามรักษาลักษณะเด่นของภาษาเดิมเอาไว้ เช่น

เทนนิส = tennis

กีวี = kiwi

เทอม = term

ซีอีว ทักษิณ วิญญาน

2. การแปลศัพท์คำยืม หมายถึง การยืมความหมายของอีกภาษาหนึ่งมาใช้ โดยการแปลความหมายของศัพท์ชนิดคำต่อคำ เรื่องเลียงไม่สำคัญ การแปลศัพท์มักแปลคำประสมหรือสำนวนการพูด เช่น

black sheep = แกะดำ

weekend = วันสุดสัปดาห์

standpoint = จุดยืน

star = ดารา

3. การยืมความหมาย หมายถึง การยืมความหมายซึ่งเดิมไม่มีใช้อยู่ในภาษา และสร้างคำขึ้นมา ใหม่เพื่อใช้กับความหมายที่ยืมมา ส่วนมากคำที่ใช้เฉพาะในวงการศึกษาวិชาการต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยความรู้ จากต่างประเทศ เช่น ศัพท์ในวงการแพทย์ การศึกษาการเมือง เช่น

ทักษะ ยืมความหมายมาจากคำว่า Skill

ทดสอบ ยืมความหมายมาจากคำว่า test

รายงาน ยืมความหมายมาจากคำว่า report

สโมสร ยืมความหมายมาจากคำว่า club

สาเหตุที่ภาษาต่างประเทศเข้ามาปนภาษาไทย

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์ (2556 : 159) กล่าวถึงการนำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในภาษาไทย มีสาเหตุหลายประการสรุปได้ ดังนี้

1. สาเหตุทางด้านภูมิศาสตร์

ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย จึงทำให้ คนไทยที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนเดินทางข้ามแดนไปมาหาสู่กันและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นการข้ามแดนเพื่อเข้ามาหางานทำ การท่องเที่ยว การอพยพย้ายถิ่น เป็นต้น เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนภาษาถิ่น เช่น คนไทยที่อยู่ภาคอีสานที่อยู่ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ก็จะสามารถสื่อสารด้วยภาษาเขมรได้ คนไทยที่อยู่ทางภาคใต้ เช่น จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา ก็รับภาษาชวา มลายู เข้ามาใช้ เป็นต้น

2. สาเหตุทางด้านประวัติศาสตร์

สภาพการอพยพโยกย้าย การกวาดต้อนผู้คนพลเมืองในทางประวัติศาสตร์พบว่า ได้มีการอพยพ โยกย้าย กวาดต้อนผู้คนที่ของไทยไปดินแดนอื่น ๆ เช่น พม่า หรือผู้คนจากดินแดนอื่นมาในไทย เช่น จีน เขมร ถ้าหากเรา ยอมรับว่าดินแดนที่เป็นอาณาเขตของประเทศไทยในปัจจุบัน เดิมก่อนที่ไทยจะเข้าครอบครองก็เคยมีเจ้าของเป็น คนเชื้อชาติอื่น เช่น ขอม มอญ ละว้า เมืองไทยได้อพยพเข้ามาจึงได้รับเอาภาษาของพวกชนเหล่านั้นเข้าไว้ด้วย ย่อมเป็นเครื่องยืนยันว่า จากความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดการยืมภาษาจากชนชาติอื่น ๆ ได้ เป็น อย่างดี

3. สาเหตุทางการเมืองการสงครามและการทำสัมพันธไมตรีกับชาวต่างชาติ (ทูต)

เหตุการณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าไทยได้ทำสงครามรบพุ่งกับประเทศเพื่อนบ้าน เสมอมา เช่น เขมร พม่า และในบางโอกาสก็ได้มีการสร้างสัมพันธไมตรีกับประเทศเหล่านั้นอีกด้วย และประเทศ อื่น ๆ อีก เช่น ฝรั่งเศส โปรตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ เป็นต้น ย่อมมีผลทำให้คำของภาษาเหล่านั้นเข้ามาปะปนอยู่ใน ภาษาไทย

4. สาเหตุทางด้านศาสนา

ไทยเราได้รับเอาลัทธิบางอย่างของศาสนาพราหมณ์ซึ่งเป็นศาสนาของพวกที่เป็นเจ้าของถิ่นดั้งเดิม ของ สุวรรณภูมิเข้าไว้ และหลังจากนั้นได้รับพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นศาสนาประจำชาติมาตั้งแต่สมัย สุโขทัย จึงมีคำ ยืมจากภาษาบาลี สันสกฤต ซึ่งใช้ในศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ ปะปนกับภาษาไทยและปัจจุบันคำศัพท์ ที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต โดยผ่านภาษาทั้งสองนี้ ก็มีใช้อยู่ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก จนบางครั้งเราลืมไปว่า คำต่าง ๆ เหล่านั้น เป็นคำภาษาไทยที่ใช้แต่เดิมเพราะใช้กันมายาวนานจนจำได้แม่นยำ และใช้มาพร้อมกับ ภาษาไทยโบราณ

ปัจจุบันไทยเรามีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ลัทธิบางประการของศาสนาพราหมณ์ก็ยังคงอยู่ กับศาสนาพุทธ และยังเปิดโอกาสให้ศาสนาอื่น ๆ ได้เผยแผ่ในไทยอย่างเสรี เช่น ศาสนาคริสต์ อิสลาม จึงมีคำศัพท์ ที่มาพร้อมกับศาสนาเหล่านี้เป็นจำนวนมาก เช่น คาทอลิก เยซู รอมฎอน มัสยิด ฯลฯ

5. สาเหตุทางด้านศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

อิทธิพลทางด้านศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของอินเดีย มีอิทธิพลเหนือดินแดน สุวรรณภูมิเป็นเวลายาวนานแม้ว่าประเทศไทยจะมีได้มีอาณาเขตติดต่อกับอินเดียโดยตรงแต่เรา ก็รับเอา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ผ่านทางเขมร ลังกา และมลายูอีกต่อหนึ่ง

การรับเอาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ นั้นเมื่อเรารับพระพุทธศาสนาหรือศาสนาพราหมณ์ รับเอา วรรณคดีของอินเดียมา ก็ส่งผลให้วัฒนธรรมบางอย่างมาพร้อมกันด้วย เช่น ประเพณีวันตรุษ วันสงกรานต์ วัน

สารท ตักบาตรเทโว พิธีพืชมงคล พิธีบูชาญญ เทคนัมหาชาติ พิธีตรียัมปวาย พระราชพิธีอภิเษกสมรส ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเพณีที่ได้รับจากศาสนา

6. สาเหตุทางด้านธุรกิจ และการติดต่อค้าขาย

ประเทศไทยมีการติดต่อกับต่างชาติ ตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหง ซึ่งติดต่อกับประเทศจีน และสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็มีชาติตะวันตก เช่น โปรตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ ฝรั่งเศส ฯลฯ เข้ามาติดต่อค้าขายกับประเทศไทย ภาษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการติดต่อสื่อสาร ตกลงเรื่องกิจการค้าขาย หรือโฆษณาสินค้าซึ่งกันและกัน ทำให้ภาษาของชาตินั้น ๆ เข้ามาปะปนกับภาษาไทยเป็นจำนวนมาก และโดยเฉพาะในปัจจุบันกิจการทางธุรกิจการค้าของไทย มีผู้ลงทุนเป็นชาวจีนเสียส่วนใหญ่ ดังนั้นภาษาที่ใช้ในการติดต่อซื้อขายจึงนิยมใช้ภาษาจีนเป็นหลัก โรงเรียนที่สอนเกี่ยวกับการค้าขาย จึงสอนภาษาจีนด้วย แม้คนไทยเองที่ไม่ได้มีอาชีพเกี่ยวกับการค้าขายก็มีศัพท์เกี่ยวกับการค้าขายซึ่งเป็นคำยืมภาษาจีนที่พบในชีวิตประจำวัน เช่น หยวน ตุน โสหุ่ย ตั่ว เซ่ง ถั่วแก๊ ฯลฯ

7. ความสัมพันธ์ส่วนตัว

มีกลุ่มคนไทยหลายกลุ่มที่เดินทางไปใช้ชีวิตต่างแดน และได้แต่งงานกับชาวต่างชาติ คนไทยตามบริเวณชายแดนอาจแต่งงานกับชาวมลายู พม่า เขมร หรืออาจแต่งงานกับ ชาตินอื่น ๆ เช่น จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส ก็มีผลทำให้ภาษาของชาติเหล่านั้นปะปนกับคำภาษาไทยได้ เช่น คนที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ สามารถพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อาจพูดภาษาไทยปนกับ ภาษาอังกฤษได้ หรือคนไทยที่แต่งงานกับคนจีน ก็มีการนำคำเรียกเครือญาติมาใช้ เช่น อาม่า อากง หมวย ซ้อ เฮีย เป็นต้น

8. สาเหตุทางการศึกษา

การศึกษาแต่เดิมของคนไทยมีการศึกษาเล่าเรียนที่วัด ฉะนั้น ภาษาที่ใช้เล่าเรียน คือ ภาษาบาลี เขมร ต่อมาเมื่อการศึกษาได้มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นวิทยาการต่าง ๆ รับมาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตก ตำราวิชาการที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ตำราแพทย์ ตำราเครื่องจักรกลของเยอรมัน ตำราการปกครองของอังกฤษและฝรั่งเศส หรือตำราอาหารของญี่ปุ่นและจีน เมื่อประชาชนมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีโอกาสที่จะได้ไปศึกษาต่ออย่างต่างประเทศมากขึ้น ทำให้การติดต่อกับชาตินั้น ๆ กระทำได้สะดวก และมีโอกาสได้ศึกษาภาษาชาติต่าง ๆ หลายชาติ ประกอบกับภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกยอมรับใช้เป็นภาษากลางในการสื่อสารกัน จึงมีการศึกษาภาษาอังกฤษโดยตรง อันเป็นผลทำให้ภาษาอังกฤษเข้ามาปะปนกับภาษาไทยมากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบัน และยังมีอิทธิพลต่อภาษาทั้งด้านเสียง ศัพท์ ความหมาย และโครงสร้างประโยค ของภาษาไทยด้วย

9. ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาความเจริญ ทางวิทยาการด้านต่าง ๆ เราได้รับเอาสิ่งที่เป็นความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจากประเทศที่เจริญแล้วมา ใช้สิ่งของและความคิดต่าง ๆ เหล่านั้น เป็นสิ่งที่ไทยเราไม่เคยมีใช้มาก่อน ฉะนั้นเมื่อเราได้รับเอาวัตถุสิ่งของและความคิดอันเป็นของใหม่เหล่านั้นเข้ามา จึงพลอยรับเอาภาษา

ของเจ้าของความคิดนั้น ๆ เข้ามาด้วย โดยเฉพาะคำศัพท์จากทางตะวันตก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และศัพท์ที่รับเข้ามามักเป็นศัพท์ที่ใช้ เหมือนหรือใกล้เคียงกับภาษาเดิมบ้าง บัญญัติศัพท์ขึ้นใช้ใหม่บ้าง หรือแปลความหมายของศัพท์เดิมบ้าง

สุภาคิรัช สุธนภิญโญ

คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทย

ประวัติภาษาบาลี สันสกฤต

วิสันตี กฏแก้ว (2551: 1-2) กล่าวว่า ประมาณ ๓,๐๐๐ ปีก่อนพุทธกาล มีชนชาติหนึ่งชื่อว่า อารยัน มีภูมิลำเนาอยู่ใน บริเวณทะเลสาบแคสเปียน (เอเชียกลาง) มีภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง ครั้นล่วงกาลผ่านมาชาวอารยันเหล่านี้ได้ย้ายถิ่นฐานไปทางยุโรปพวกหนึ่ง อีกพวกหนึ่งได้ย้ายถิ่นฐานมาสู่ตะวันออกกลางและตั้งหลักแหล่งอาศัยอยู่แถบดินแดนซึ่งปัจจุบันนี้เรียกว่า ประเทศอิหร่าน ชาวอารยัน เหล่านี้ใช้ภาษาที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระเวทซึ่งเรียกว่า ไวติกภาษา (Vedic language) เป็นเครื่องมือสื่อสารติดต่อกัน ก่อนพุทธกาล ประมาณ ๒,๐๐๐ ปี ชาวอารยันที่อาศัยอยู่ในตะวันออกกลาง ได้อพยพเข้ามาสู่ชมพูทวีปและตั้งหลักแหล่งอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุในอินเดียปัจจุบันนี้ ส่วนภาษาที่ใช้ติดต่อกันก็ยังคงใช้ภาษาเดิมอยู่

หลังจากที่พวกอารยัน (บาลีว่า อริยกะ) เข้ามาตั้งถิ่นฐานและมีอำนาจอยู่ในชมพูทวีปเป็นเวลานานกว่า ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว วัฒนธรรมของพวกอารยันก็เข้าไปผสมกับวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองเดิม โดยวิวัฒนาการไปตามธรรมชาติของภาษา โดยเฉพาะภาษาของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งวิวัฒนาการมาเป็นภาษามาคธีที่ใช้พูดกันในแคว้นมคธและแคว้นโกศล

เมื่อพระพุทธองค์ทรงอุบัติขึ้นในชมพูทวีปแล้ว พระองค์ทรงใช้ภาษามาคธี (ภาษามคธ) ในการประกาศพระพุทธศาสนาให้แพร่หลายออกไป คำสั่งสอนของพระพุทธองค์ซึ่งพระสาวกได้รวบรวมไว้เป็น หมวดหมู่เรียกว่า พระไตรปิฎกโดยบันทึกไว้เป็นภาษามคธทั้งสิ้น และภาษามคธนี้เองที่เรียกกันว่า ภาษาบาลีในปัจจุบันนี้

เดิมทีเดิยคำว่า บาลี หรือ ปาลี มิได้หมายถึงภาษา แต่หมายถึงพระพุทธวจนะหรือเนื้อความเดิมในพระไตรปิฎก ปทานุกรมบาลี - อังกฤษ ของสมาคมบาลีปกรณ์ได้ให้ความหมายของคำว่า บาลี ไว้ ๒ นัย คือ

1. แถว, แนว เช่น ทนตปาล – แถวแห่งฟัน
2. ธรรม, ปรียติธรรม, ตำราธรรมของพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักดั้งเดิมซึ่งมีคัมภีร์อธิบายความ คือ อรรถกถา, ฎีกา, อนุฎีกาและโยชนา ตามลำดับ ได้กลายเป็นภาษาหนังสือของพุทธศาสนิกชนในปัจจุบันนี้ ส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษามาคธี

ส่วนพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า บาลี ไว้ว่า ภาษาที่ใช้เป็นหลักใ พุทธศาสนานิกายเถรวาท, พุทธพจน์

หลังจากที่พวกอารยันได้อพยพเข้ามาอยู่ในชมพูทวีปซึ่งใช้ระยะเวลายาวนาน ไม่น้อยกว่าพันปีแล้ว พวกอารยันเหล่านี้ก็ยังคงใช้ภาษาไวติกะเป็นเครื่องมือสื่อสารติดต่อกันอยู่ แต่เนื่องจากระยะเวลาอันยาวนานวัฒนธรรม

ของพวกอารยันก็เข้าไปผสมผสานกับวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองทำให้วัฒนธรรมของพวกอารยันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในระยะเวลาอันใกล้เคียงกันนี้ได้มีนักปราชญ์คนหนึ่งเกิดขึ้นในท่ามกลางพวกอารยัน มีชื่อว่า ปาณินิ ผู้ซึ่งมองการณ์ไกลออกไปว่า หากปล่อยให้ภาษาไวทิกะ (ภาษาพระเวท) เป็นไปตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ไม่เข้าภาษาไวทิกะคงจะปะปนกับภาษาอื่นและถึงความวิบัติไปในที่สุด เพื่อป้องกันความวิบัติซึ่งอาจจะเกิดขึ้นแก่ภาษาไวทิกะ ปาณินิจึงได้แต่งหนังสือขึ้นเล่มหนึ่งชื่อ อัษฎายายี เป็นหนังสือไวยากรณ์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด เป็นตำราไวยากรณ์เล่มแรกที่ ได้วางกฎเกณฑ์ในการใช้ภาษาของพวกอารยันไว้อย่างรัดกุมและละเอียดถี่ถ้วน ตั้งแต่นั้นมาคำว่า สสกฤต หรือสันสกฤต จึงเกิดขึ้นในฐานะที่เป็นชื่อของภาษาดังที่เราเรียกกันว่า ภาษาสันสกฤต ในปัจจุบันนี้ ก่อนหน้ายุคของปาณินิไม่ปรากฏว่า มีการใช้คำว่า สันสกฤต ในฐานะที่เป็นชื่อของภาษา

ภาษาของพวกอารยันที่เข้าไปตั้งหลักแหล่งอยู่ในชมพูทวีปได้เปลี่ยนแปลงไปในสองรูปแบบ คือ เป็นภาษาโบราณดั้งเดิมซึ่งไม่สู้จะมีกฎเกณฑ์รัดกุมมากนัก ดังที่เรียกกันว่า ไวทิกภาษา หรือ ภาษาพระเวท ส่วนอีกแบบหนึ่งนั้นได้แก่ภาษาที่ปาณินิได้วางกฎเกณฑ์ไว้อย่างรัดกุมมาก ซึ่งเรียกว่า สันสกฤต อันแปลว่า ปรับปรุงดีแล้ว ตกแต่งดีแล้ว โดยเหตุที่ภาษาสันสกฤตมีกฎเกณฑ์รัดกุมมากเช่นนี้ จึงทำให้ภาษาสันสกฤตกลายเป็นภาษาของผู้มีการศึกษาสูงหรือเป็นภาษาทางวรรณคดี ยากที่ประชาชนธรรมดาจะสามารถเข้าใจหรือนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาเหตุที่คำภาษาบาลี สันสกฤตเข้ามาปะปนในภาษาไทย

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556 : 112-113) กล่าวถึงสาเหตุที่ภาษาบาลี สันสกฤต เข้ามาปะปนในภาษาไทยซึ่งถือได้ว่ามีมากกว่าคำภาษาอื่น ๆ นั้น เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ทางด้านศาสนา ภาษาสันสกฤตเข้ามาสู่ภาษาไทย เพราะภาษาสันสกฤต เป็นภาษาที่พราหมณ์ใช้สอนศาสนาพราหมณ์ ซึ่งศาสนานี้เข้ามาก่อนสมัยสุโขทัย ส่วนภาษาบาลี เป็นภาษาของพุทธศาสนา เข้ามาในภาษาไทยพร้อมกับการรับนับถือศาสนา และเข้ามาหลังภาษาสันสกฤต ถ้าคำใดออกเสียงเหมือนกันทั้งภาษาบาลี และสันสกฤตเรามักใช้รูปสันสกฤต เช่น ภาษา อากาศ อาศัย ฯลฯ แต่ถ้าเมื่อใดคำบาลีออกเสียงง่ายกว่า เราจะรับคำบาลีมาใช้แทน

2. ความสัมพันธ์ด้านประเพณี เมื่อชนชาติอินเดียเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ก็ได้นำประเพณีของตนเข้ามาด้วย ทำให้มีคำที่เกี่ยวข้องกับประเพณีเข้ามาปะปนในภาษาไทย เช่น มาฆบูชา อาสาฬหบูชา พระราชพิธีอภิเษกสมรส ตักบาตรเทโว บูชาขี้เณร ฯลฯ

3. ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรม อินเดียเป็นประเทศที่เจริญทางวัฒนธรรมมานาน ไทยได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมของอินเดียหลายสาขา ได้แก่ ศิลปะ คำที่เกี่ยวข้อง เช่น มโหรี สังคีต ดุริยางค์ ดาราศาสตร์ เช่น จักราศี สุริยคติ จันทรคติ พุทธ เกตุ องศา มีนาคมน ธนุ มังกร จันทรคราส ฯลฯ การแต่งกาย เช่น มงกุฎ ชฎา สังวาล มาลา ภูษา หางหงส์ สุนัข อารมณ์ พัสตรา มรดก เพชร ฯลฯ สิ่งก่อสร้าง เช่น อาสน์ ศาลา ปราสาท บุษบก สลุป เจดีย์

เคหะ อาวาส อาศรม มุข จัตุรมุข วิหาร บัลลังก์ ฯลฯ และเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น ศร อาวุธ ทัพพี โตมร คนโท ฉัตร ธนุ จักร ขรรค์ ฯลฯ

4. ความสัมพันธ์ทางด้านวรรณคดี วรรณคดีอินเดียมีอิทธิพลต่อวรรณคดีไทยอย่างยิ่ง เมื่อ วรรณคดีเหล่านี้มาแพร่หลายในเมืองไทย ทำให้เกิดศัพท์มากมาย เช่น ราม ครุฑ คนธรรพ์ สุเมรุ โอนดาต หิมพานต์ อัปสร ฉันท กาศย์ อลังการ ซาดก ฯลฯ

ลักษณะภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทย

1. ลักษณะทางรูปเขียน

ลักษณะเฉพาะทางรูปเขียนของคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตภาษาไทยที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นลักษณะที่พบในภาษาไทยปัจจุบัน หากดูในเอกสารโบราณไม่ว่าจะเป็นจารึก ใบลาน สมุดข่อย จะพบวิธีการเขียนคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตแตกต่างไปจากที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

รูปเขียนคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่ใช้ตามรูปเขียนภาษาบาลี และสันสกฤตเดิม โดยไม่คำนึงว่าคำภาษาบาลีและสันสกฤตเดิมจะออกเสียงอย่างไร (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2555 : 119 - 132)

1.1 การใช้อักษรบางตัวที่ไม่นิยมใช้เขียนคำภาษาไทย

อักษรบางตัวที่พบมากในคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต แต่พบน้อยหรือบางตัวไม่พบในคำ

ภาษาไทยเลย ได้แก่ ฆ ฉ ฎ ฐ ฑ ฒ ณ ภา ศ ษ ฬ ฤ ฤ

ตัวอักษร	คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤต	คำภาษาไทย	
ฆ	ท. ¹ . ฆาต ท. เมฆ ท. พยัคฆ์ ท. ฆราวาส	< บ. ² . ส. ³ . ฆาต < บ. ส. เมฆ < บ. วุยกฆ พุยกฆ < บ. ฆราวาส	ฆ่า เขียน ฆ้อง
ณ	ท. ฌาน ท. อัชฌาสัย	< บ. ฌาน < บ. อชฌาสย	
ฎ	ท. ฎีกา ท. กุฎี	< บ. ส. ฎีกา < บ. ส. กุฎี กุฎี	

¹ ท. หมายถึง ภาษาไทย

² บ. หมายถึง ภาษาบาลี แต่บางตำราและพจนานุกรมจะใช้ ป. แต่ในเอกสารนี้จะยึดตามต้นฉบับ

³ ส. หมายถึง ภาษาสันสกฤต

	ท. ชญา	<	บ. ส. ชญา	
	ท. กรกฎา	<	ส. กรกฎา	
ฉ	ท. กุฎิ	<	บ. ส. กุฎิ- กุฎิ	
	ท. ปฎิกูล	<	บ. ปฎิกกล	
	ท. ปฎิปัตติ	<	บ. ปฎิปต.ติ	
	ท. ปฎิเสธ	<	บ. ปฎิเสธ	
ช	ท. ฐาน ฐานะ	<	บ. ฐาน	
	ท. อัฐิ	<	บ. อฏฐิ	
	ท. รัฐ	<	บ. รฏฐ	
	ท. โอบฐ	<	ส. โอบฐิ	
	ท. ปฐพี	<	บ. ปฐวี	
ช	ท. ครุท	<	ส. ครุท	
	ท. ปันชิต	<	บ. ส. ปณชิต	
	ท. มณฑล	<	บ. ส. มณฑล	
	ท. มณฑป	<	บ. ส. มณฑป	
	ท. กรีชา	<	ส. กรีชา	
ฌ	ท. วุฒิ	<	บ. วุชฒิ	เต่า
	ท. พัฒน	<	บ. วชฒน	
ณ	ท. สามเณร	<	บ.สามเณร	
	ท. ญาณ	<	บ. ญาณ	
	ท. ธรณี	<	บ. ส. ธรณี	
	ท. วิญญาณ	<	บ. วิญญาณ	
ภ	ท. ภัย	<	บ. ส. ภย	
	ท. ครรภ	<	ส. ครรภ	
	ท. ภูมิ	<	บ. ส. ภูมิ	
	ท. ภาวะ	<	บ.ส. ภาวะ	-
	ท. ประภา	<	ส. ประภา	
	ท. ภาษา	<	ส. ภาษา	

ศ	ท. ศีลา	<	ส. ศีลา	ศอก ศีก เคิก เศร้า
	ท. ศีระชะ	<	ส. ศีระช (น)	
	ท. ศาลา	<	ส. ศาลา	
	ท. ศาสตร์	<	ส. ศาสตร์	
	ท. ศูนย์	<	ส. ศูนย์	
ษ	ท. รักษา	<	ส. รกษา	
	ท. บริษัท	<	ส. บริษัท	
	ท. บุชบา	<	ส. ปุชป	
	ท. พิษ	<	ส. วิษ	
ฤ	ท. หฤทัย	<	ส. หฤทย	
	ท. ทฤษฏี	<	ส. ทฤษฏี	
	ท. พฤกษ์	<	ส. วฤกษ์	
	ท. ฤทธิ	<	ส. ฤทธิ	
	ท. ฤกษ์	<	ส. ฤกษ์	
ฤ	ท. ฤชี	<	ส. ฤชี	

1.2 การใช้ตัวการ์นต์ท้ายคำ

คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยจะมีจุดเด่นที่สังเกตได้ชัดประการหนึ่ง คือ มักใช้ตัวการ์นต์ในตำแหน่งสุดท้ายของคำ การใช้ตัวการ์นต์นี้สัมพันธ์กับการปรับเสียงของคำภาษาบาลีและสันสกฤตให้เข้ากับระบบเสียงภาษาไทย ด้วยเป็นวิธีลดจำนวนพยางค์ของคำภาษาบาลีและสันสกฤตลง เพื่อให้ออกเสียงภาษาไทยได้สะดวก เช่น

ส.	จนทร (2 พยางค์)	>	ท.	จันทร์ (1 พยางค์)
บ.ส.	ชวน (3 พยางค์)	>	ท.	เชาวน์ (1 พยางค์)
บ.ส.	มรณ (3 พยางค์)	>	ท.	มรณม์ (1 พยางค์)
บ.ส.	อาสน (3 พยางค์)	>	ท.	อาสน์ (1 พยางค์)

1.3 การแทรก ร เข้าภายในคำ

1.3.1 คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยจำนวนมาก ได้แทรก ร เข้าไปภายในคำ คำที่มี ร แทรกอยู่นี้ อาจทำให้หลายคนเข้าใจผิดว่าเป็นรูปเดิมของภาษาสันสกฤต ทั้ง ๆ ที่คำนั้นอาจยืมมาจากภาษาบาลี เช่น

บ. ปาโมชช (ส. ปราโมทย)	>	ท. ปราโมช
บ. มาตา (ส. มาตถ)	>	ท. มารดา
บ. วตต (ส. วรต)	>	ท. วัตร
ส. ไกลาส (บ. เกฬาส)	>	ท. ไกรลาส
ส. มาตร (< มาตถ) (บ. มาตุ)	>	ท. มารดร
ส. วาสูกิ	>	ท. วาสูกิ

1.3.2 คำบางคำเมื่อแทรก ร แล้ว จำเป็นต้องปรับปรุงเขียนในภาษาไทยไปบ้างเล็กน้อยด้วย เช่น เพิ่มรูปวิสรรชนีย์ (-ะ) หรือเพิ่ม ห ในกรณีที่ออกเสียงแบบอักษรนำ เช่น

บ. ปวตติ ; (ส. ปรวตติ)	>	ท. ประวัติ
บ. ปลาด ; (ส. ปลายิต)	>	ท. ประลาด
บ.ส. กนก	>	ท. กระหนก
ส. ปฎาก , ปตาก (า) (บ. ปฎาก)	>	ท. ประดาก

1.3.3 คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตบางคำใช้ทั้งรูปที่มี ร แทรกและไม่มี ร แทรก เช่น

บ. ปกติ (ส. ปรกฤติ)	>	ท. ปกติ , ปรกติ
บ.ส. นิमितต	>	ท. นิमित , นิมิตร
ส. กุชย (บ. ขย)	>	ท. กษัย . กระษัย
ส. การุชาปณ (บ. กหาปณ)	>	ท. กษาปณ์ , กระชาปณ์

1.3.4 คำยืมภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตใช้ทั้งรูปที่ไม่มี ร แทรก และรูปที่มี ร แทรก รูปที่ไม่มี ร แทรกเป็นรูปที่ใช้ในภาษาทั่วไป ส่วนรูปที่มี ร แทรก พบในวรรณคดี เช่น

รูปที่ใช้ในภาษาทั่วไป		รูปที่ใช้ในวรรณคดี
ส. กपाल	>	ท. กบาล กระบาล

บ.ส. กลี	>	ท. กลี	กระลี
ส. เกษม	>	ท. เกษม	กระเกษม
ส. กษิร	>	ท. เกษิร	กระเกษิร
ส. กมล	>	ท. กลม	กระมล
บ.ส. บุโรหิต	>	ท. บุโรหิต	ประโรหิต
บ.ส. อุปมา	>	ท. อุปมา	อุปปรมา

1.3.5 คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตบางคำใช้ทั้งมี ร กับรูปที่ไม่มีมี ร แต่ใช้ต่างความหมายกัน เช่น

บ.ส. มายา	>	ท. มายา “สิ่งลวงตาให้เข้าใจผิดจากความเป็นจริง” มารยา “จริตหรือการกระทำที่สร้างทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อ”
บ.ส. กนก	>	ท. กนก “ทองคำ” กระหนก “ชื่อลายไทยแบบหนึ่ง”

1.4 ตักรูปพยัญชนะที่ซ้อนกันออก

คำยืมภาษาบาลีที่มีรูปพยัญชนะซ้อนกันอยู่ ถ้ามีรูปสระตามมา หรือเป็นตัวที่ไม่ออกเสียงซึ่งมีรูปเครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับอยู่ หรือมีพยัญชนะอีกตัวหนึ่งเป็นตัวสะกด จะคงรูปพยัญชนะซ้อนไว้ แต่ถ้าไม่มีรูปสระตามมา ไม่มีเครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับ หรือไม่มีตัวสะกดตามมาจะตัดรูปพยัญชนะ ที่ซ้อนออกไปตัวหนึ่ง เช่น

ใช้รูปพยัญชนะซ้อน	ตัดรูปพยัญชนะที่ซ้อนออกตัวหนึ่ง
กัจจา	กัจ
ทิพพา	ทิพ, ทิพรส
อัตตา	อัตลักษณ์ , อัตชีวประวัติ , อัตวินิบาตกรรม
สักกะ	สักบรรพ
สัททะ	สัทศาสตร์, สัทพจน์
สัจจะ , สัจจา	สัจธรรม
อัสสะ	อัสตร

1.5 การใช้รูปวิสรรชนีย์

1.5.1 คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยปัจจุบันมีขอบในการเขียนเฉพาะจะไม่ใช้รูปวิสรรชนีย์ (- ะ) กลางคำ แต่ใช้รูปวิสรรชนีย์เฉพาะในตำแหน่งท้ายคำ เช่น

	ท. รัตนบัลลังก์	<	บ. รตนปลลลกก
เทียบ	ท. รัตนะ	<	บ. รตน ; ส. รตน
	ท. เทวโลก	<	บ.ส. เทวโลก
เทียบ	ท. เทวะ	<	บ.ส. เทว
	ท. ธรรมศาสตร์	<	ส. ธรรมศาสตร์
เทียบ	ท. ธรรมะ	<	ส. ธรรม
	ท. สมณพราหมณ์	<	บ. สมณพราหมณ
เทียบ	ท. สมณะ	<	บ. สมณ
	ท. มรณบัตร	<	บ.ส. มรณ + ส. ปตร
เทียบ	ท. มรณะ	<	บ.ส. มรณ

1.5.2 คำที่ใช้รูปวิสรรชนีย์กลางคำพบแต่ในพยางค์ กระจ- และ ประ- ที่อยู่ต้นคำ เช่น

บ.ส. กपाल	>	ท. กระจบาล
ส. การชาปณ	>	ท. กระจชาปณ
ส. กุฎุมพิน	>	ท. กระจฎุมพิน
ส. ปริมาณ	>	ท. ประมาณ
ส. ประโยชน	>	ท. ประโยชน
ส. ประสูติ	>	ท. ประสูติ

1.6 ไม่ใช่เครื่องหมายไม้ไต่คู้

เครื่องหมายไม้ไต่คู้ (๘) เป็นเครื่องหมายที่ใช้เขียนคำที่ออกเสียงสั้น ทั้งคำที่เป็นคำภาษาไทยแท้ และคำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศอื่นซึ่งไม่ใช่คำภาษาบาลีและสันสกฤต ดังนี้

คำภาษาไทยแท้   เช่น   เป็น , เห็น , เข็น

คำภาษาต่างประเทศอื่น เช่น

เพ็ญ	<	ข. เพญ
เซ็งลี่	<	จ. (แต่จิว)
เซ็น	<	อ. sign
ภูเก็ต	<	มล. Bukit

แต่คำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤตจะไม่ใช้เครื่องหมายไม่ได้คู่ แม้ว่าจะเป็นคำที่ออกเสียงสั้นก็ตาม เช่น

บ.ส. ปณจ	>	ท. เบญจ-
ล. วชร ; บ. วชิร	>	ท. เพชร
บ. วชฌฆาตก	>	ท. เพชฌฆาต
บ. วจจ	>	ท. เวจ
ส. สรวชณ	>	ท. สรรเพชญ

1.7 ไม่ใช้รูปวรรณยุกต์

คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ เช่น

บ.ส. ทาน	>	ท. ทาน	มีเสียงวรรณยุกต์	/สามัญ/
บ.ส. สิทธิ	>	ท. สิทธิ	มีเสียงวรรณยุกต์	/เอก/
บ.ส. ลาก	>	ท. ลาก	มีเสียงวรรณยุกต์	/โท/
ส. วรุต	>	ท. พรต	มีเสียงวรรณยุกต์	/ตรี/
ส. คีล	>	ท. คีล	มีเสียงวรรณยุกต์	/จัตวา/

คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยที่มีรูปวรรณยุกต์อยู่ด้วย พบไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นคำที่ใช้ร่วมกับรูปวรรณยุกต์เอก เช่น

บ.ส. เทห	>	ท. เทห์
บ.ส. เลห	>	ท. เลห์
บ.ส. วาห	>	ท. ฟ่าห์
ส. เสนห	>	ท. เสนห์

ส. อุตสาห > ท. อุตสำห

1.8 ใช้รูป รร กับคำยืมภาษาสันสกฤต

คำยืมภาษาสันสกฤตในภาษาไทย จะใช้รูป -รร- (ร หัน) เขียนแทนรูป ร (ร เหนะ) ในภาษาสันสกฤตเดิมซึ่งมีเสียงสระ /a/ หรือ /aa/ อยู่ข้างหน้ารูป ร นั้น เช่น

ส. กรมน > ท. กรรม
 ส. จรยา > ท. จรรยา
 ส. ตรชนี > ท. ตรรชนี
 ส. มรยาทา > ท. มรรยาท , มารยาท
 ส. ปรวต > ท. บรรพต
 ส. สัสรค > ท. สังสรรค์
 ส. ภารยา > ท. ภรรยา

1.9 คำยืมที่มาจากภาษาบาลีจะตัดรูป ฎ หน้า ร และรูป ฑ หน้า ฒ ออก

1.9.1 คำที่ยืมมาจากภาษาบาลี และในภาษาบาลีใช้รูป ฎฐ เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะใช้รูปแตกต่างกัน ดังนี้

ตัด ฎ ออก ใช้แต่รูป ฐ เมื่อไม่มีรูป -า หรือ อ- ตามมา เช่น

รัฐ < บ. รัฐ
 รัฐบาล < บ. รัฐ+ บ.ส.ปาล
 อัฐบริหาร < บ. อัฐบริหาร

ใช้รูป ฎฐ เมื่อมีรูป -า-, อ- หรือ อิ- ตามมา เช่น

รัฐาธิปัตย์ < บ. รัฐ+ ส. อธิปัตย
 อัฐังคิกมรรค < บ. อัฐังคิก + ส. มรรค

1.9.2 รูป ฑฒ ในภาษาบาลีเดิม เมื่อยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะลดรูป ฑ ออกจนหมด เช่น

ท. วุฒิ , พุฒิ < บ. วุฑฒิ
 ท. วัฒนา , วัฒน-, พัฒนา , พัฒน์ , พัฒน- < บ. วฑฒน

2. ลักษณะการออกเสียง

2.1 เป็นคำหลายพยางค์

คำส่วนใหญ่ในภาษาบาลีและสันสกฤตมีลักษณะเป็นคำหลายพยางค์ แตกต่างกับคำส่วนใหญ่ในภาษาไทยซึ่งเป็นคำพยางค์เดียว เมื่อภาษาไทยยืมคำภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาจะปรับลดจำนวนพยางค์ของคำภาษาบาลีและสันสกฤตลงจากคำหลายพยางค์เป็นคำพยางค์เดียวเช่นเดียวกับคำส่วนใหญ่ในภาษาไทย

2.1.1 คำภาษาบาลีและสันสกฤต 2 พยางค์ กลายมาเป็นคำภาษาไทย 1 พยางค์ เช่น

บ. ปุณฺณ	>	ท. บุญ /บุญ/
บ. รมฺหฺฐ	>	ท. รัฐ /รัฐ/
บ.ส. เวลา	>	ท. เพล /เพน/
บ.ส. จิตต	>	ท. จิต /จิต/

2.1.2 คำภาษาบาลีและสันสกฤต 3 พยางค์ กลายมาเป็นคำภาษาไทย 1 พยางค์ เช่น

ส. ครุฑ	>	ท. ครุฑ /ครูด/
บ. สารท	>	ท. สารท /สาด/
บ.ส. วจน	>	ท. พจน์ /พด/

2.2 เป็นคำที่มีพยางค์เบา 2 พยางค์เรียงกัน

คำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทยบางคำมีลักษณะเป็นพยางค์แบบพิเศษที่ไม่พบในภาษาไทยมาก่อน คือเป็นคำพยางค์เบา 2 พยางค์เรียงกัน เช่น

บ. กิริยา	>	ท. กิริยา	/กิ-ริ-ยา/
บ.ส. ปริยาย	>	ท. ปริยาย	/ปะ-ริ-ยาย/
ส. รตนตรัย	>	ท. รัตนตรัย	/รัต-ตะ-นะ-ตรัย/
ส. ศิลป + ศาสตร์	>	ท. ศิลปศาสตร์	/สิน-ละ-ปะ-สาด/
บ. สรณ	>	ท. สรณะ	/ส'ะ-ระ-นะ/

3. ลักษณะรูปคำ

3.1 ไม่มีหน่วยผันคำประกอบ

คำของภาษาบาลีและสันสกฤตส่วนใหญ่ เมื่อนำไปใช้จริงจะต้องนำหน่วยผันคำหรือวิภัตติมาประกอบเข้าท้ายคำเพื่อบอกความหมายทางไวยากรณ์และเป็นเครื่องหมายแสดงความสัมพันธ์ ทางวากยสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ในประโยค แต่คำในภาษาบาลีและสันสกฤตเกือบทั้งหมดที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะยืมมาเฉพาะรูปที่ไม่มีหน่วยผันคำประกอบอยู่ เช่นประโยคภาษาบาลีว่า ราชนฺ ฐนํ พลํ “รู้พลเป็นทรัพย์ของพระราชาทั้งหลาย” ประกอบขึ้นจากคำ 3 คำ คำทั้ง 3 นี้ เป็นรูปที่มีหน่วยผัน คำประกอบอยู่ท้ายคำ ดังนี้

ราชา	มีหน่วยผันคำ	-(อ) นฺ ประกอบอยู่ข้างท้าย	เป็น	ราชุนฺ “ ของพระราชา ทั้งหลาย” รูปแสดงความ เป็น เจ้าของ พหูพจน์ เพศชาย)
ธน	มีหน่วยผันคำ	ประกอบอยู่ข้างท้าย	เป็น	ธนํ “ทรัพย์” (รูปส่วนเติมเต็ม เอกพจน์ เพศ กลาง)
พล	มีหน่วยผันคำ	ประกอบอยู่ข้างท้าย	เป็น	พลํ “รู้พล” (รูปประธาน เอกพจน์ เพศกลาง)

เมื่อภาษาไทยยืมคำภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาใช้ในภาษาไทย จะตัดหน่วยผันคำท้ายคำออกทั้งหมด กลายมาเป็นคำยืมในภาษาไทยว่า ราช หรือ ราชา ธน- ณะ หรือ ธนา และ พล หรือ พละ ตามลำดับ

3.2 คำเดียวกันมีหลายรูป

ภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นภาษาที่คำสามารถผันรูปไปได้หลายรูปเพื่อแสดงความหมายทางไวยากรณ์ และบอกความสัมพันธ์เชิงวากยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน คำที่ผันไปแม้จะมีความหมายทางไวยากรณ์แตกต่างกัน แต่ความหมายประจำคำคงไม่ต่างกัน เช่น ในภาษาบาลี คำว่า ราชา สามารถผันเป็นรูปต่าง ๆ ได้ 13 รูป ได้แก่ ราชา ราชานํ รัญญา ราชินา รัญโญ ราชิโน ราชินี ราช ราชานो ราชูหิ รัญญู ราชุนํ ราชูสุ ทุกรูปมีความหมายประจำคำ เหมือนกันว่า “พระราชา” คนไทยอาจสังเกตลักษณะเช่นนี้ของภาษาบาลีและสันสกฤต จึงได้แปรรูปคำภาษาบาลี และสันสกฤตไป ทำให้ได้รูปแปรหลายรูปไปใช้ในความหมายเดียวกัน รูปที่แปรไปต่าง ๆ นี้ บางรูปก็อาจตรงหรือใกล้เคียงกับรูปในชุดคำผัน (word paradigm) ของคำในภาษาบาลีและสันสกฤต เช่น

กาย - กายา - กายิน - กายี - กายศ

เดช - เดชะ - เดชา - เดโช - เดชชะ

เทวะ - เทวา - เทวัญ - เทเวศ

นาค - นาคะ - นาคา - นาคี

ชีพ-ชีวะ-ชีวา-ชีวี-ชีวิน-ชีเวศ

โลก - โลกา - โลกศ

อยุธย - อยุธยา - อยุธยศ

3.3 มีรูปเหมือนภาษาไทยแท้

คำภาษาบาลีและสันสกฤตที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยจะเปลี่ยนแปลงไปจนมีระบบเสียงเข้ากับระบบเสียงของคำภาษาไทยแท้ หลายคำมีพยางค์เดียวและมีรูปเขียนที่คล้ายคลึงกับคำภาษาไทยแท้มาก คนไทยใช้คำเหล่านี้จนเคยชิน ผู้ที่มีได้เรียนภาษาบาลี และสันสกฤตมาโดยตรงอาจเข้าใจว่าคำเหล่านี้เป็นคำไทยแท้ได้ เช่น

(ร่าง) กาย	<	บ.ส. กาย
โกหก	<	บ.ส. กุหก
ครู	<	บ. ครู ครู ; ส. ครู
โค	<	บ.ส. โค
ฉาย	<	บ.ส. ฉายา
ธนู	<	บ.ส. ธนู
นาที	<	ส. นาที
ประปา	<	ส. ประปา
เพล เวลา	<	บ.ส. เวลา
(ยวด) ยาน	<	บ.ส. ยาน
ยาม	<	บ.ส. ยาม
ลามก	<	บ.ส. ลามก
สพาย	<	บ. สพาย
สันดาน	<	บ.ส. สนดาน
อายุ	<	บ.ส. อายุ

การกลายความหมาย

เสียงของคำไม่ว่าจะเป็นเสียงสระหรือเสียงพยัญชนะ ย่อมเปลี่ยนแปลงและกลายได้ การกลายเสียงเป็นเรื่องของอาการภายนอก เราสามารถกำหนดได้ ส่วนเรื่องความหมายเป็นเรื่องของความคิด ความเข้าใจอันเป็นเรื่องของอาการภายใน ยกที่เราจะกำหนดได้ คำแต่ละคำที่ยืมมาใช้ สามารถเปลี่ยนแปลงทางความหมายได้ พจนานุกรม (2552 : 283-288) กล่าวถึงลักษณะการกลายความหมายของคำยืมภาษาบาลี สันสกฤต ไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ความหมายแคบเข้า หมายถึง การนำคำยืมภาษาบาลี สันสกฤตที่มีความหมายทั่ว ๆ ไปมาใช้ ในภาษาไทยในความหมายเฉพาะสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความหมายแคบเข้าแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 ความหมายจำกัดหมายความว่าคำภาษาบาลีสันสกฤตใช้ในความหมายทั่ว ๆ ไปไทยเรานำมาใช้ในความหมายจำกัด หรือเฉพาะเจาะจง ซึ่งอาจจำกัดในทางดี ทางไม่ดี หรือเป็นกลาง ๆ ได้ เช่น

กิริยา/กริยา ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง การกระทำทั่ว ๆ ไป ไทยใช้ หมายถึง ความประพฤติของคนในทางดี ถูกและควร

สกุล ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ตระกูล หรือผู้ร่วมตระกูลเดียวกัน ไทยใช้ หมายถึง ผู้อยู่ในตระกูลผู้ดี คือมีเชื้อสายดี เผ่าพันธุ์ดี

กรรม ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง การกระทำทั่ว ๆ ไปไม่ว่าดีหรือไม่ดี ไทยใช้ หมายถึง การกระทำในทางที่ไม่ดี หรือเป็นผลของการกระทำที่เกิดจากการไม่ทำความดี

พายุ ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ลมทั่ว ๆ ไป ไทยใช้ หมายถึง ลมแรงจัดเท่านั้น

1.2 คำภาษาบาลี สันสกฤตมีหลายความหมาย ไทยเลือกมาใช้ความหมายใดความหมายหนึ่ง เช่น

สังหาร ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง การทำลาย ความพินาศ สังเขปย่อ การระงับ ไทยใช้หมายถึง การทำลาย

เคารพ ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ความหนัก ความถึก ความยิ่งใหญ่ ความรุ่งโรจน์ และความเคารพ ไทยใช้หมายถึง ความเคารพ

กุศล ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ฉลาด ชำนาญ มีคุณธรรม ที่ถูก ที่ควร ไทยใช้ หมายถึง สิ่งที่ดีที่ชอบ ฉลาด

วิตก ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ความตรึกตรอง ความคิด ความลังเลใจ ไทยใช้ หมายถึง ความคิดเชิงทุกข์ร้อน

2. ความหมายกว้างออก หมายถึง คำภาษาบาลี สันสกฤตที่มีความหมายเฉพาะจำกัด ไทยเรานำมาใช้ในความหมายกว้างหรือทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจง และอาจมีบางคำที่เพิ่มความหมายใหม่เข้าไปอีก ทำให้ความหมายมากขึ้น ความหมายกว้างออกแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 คำภาษาบาลี สันสกฤตใช้ในความหมายจำกัด ไทยใช้ความหมายทั่วไป เช่น

คงคา ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง แม่น้ำคงคา (ชื่อแม่น้ำสายหนึ่งในอินเดีย) ไทยใช้ หมายถึง น้ำ หรือแม่น้ำทั่วไป

เวที ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง แหนที่วางเครื่องสักการะ ที่บูชา ไทยใช้ หมายถึง ที่ยกพื้นทั่วไปเพื่อการแสดงต่าง ๆ

2.2 คำภาษาบาลี สันสกฤตมีความหมายเดียว หรือมีความหมายน้อยกว่าเมื่อไทยนำมาใช้จะใช้ทั้งความหมายเดิมและเพิ่มความหมายใหม่ให้มีมากขึ้น เช่น

กมล ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ดอกบัว ไทยใช้ หมายถึง ดอกบัว หัวใจ

มาลา ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง พวงหรีด พวงดอกไม้ ไทยใช้หมายถึง พวงหรีด พวงดอกไม้ หมวก

รักษา ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ดูแล รักษา ป้องกัน ไทยใช้ หมายถึง ดูแล รักษา ป้องกัน การแก้ไขเยียวยาคนเจ็บป่วย

ดิถี (ดิถี) ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง วันทางจันทรคติ ไทยใช้ หมายถึง วันทางจันทรคติ วันโอกาสพิเศษ

3. ความหมายย้ายที่ หมายถึง การเปลี่ยนความหมายเดิม ไม่ใช่ความหมายเดิมจากภาษาบาลี สันสกฤต ไทยเรารสร้างความหมายใหม่ขึ้นมาใช้ คำบางคำที่มีความหมายย้ายที่นั้น บางครั้งอาจมี คำความหมายเดิมบ้าง หรืออาจไม่มีคำเดิมอยู่เลย เช่น

เทวษ (ป.โทส ส.เทวษ) ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ความเคียดแค้นชิงชัง ความเกลียดชังยิ่ง ความเป็นข้าศึกแก่กัน ไทยใช้ หมายถึง คร่ำครวญโศกเศร้า

อาสา (ป.อาสา ส.อาสา) ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ความหวัง ความปรารถนา ไทยใช้ หมายถึง ทำให้โดยเต็มใจ หรือเสนอตัวทำให้

อภัย (ป.,ส.อภย) ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ไม่กลัว ปลอดภัย ไทยใช้ หมายถึง ไม่มีภัย ปราศจากภัย ความไม่ต้องกลัว ยกโทษ

นิยม ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง การกำหนด การควบคุม การระงับยับยั้ง จำกัด จำศีล ประพฤติ ไทยใช้ หมายถึง ชอบ พอใจ นับถือ

อิจฉา ภาษาบาลี สันสกฤต หมายถึง ความปรารถนา ความอยาก ไทยใช้ หมายถึง ไม่อยากให้คนอื่นได้ดีกว่าตน

4. การกลายเสียงเพื่อแยกความหมาย หมายถึง การกลายเสียงคำภาษาบาลี สันสกฤตเป็นเสียงในภาษาไทยและสร้างความหมายใหม่ในคำที่กลายเสียงนั้นด้วย คำภาษาบาลี สันสกฤตที่มีเสียงต่างกัน ความหมายเหมือนกัน เรานำมากลายเสียงและเพิ่มความหมายใหม่เข้าไป บางคำยังมีเค้าความหมายเดิมอยู่ เช่น

ป. กิริยา หมายถึง การกระทำ ชื่อทางไวยากรณ์ของชนิดของคำ ใช้เป็นส่วนหลักในภาคแสดง ไทยใช้ หมายถึง ทำทาง มารยาท

ส. กิริยา หมายถึง การกระทำ งาน ชูระ พิธีกรรม ชื่อทางไวยากรณ์ของชนิดของคำ ใช้เป็นส่วน หลักในภาคแสดง ไทยใช้ หมายถึง ชื่อทางไวยากรณ์ของชนิดของคำใช้เป็นส่วนหลักในภาคแสดง

ป. เขตต หมายถึง ที่ดิน ที่นา สถานที่ ไทยใช้ เขต หมายถึง บริเวณ

ส. เกษตร หมายถึง ที่ดิน นา สถานที่ ร่างกาย ครรภ์มารดา บริเวณ ไทยใช้ เกษตร หมายถึง การใช้ที่ดินเพื่อยังชีพ

ป. ปณญา หมายถึง ความรอบรู้ ความรู้ความเข้าใจ ในความเป็นจริงของโลกและชีวิต ไทยใช้ ปัญญา หมายถึง ความฉลาด

ส. ปรัชญา หมายถึง ความรู้รอบ ความเข้าใจ ความรู้ ความชาญฉลาด ไทยใช้ ปรัชญา หมายถึง ชื่อวิชาศึกษาเกี่ยวกับความเป็นจริง เกี่ยวกับมนุษย์ โลก จักรวาล และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ โลก จักรวาล

ป. รมณัฐ หมายถึง แวนแคว้น ไทยใช้รัฐหมายถึง ประเทศ

ส. ราชฎร หมายถึง แวนแคว้น ประชาชน ไทยใช้ ราษฎร หมายถึง ประชาชน

การใช้คำภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทย

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2555 : 163-173) ได้อธิบายถึงการใช้คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ใช้เป็นคำทั่วไป

คำภาษาบาลี สันสกฤตจำนวนมากที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยทั่วไปในฐานะเป็นคำที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงหรือหาคำอื่นที่กระชับและสื่อความหมายได้ดีเท่ามาใช้แทนได้ คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทยที่ใช้เป็นคำทั่วไปเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในวงศัพท์ต่าง ๆ แทบทุกวงศัพท์ ดังตัวอย่าง

1.1 ใช้เป็นคำที่มีความหมายกว้างเรียกรวมคำหลายคำที่อยู่ในประเภทเดียวกัน เช่น **กิริยา** (ท่าทาง อากักรต่าง ๆ) **ญาติ** (เรียกรวมบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือดหรือแต่งงาน) **ธาตุ** (เรียกรวมสสารพื้นฐาน) **พืช** (เรียกรวมสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ เคลื่อนที่เองไม่ได้มักมีสีเขียว สังเคราะห์แสงได้) **โรค** (เรียกรวมความเจ็บไข้ต่าง ๆ) **อวัยวะ** (เรียกรวมส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย) **อาวุธ** (เรียกรวมเครื่องต่อสู้ ประเภทต่าง ๆ) **อาหาร** (เรียกรวมของกินประเภทต่าง ๆ)

1.2 ใช้เป็นชื่อเรียกพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ เช่น **กรรมนิการ์** **จำปา** **ตาล** **พุทรา** **ศาริกา** **หงส์** ฯลฯ

1.3 ใช้เป็นชื่อเรียกดาวนพเคราะห์ วัน และจักรราศี เช่น **พฤหัสบดี** **ศุกร์** **เสาร์** **กุมภ์** **มีน** **เมษ** **พฤษภ** ฯลฯ

1.4 ใช้เป็นชื่อเรียกอัญมณี เช่น **นิล** **เพชร** **ไพฑูรย์** **มรกต** ฯลฯ

1.5 ใช้เป็นศัพท์ที่เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา เช่น **กรรม** **กิเลส** **เทวดา** **นรก** **บาป** **บุญ** **เปรต** **เวร** **วิญญาน** **สวรรค์** ฯลฯ

1.6 ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งในธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ เช่น **คราส** **เมฆ** **อากาศ** **ฤดู** **เวลา** **หิมะ** **มหาสมุทร** ฯลฯ

1.7 ใช้เป็นคำเรียกความคิดหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมต่างๆ เช่น **ฐานะ** **ทิศ** **มิติ** **สภาพ** **เหตุ** **อายุ** **โอกาส** ฯลฯ

1.8 ใช้เป็นศัพท์ทางการศึกษา เช่น **คณะ** **ครู** **คุณ** **นิสิต** **เลข** **วิชา** **ศึกษา** **แพทย์** ฯลฯ

1.9 ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เช่น **ทัพพี** **ธนู** **ธูป** **รถ**

1.10 ใช้เป็นคำทางการปกครอง เช่น **กษัตริย์** **ชนบท** **ชาติ** **ทวีป** **ทูต** **ประเทศ** **ราชินี** **ศาล** **ศัตรู** ฯลฯ

1.11 ใช้เป็นคำกริยาสามัญ เช่น **กตัญญู** **บูชา** **ปรากฏ** **มารยาท** **ปรารภ** **ผลิต** **มารยา** **รักษา** **ลามก** **สามัคคี** **สามารถ** **อิจฉา** **อุตสาห์** ฯลฯ

2. ใช้เป็นคำสุภาพ คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตบางคำใช้เป็นคำสุภาพแทนคำภาษาไทยซึ่งอาจเป็นคำไม่สุภาพหรือเป็นคำหยาบ เช่น **หมา-สุนัข** **ผ้า-สามี** **เหยี่ยว-ปลสวอะ** เป็นต้น

3. ใช้เป็นคำทางการ เช่น

คำทางการ	คำที่ไม่เป็นทางการ
โค	วัว
ฉาปนกิจ	เผาศพ
บุรุษ	ผู้ชาย
สตรี	ผู้หญิง

มนุษย์	คน
ศีรษะ	หัว
สุกร	หมู
สุรา	เหล้า
อาคาร	ตึก

4. ใช้สร้างศัพท์บัญญัติ คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตนำมาใช้เป็นศัพท์บัญญัติ หรือใช้สร้างศัพท์บัญญัติ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้รูปคำภาษาอังกฤษหรือภาษาตะวันตกอื่นโดยตรง ผู้บัญญัติศัพท์นิยมใช้คำ ภาษาบาลี สันสกฤต ด้วยสาเหตุหลายประการ ดังนี้

4.1 ภาษาไทยนิยมนำคำยืมภาษาบาลี สันสกฤตมารวมกันเพื่อสร้างเป็นคำใหม่

4.2 ภาษาบาลี สันสกฤตเป็นภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน เช่นเดียวกับภาษาอังกฤษและภาษาตะวันตกอื่น ๆ จึงสามารถเลือกใช้คำภาษาบาลี สันสกฤตที่เป็นคำร่วมเชื้อสายเดียวกันกับคำที่ต้องการบัญญัตินั้นมาสร้างศัพท์บัญญัติ ทำให้ศัพท์ที่สร้างขึ้นมีทั้งเสียงและความหมายตามรูปศัพท์ ใกล้เคียงกับคำที่ต้องการบัญญัติมาก เช่น

สมมาตร	บัญญัติศัพท์จากคำภาษาอังกฤษว่า	symmetry
ราชนาวี	บัญญัติศัพท์จากคำภาษาอังกฤษว่า	royal navy
ตรีโกณมิติ	บัญญัติศัพท์จากคำภาษาอังกฤษว่า	trigonometry

4.3 คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทยคำเดียวกันอาจมีรูปแปรหลายรูป เช่น **วิทยา** แปรรูปเป็น **วิทย์ วิทยา วิทยา วิทยะ วิทย์ พิทยา พิทยา- พิทยะ** ทำให้คำคำเดียวกันมีหลายรูปคำให้เลือก ผู้บัญญัติศัพท์สามารถเลือกรูปที่เหมาะสมมาสร้างเป็นศัพท์บัญญัติที่ต้องการได้

4.4 คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตที่ใช้เป็นศัพท์บัญญัติ มีลักษณะกระชับ กินความหมายลึกซึ้งและทำให้ผู้ใช้รู้สึกว่าเป็นศัพท์ทางวิชาการ แตกต่างกับศัพท์บัญญัติที่ใช้วิธีแปลอธิบายความที่อาจจะมีลักษณะที่เยิ่นเย้อ และทำให้ผู้ใช้เข้าใจผิดว่าเป็นข้อความทั่วไป คือไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นศัพท์บัญญัติทางวิชาการ เช่น

ศัพท์บัญญัติ	ศัพท์บัญญัติ	ใช้แทนศัพท์วิชาการ
(ภาษาบาลี สันสกฤต)	แปลอธิบายความ	ในภาษาอังกฤษ
ปฐมฐาน	แบบดั้งเดิม	primitive
ราชรัฐ	รัฐที่มีเจ้าครอง	principality
อสมการ	การไม่เท่ากัน	inequality

อายุขัย

อัตรากำหนดตาย

life span

5. **ใช้เป็นชื่อเฉพาะ** คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตจำนวนมากนำมาใช้เป็นชื่อเฉพาะหรือผู้กเป็นชื่อเฉพาะ ทั้งที่เป็นชื่อบุคคล ชื่อสกุล และชื่อสถานที่ เช่น

ตัวอย่างชื่อเฉพาะของบุคคล : วิศรุต สรिता มัลลิกา ทักษิณ อภิสัทธ ฯลฯ

ตัวอย่างชื่อสกุลของบุคคล : กาญจนากร ธนไพบูลย์กิจ สุทธิกมล สิริลักษณ์ วิมลสถิตพงษ์ ฯลฯ

ตัวอย่างชื่อเฉพาะของสถานที่: ราชภัฏ ดุสิตธานี ยโสธร ลุมพินี ฯลฯ

6. **ใช้เป็นคำราชาศัพท์** คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตนิยมใช้เป็นคำราชาศัพท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้ประกอบหลังคำว่า พระ- พระราช- เช่น

พระวักกะ - ไต

พระเสโท - เหงื่อ

พระมัสสุ - หนอง

พระเนตร - ตา

พระพักตร์ - หน้า

ประสูติ - เกิด

สวรรคต - ตาย

7. **ใช้เป็นศัพท์ในวรรณคดี** คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตจำนวนมากใช้เป็นศัพท์เฉพาะในวรรณคดี เนื่องจากภาษาบาลี สันสกฤตมีคำพ้องความหมายหรือคำไวพจน์อยู่มาก เมื่อภาษาไทยยืมภาษาบาลี สันสกฤตมาใช้ ทำให้ภาษาไทยมีคำไวพจน์มากตามไปด้วย เช่น

ช้าง = หัตถิ หัสติน คช มาตังค์ กริน กรี ฯลฯ

ผู้หญิง = นารี อนงค์ สุตา ยุกา ดุรณี ฯลฯ

กษัตริย์ = นรบดี นฤบาล ภูบาล ภูธร ภูวนาถ ภูวไนย ชัตติยะ ราชน ฯลฯ

ดอกไม้ = บุปผา บุชบา กุสุม ฯลฯ

ท้องฟ้า = โภยม เวหา นภา นภัส ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป การใช้คำยืมภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทยถือเป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่มีความหลากหลาย และไทยเราใช้ภาษาคำยืมเหล่านี้เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นในชีวิตประจำวัน ใช้เป็นคำสุภาพ ใช้เป็น

คำทางการ ใช้สร้างศัพท์บัญญัติ ใช้เป็นชื่อเฉพาะ ใช้เป็นคำราชาศัพท์ และใช้เป็นศัพท์ในวรรณคดี ซึ่งการใช้แต่ละรูปแบบแสดงถึงอิทธิพลของการยืมคำภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทยซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในบรรดาคำยืมที่มาจากภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

หลักสังเกตคำยืมภาษาบาลี สันสกฤต

สุภาพร มากแจ้ง (2535 : 97-98) ได้ให้หลักการสังเกตคำยืมภาษาบาลี สันสกฤตในภาษาไทย ไว้ดังนี้

1. สังเกตจากการใช้สระ

1.1 คำที่ประสมด้วยสระ ฤ โอ เออ มีตัวสะกดในภาษาไทย เดิมเป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต เช่น

ภาษาสันสกฤต	ภาษาไทย
ฤษี	ฤษี ฤษี
ฤตุ	ฤตุ
กฤษณา	กฤษณา
ไอศวรย	ไอศวรรย์
โกลาส	โกลาส ไกรลาส
เอารส	โอรส
เมาลี	เมาลี
ไวทย	แพทย์

1.2 คำที่ประสมด้วยสระ ไอ + ย สะกดในภาษาไทย เดิมเป็นคำบาลี ใช้ เอยย สันสกฤตใช้ เอยย แต่ส่วนมากคำไทยลักษณะนี้มักยืมจากภาษาบาลี เช่น

ภาษาบาลี	ภาษาไทย
เวเนยย	เวไนย
เวยยากรณ	ไวยากรณ์
ภาคิเนยย	ภาคิไนย
เทยยทาน	ไทยทาน

อุปเมยย

อุปไมย

2. สังเกตจากพยัญชนะ

2.1 คำที่ใช้ ศ ษ ร (รร ในภาษาไทย) ร สะกด ร ควบ มีพยัญชนะซ้อนต้นคำ และมีตัวสะกดตัวตามอยู่ต่างวรรคกัน เดิมคำเหล่านั้นจะมาจากภาษาสันสกฤต เช่น

ภาษาสันสกฤต	ภาษาไทย
ศีล	ศีล
ศรี	ศรี
ศีรช	ศรีษะ
ลักษณ	ลักษณะ
ภารย	ภรรยา
ครภ	ครรภ์
อาศจรย	อัศจรรย์
วรรณ	วรรณ
ธรรม	ธรรม
จนทรา	จันทรา
วกตร	พักตร์
บุตร	บุตร
มิตร	มิตร
เกษตร	เกษตร
สวสฺติ	สวัสดี
ปรัชญา	ปรัชญา

2.2 คำที่ใช้ ฬ เป็นคำภาษาบาลี ซึ่งภาษาสันสกฤตจะใช้ ฬ ล ฏ เช่น

ภาษาบาลี	ภาษาสันสกฤต
จฺฬา	จฺฬา

ครูฟ	ครูท
ตาฟ	ตาล
กกุขฟ	กกุขฏ
กีฟา	กรีทา

นอกจากนี้ กำชัย ทองหล่อ (2554 : 139 -147) ได้ให้หลักการสังเกตความแตกต่างระหว่างคำภาษาบาลีและสันสกฤตไว้ดังนี้

1. สระภาษาบาลีมี 8 ตัว คือ อ อา อิ อี อุ ู เอ โอ
สระสันสกฤตมี 14 ตัว คือ อ อา อิ อี อุ ู อู ฤ ฌ ญ เอ โอ โอ เอา

2. พยัญชนะบาลีมี 33 ตัว คือ

วรรค/แถวที่	1	2	3	4	5
วรรค กะ	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรค จะ	จ	ฉ	ช	ณ	ญ
วรรค ฐะ	ฎ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
วรรค ตะ	ต	ถ	ท	ธ	น
วรรค ปะ	ป	ผ	พ	ภ	ม
เศษวรรค	ย ร ล ว ส ห ฬ อ				

พยัญชนะสันสกฤตมี 34 ตัว (ไม่นับนิคหิต) คือมีตัว ศ ษ เพิ่มเข้ามาอีก 2 ตัว นอกนั้นเหมือนบาลี

3. ตัวสะกดในบาลี จะต้องมิตัวพยัญชนะตามหลัง เช่น กังขา อิจฉา ทุกข์ เป็นต้น แต่ตัวสะกดในสันสกฤต ไม่ต้องมีพยัญชนะตามหลังก็ได้ เช่น มนัส วิทยา ศัตรุ จักรี เป็นต้น
4. ตัวสะกดในภาษาบาลีแบ่งออกเป็นสองพวก คือ เป็นพยัญชนะวรรคพวกหนึ่ง เป็นพยัญชนะเศษวรรคพวกหนึ่ง มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

4.1 พยัญชนะวรรค ใช้เป็นตัวสะกดได้เฉพาะพยัญชนะวรรคแถวที่ 1 3 และ 5 ของวรรค เท่านั้น นอกนั้นเป็นตัวสะกดไม่ได้ แต่พยัญชนะวรรคในสันสกฤต นอกจากจะใช้เป็นตัวสะกดในหลักเกณฑ์บาลีแล้ว ยังมีหลักอื่นๆดังนี้

- ตัวสะกดตัวตามไม่ต้องเรียงลำดับตามแบบบาลีก็ได้ พยัญชนะวรรคแถวที่ 3 เป็นตัวสะกดพยัญชนะวรรคแถวที่ 5 เป็นตัวตามได้ เช่น ปรัชญา อาชญา เป็นต้น
- ตัวสะกดตัวตามเป็นพยัญชนะต่างวรรคกันก็ได้ เช่น มุกดา อคนิ ศักดิ์ เป็นต้น

4.2 พยัญชนะเศวตวรรคในบาลีที่ใช้เป็นตัวสะกดได้มี 5 ตัว คือ ย ล ว ส ฬ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ตัว ย จะเป็นตัวสะกดได้เมื่อ ย หรือ ห ตามหลัง เช่น อัยยิกา คุษย ฯลฯ
- ตัว ล จะเป็นตัวสะกดได้เมื่อ ล ย หรือ ห ตามหลัง เช่น มัลลิกา กัลยาณ ฯลฯ
- ตัว ว และ ฬ จะเป็นตัวสะกดได้เมื่อมีตัว ห ตามหลัง เช่น ชิวหา วิรุฬหก อาสาฬห ฯลฯ
- ตัว ส จะเป็นตัวสะกดได้เมื่อ ต น ม ย ว หรือ ส ตามหลัง เช่น ภัสตา มัสสุตัสมา ฯลฯ

ในภาษาสันสกฤต มีหลักเกณฑ์คล้ายกับบาลี แต่มีตัวสะกดเพิ่มอีกสองตัว คือ ศ ษ เช่น อัศ्व พฤตจิกายน ราชภูร ฯลฯ

ส่วนตัว ร กับ ห เป็นตัวสะกดไม่ได้ทั้งในบาลีและสันสกฤต แต่เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยเราให้ เป็นตัวสะกดด้วย เช่น พรหม พรหมณ์ จร ศร อมร อาหาร บริวาร อากาศ วรรค พรรค สรร มรรค ฯลฯ

ดังนั้นอาจสรุปความแตกต่างระหว่างภาษาบาลี สันสกฤตได้ตามตารางต่อไปนี้

ภาษาบาลี	ภาษาสันสกฤต
1. สระมี 8 ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ ู เอ โอ	1. สระมี 14 ตัว เพิ่มจากบาลี 6 ตัว คือ ฤ ฤ ฤ ฤ ใ เอา
2. มีพยัญชนะ 33 ตัว (พยัญชนะวรรค)	2. มีพยัญชนะ 35 ตัว เพิ่มจากภาษาบาลี 2 ตัว คือ ศ ษ (แสดงว่าคำที่มี ศ ษ เป็นภาษาสันสกฤต)
3. มีระบบตัวสะกดตัวตามที่ไม่แน่นอน เช่น กัญญา จักขุ ทักขิณะ ปุจฉา อัณฑพ คัมภีร์ เป็นต้น	3. มีตัวสะกดและตัวตามไม่แน่นอนแน่นอน เช่น กันยา จักขุ ทักขิณ ปุจฉา วิฑู อัธยาศัย เป็นต้น
4. นิยมใช้ ฬ เช่น กีฬา จุฬา ครุฬ เป็นต้น	4. นิยมใช้ ฑ เช่น กรีฑา จุฑา ครุฑ
5. ไม่นิยมควบกล้ำและอักษรนำ เช่น ปฐุม มัจฉา สามิ มิตร ฐาน ปทุม ถาวร กิริยา เป็นต้น	5. นิยมควบกล้ำและอักษรนำ เช่น ประถม มัตสยา สวามี มิตร สถาน ประทุม สถาวร กิริยา เป็นต้น
6. นิยมใช้ "ริ" เช่น ภริยา จริยา อัศจรรย์ เป็นต้น	6. นิยมใช้ รร (หัน) เช่น ภรรยา จรรยา อัศจรรย์ เป็นต้น เนื่องจากแผลงมาจาก รุ (ร เระ) เช่น วรรณ = วรรณ ธรรม = ธรรม

7. นิยมใช้ ฌ นำหน้า วรรค ฐะ เช่น มณฑล ภัณฑ์ หรือ ฌ นำหน้า ห เช่น กัณฑา ตัณฑา	7. นิยมใช้ "เคราะห์" เช่น วิเคราะห์ สังเคราะห์ อนุเคราะห์ เป็นต้น
--	--

สุภาคิรัช สุธนภิญโญ

คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย

ความเป็นมาของคำยืมภาษาเขมร

ภาษาเขมรเป็นภาษาประจำชาติของชาวเขมรในประเทศกัมพูชา และยังเป็นภาษาพูดของคนไทยเชื้อสายเขมรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนติดต่อกับเขมรทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เช่น จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ เป็นต้น คำยืมภาษาเขมรจึงเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อภาษาไทย ซึ่งรองลงมาจากภาษาบาลีและสันสกฤตด้วย

ในอดีตไทยและขอม (เขมร) มีความสัมพันธ์กันใกล้ชิดทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา การค้าขาย เป็นต้น ภาษาเขมรที่นำมาใช้ในภาษาไทยจึงมีจำนวนมากทั้งคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คำในวรรณคดี และคำราชาศัพท์ และมีคำอยู่เป็นจำนวนมากที่เราไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นคำยืมภาษาเขมร เพราะมีลักษณะคล้ายคำภาษาไทย คือเป็นคำที่มีพยางค์เดียว และสะกดตรงตามมาตรา เช่น เเดิน เกิด ตรง จง คง ฯลฯ คำภาษาเขมรที่เราได้รับมาใช้ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงเสียงให้เหมาะกับการออกเสียงภาษาไทย เนื่องจากมีระบบเสียงที่ต่างกัน เช่น คำควบกล้ำในภาษาเขมรมีทั้งหมด 83 คู่ ซึ่งไม่ใช่คำควบกล้ำ ร ล ว ที่ใช้ในภาษาไทย เมื่อไทยรับคำยืมภาษาเขมรมาใช้จึงต้องมีวิธีการนำมาใช้ที่สะดวกต่อการออกเสียง เช่น ขจี้ (ชะ-เจีย) ไทยออกเสียงเป็น ชะ-จี เป็นต้น (ลลิตา โชติรังษียากุล, 2545 : 183)

นอกจากนี้วัลยา ช่างขวัญยืน (2555 : 198-199) ก็ได้กล่าวถึงความเป็นมาของคำยืมภาษา เขมรไว้ว่า คำเขมรเข้ามาอยู่ในภาษาไทยตั้งแต่เมื่อไรไม่อาจบอกได้ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างชนชาวเขมรกับชาวไทยมีมาก่อนที่ไทยจะตั้งบ้านเมืองขึ้นเป็นแห่งแรก ณ อาณาจักรสุโขทัย ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงเป็นหลักฐานทางเอกสารที่เก่าแก่ที่สุดที่เขียนเป็นอักษรไทย เราพบได้ว่ามีคำเขมร อยู่บ้างแล้ว เช่น “เมื่อชั่วพ่อกู กูบ่าเรอแก่พ่อกู กูบ่าเรอแก่แม่กู, กลางเมืองสุโขทัยนี้มีน้ำตระพังโพลี สีกินดี...คนในเมืองสุโขทัยนี้ มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน” หลักฐานเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ไทยกับเขมรมีความสัมพันธ์กันมาก่อนหน้านี้ จึงได้เกิดการยืมคำมาใช้ ดังกล่าว การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางภาษา และวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นนี้เป็นเพราะประเทศไทยกับเขมรมีอาณาเขตติดต่อกัน

นอกจากนี้ไทยยังมีความสัมพันธ์กับเขมรด้านวรรณคดีอีกด้วย กล่าวคือไทยเรารับการปกครอง วัฒนธรรม ประเพณีจากเขมรตั้งแต่อ่อนตั้งกรุงสุโขทัย ส่งผลให้คำยืมภาษาเขมรเข้ามาปะปน มากมาย ดังจะเห็นได้จากศิลาจารึกหลักที่ 1 มีการใช้คำราชาศัพท์ และพระนามของพ่อขุนรามคำแหง เป็นต้น นอกจากนี้เรายังพบคำยืมภาษาเขมรในวรรณคดีไทยสมัยอยุธยา เพราะในสมัยนี้เรารับเอาวัฒนธรรมของขอม แม้ตัวอักษรยังใช้ปนกับการเขียนภาษาไทย ส่วนเรื่องทางวรรณคดีที่เกี่ยวกับพิธีกรรม คือ ประภาศแข่งน้ำโคลงห้า หรือที่เรียกว่า “ลิลิตโองการแข่งน้ำ” เกี่ยวกับศาสนา เช่น มหาชาติคำหลวง ซึ่งมีภาษาเขมรปะปนอยู่มาก ถ้อยคำที่ใช้มีภาษาเขมรปะปนอยู่มาก

นอกนั้นมี ภาบาลีสันสกฤต ซึ่งเข้ามาโดยพราหมณ์ที่เอาวัฒนธรรมอินเดีย ผ่านทางเขมรมายังไทยอีกทอดหนึ่ง และยังมีวรรณคดีอีกหลายเรื่อง เช่น ลิลิตยวนพ่าย ลิลิตพระลอ โคลงทวาทศมาส คำฉันท์ดุขภูสิ่งเวยกล่อมช้าง เป็นต้น (ลลิตา โชติรังษิยากุล, 2545 : 226)

สรุปได้ว่า ความเป็นมาของคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยนั้นเกิดจากสาเหตุที่ไทยรับเอาระบบการเมือง ปกครอง ประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งอาณาเขตที่ติดต่อกัน และไทยกับเขมรมีความสัมพันธ์กันมายาวนานตั้งแต่ ก่อนที่ไทยจะมีการตั้งบ้านเมืองขึ้น ดังหลักฐานต่าง ๆ ในสมัย สุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์ ทำให้ไทยมีการใช้ คำยืมภาษาเขมรจนถึงปัจจุบัน

วิธีการยืมคำภาษาเขมรมาใช้ในภาษาไทย

กำชัย ทองหล่อ (2554 : 325-326) ได้กล่าวถึงวิธีการนำคำเขมรมาใช้ในภาษาไทยมีหลายวิธี สามารถสรุป ได้ ดังนี้

1. ใช้ตามรูปเดิม เช่น

เขมร	อ่านว่า	ไทยใช้	ความหมาย
กัจวล	กัจ-ว้อล	กัจวล	เกี่ยวข้อ ห่วงใย
ขจร	ขจอ	ขจร	ฟุ้งไป
ขจาย	ขจาย	ขจาย	เรียรายฟุ้งไป
แซ	แซ	แซ	พระจันทร์
ฉนำ	ฉนำ	ฉนำ	ปี
ถกล	ถก้อล	ถกล	ก่อสร้าง ตั้ง

2. เปลี่ยนตัวสะกดให้ผิดไปจากเดิม เช่น

เขมร	ไทยใช้	ความหมาย
กราล	กราน	ปู ลาด
ชนล	ชนน	หมอนอิง
เถมิร	เถมิน	ผู้เดิน พวก เหล่า ทหาร พรานป่า
เผอิญ	เผอิญ	หากให้เป็น จำเพาะเป็น
สำราญ	สำราญ	สบายใจ เบาใจ เย็นใจ
จัส	จัต	แก่ เข้ม เต็มที่ มาก กล้า แรง
โปรส	โปรด	ถูกใจหรือพอใจมาก แสดงความเมตตากรุณาโดยปลดเปลื้องความ เดือดร้อน เป็นต้น

3. เปลี่ยนรูปและเสียงให้ผิดไปจากเดิม เช่น

เขมร	ไทยใช้	ความหมาย
คร้วส	กรวด	ก้อนหินเล็ก ๆ
กัญญสุ	กระฉูด	พุ่งออก ไส้ไปโดยตรง
กรสวาง	กระทรวง	ข้าง ฝ่าย ราชการแผนกส่วนใหญ่
แซสร	กระแส	สาย อาการไหล เส้นเชือก
ทิ่ง	ตำรงค์	แหวน

4. ลดพยางค์ให้น้อยลง เช่น

เขมร	ไทยใช้	ความหมาย
จัญเจิม	เจิม	คิ้ว
กำชรวจ	จรวด กรวด	ช่อดอกไม้ไฟชนิดหนึ่ง
พิโตร	โตร	หอม กลิ่นหอมพุ่ง

5. แผลงอักษร เช่น

เขมร	ไทยใช้	ความหมาย
เฉนร	เฉเนียน	ฝั่งน้ำ
ผทม, ผทม	ประทม, บรรทม	นอน
ผจง	ประจง, บรรจง	ความตั้งใจ ตั้งใจทำให้ดี
สงแรก	สาแหรก	เครื่องหาบของ
โสวย	เสวย	ได้รับ กิน เสพ ครอง

นอกจากนี้วัลยา ช่างขวัญยืน (2555 : 204-211) ได้อธิบายลักษณะคำยืมภาษาเขมรมาใช้ในภาษาไทย
สรุปได้ ดังนี้

1. คำยืมภาษาเขมรที่เป็นคำเดี่ยวและแผลงไม่ได้

คำที่ไทยใช้	คำเขมร	ความหมาย
กระดาน	ก.ฎาร /กตา/	กระดาน
กะทิ	ขทิส /คตีส/	กะทิ
ขลา	ขลา /คฺลา/	เสื่อ
เชิง	เชิง /เจิง/	เท้า ตีน
ทราย	ทราย /เตรียย/	สัตว์ประเภทกวาง
ผกา	ผกา /พกา/	ดอกไม้

2. คำยืมภาษาเขมรที่เป็นคำแผลง

คำยืมภาษาเขมรที่เป็นคำแผลง ไทยรับมาใช้ในลักษณะ ดังนี้

2.1 ยืมแต่คำเดิม เช่น

คำ	คำที่ไทยใช้	คำเดิม	คำเขมร	คำแผลง	ความหมาย
กรอง	ร้อย (ก).	กรุง /กรอง/	ร้อย (ก).	กมรง /ก้อม-รอง/	สิ่งที่ร้อยเป็น พวง
โฉด	โง่	โฉด /โฉด/	โง่	กญโฉด /ก้อญ-โฉด	โง่ เซ่อ
ทูน	วางสิ่งของไว้ บนศีรษะ	ทูล /ตุล/	ทูน	ทรทูล /ไตร-ทูล/	จำนวนของที่ ทูนหัวไปได้ เที่ยวหนึ่ง ๆ
บัง	ปิด กั้น	บัง /บัง/	บัง	รบ่าง /โร - บัง/	เครื่องบัง เครื่องกำบัง

2.2 ยืมแต่คำที่แผลงแล้ว เช่น

คำที่ไทยใช้			คำเขมร		
คำ	ความหมาย	คำเดิม	ความหมาย	คำแผลง	ความหมาย
กังวล	ห่วงใย มีใจ พะวงอยู่	ขวล / ครัวล /	กังวล	กง.วล / ก้อง - วัล /	ความกังวล ห่วงใย
บ่าบัด	ทำให้หาย	บาด / บัด /	หาย	บ่บาด / บ้อม - บัด /	ทำให้หาย
ผจญ	ต่อสู้	จาญ / จัญ /	แพ้	ผจาญ / พจัญ /	ทำให้แพ้
แผนก	ส่วนย่อย พวก หมู่	แบก / แบก /	แตก	แผนก / แพนก	แผนก

2.3 ยืมทั้งคำเดิมและคำแผลง เช่น

คำที่ไทยใช้				คำเขมร			
คำเดิม	ความหมาย	คำแผลง	ความหมาย	คำเดิม	ความหมาย	คำแผลง	ความหมาย
เกิด	เป็นขึ้น มีขึ้น	กำเนิด	การเกิด	เกิด	เกิด	ก่เนิด / ก้อม- เน็ด / ก้าง	การเกิด
ขลัง	อำนาจที่อาจ บันดาลให้ เป็นไปได้	กำลัง	สิ่งที่ทำให้ เกิดอำนาจ, ความ	ขลาง / คลัง /	มีกำลัง, แข็งแรง	/ ก้อม-ลัง /	กำลัง
ฉันท	กิน (ใช้กับ พระสงฆ์)	จันท	ข้าว อาหาร (ใช้กับ พระสงฆ์)	ฉาน / ชัน /	กิน (ใช้กับ พระสงฆ์)	จหนาน / จ้อง-ฮัน /	จันท
ถวาย	ให้ มอบให้	ตงวาย	ของถวาย	ถวาย /	ถวาย	ตงวาย	ของถวาย

				ทวาย/ /ต๋อง-วาย/			
ตรง	ไม้คดโค้ง ไม้เอียง	ดำรง	ทรงไว้ ชูไว้	ตรง	ตรง	ตมรง	ดำรง
				/ต๋ร้อง/		/ต๋อม- ร็อง/ ผนวส	ทำให้ตรง เพ่ง
บวช	ถือเพศเป็น ภิกษุ	ผนวช	บวช (ราชา.)	บวส /บ๊วะฮ์/	บวช	ผนวส /พน์วะฮ์/	การบวช
	สามเณรหรือ นักพรตอื่นๆ						

การกลายความหมาย

วัลยา ช่างขวัญยืน (2555 : 218 - 225) กล่าวไว้ว่า เมื่อไทยยืมคำเขมรเข้ามาใช้นั้นบางคำใช้ในความหมายคงเดิม บางคำมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมาย ซึ่งอาจเปลี่ยนในลักษณะ ความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก หรือความหมายย้ายที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ความหมายคงเดิม

	คำที่ไทยใช้	คำเขมร
คำ	ความหมาย	
กระจก	แก้วที่ทำเป็นแผ่น	กญจก / ก้อญ - จ็อก/
กำจัด	ขับไล่ ปราม ทำให้สิ้นไป	กจาด / ก้อม - จัด/
กำธ	สนั่น ห้วนไหว สะเทือน	กทร / ก้อม - โต/
บัง	กัน กันหรือปิดไม่ให้เห็น ไม่ให้ผ่าน	บัง / บัง/
เพรง	ก่อน เก่า เช่น แต่เพรงกาล	เพรง / เปรง/
แสวง	เที่ยวหา เสาะหา ค้นหา	แสวง / แชวง/

2. ความหมายแคบเข้า

คำยืมจากภาษาเขมรที่มีความหมายแคบเข้านั้น หมายถึง คำที่ยืมนั้นมีความหมายน้อยกว่าที่ใช้อยู่เดิมในภาษาเขมรหรือหมายถึง คำที่ยืมมานั้นใช้ในความหมายเจาะจงกว่าคำเดิมในภาษาเขมร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 คำที่ยืมมามีความหมายน้อยกว่าคำที่ใช้อยู่เดิมในภาษาเขมร

คำที่ไทยใช้		คำเขมร	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
กรรแสง	ผ้าสไบ	กนแสง / ก้อน - แสง	ผ้าเช็ดปาก ผ้าเช็ดมือ ผ้าขาวม้า
ขนอง	หลัง ใช้เป็นราชาศัพท์ว่า พระขนอง	ขนง / คนอง /	หลัง ; สันเขาหรือ เนินเขา
เฉลย	อธิบายหรือชี้แจงข้อ ปัญหาต่าง ๆ ให้เข้าใจ	เฉลีย / เซลย /	ขาน ขานรับ เฉลย ตอบ
ผกา	ดอกไม้ (ใช้ในวรรณคดี)	ผกา / พกา /	ดอกไม้ ดอก ระดู มีดอก
ลออ งาม		ลอ / ลออ /	สวย งาม ดี
สะเทิน	ครึ่งๆ กลางๆ ก้ำกึ่ง	เสุทึร / เซตอ /	ก้ำกึ่ง ไม่เต็ม สองจิตสองใจ

2.2 คำที่ยืมมาใช้ในความหมายเจาะจงกว่าเดิมในภาษาเขมร

คำที่ไทยใช้		คำเขมร	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
ตะบัน	เครื่องตำหมากของคนแก่ มีรูปคล้ายกระบอง โดยมากทำด้วยทองเหลือง	ตบาล / ตบัล /	ครก

3. ความหมายกว้างออก

ลักษณะของความหมายกว้างออกที่ปรากฏในคำยืมภาษาเขมร มี 2 แบบ คือ คำที่ยืมมา มีความหมายมากกว่าที่ใช้อยู่ในภาษาเขมร และคำที่ยืมมาใช้ในความหมายทั่วไป แต่คำเดิมในภาษา เขมรมีความหมายจำกัด เช่น

3.1 คำที่ยืมมามีความหมายมากกว่าที่ใช้อยู่ในภาษาเขมร

คำที่ไทยใช้		คำเขมร	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
เจริญ	เติบโต งอกงาม มากขึ้น	เจริน / เจริณ /	มาก
ดำรง	ทรงไว้ ชูไว้ ทำให้คงอยู่ เช่น ดำรง วงศ์ตระกูล ; ตรง เทียง	ฎรง, ตมรง / ต้อม-ร็อง	ทำให้ตรง เล็งให้ตรง
		ต้อม - ร็อง /	

เรียน	ศึกษาเพื่อให้แน่ใจจำได้ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจหรือความชำนาญ; บอก ให้ผู้ใหญ่หรือนายทราบ	เรียน /เรียน/ เรียน	ฝึก หัด
สนอง	แทน ในคำว่า ตอบสนองหรือรับ สนอง; โต้ตอบ	สูง /สนอง/ ผู้แทน	

3.2 คำที่ยืมมาใช้ในความหมายทั่วไปแต่คำเดิมในภาษาเขมรมีความหมายจำกัด

คำที่ไทยใช้

คำ   ความหมาย

ลำเนา   แนว แถว แถบ ลิ่น

กำธร   สนั่น ห้วนไหว สะเทือน

คำเขมร

คำ   ความหมาย

ลำเนา /ลุม - นีว/ ที่อยู่ เช่น ป่าเป็นที่อยู่ของสัตว์

กำทร /ก้อม - โต/ บันลือเสียงตีรัว

4. ความหมายย้ายที่

ในกรณีที่ความหมายของคำยืมภาษาเขมรเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจมีเค้าความหมายเดิมหรือไม่ก็ได้ เราเรียกว่า ความหมายย้ายที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำที่ไทยใช้

คำ   ความหมาย

ขจี   งามสดใส ใช้ในคำว่า เขียวขจี

              เดิน ไป ให้เป็นไป เช่น

              ดำเนิน   ดำเนินงาน ดำเนินชีวิต

คำเขมร

คำ   ความหมาย

ขจี /เค็ญ/   ดิบ อ่อน

              ฎเณ็ร/ต้อม -   การเดิน ทำเดิน

              เนอ/   การดำเนิน เหตุการณ์

การใช้คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย

ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเขมร กล่าวคือ ไทยได้รับอิทธิพลต่าง ๆ จากเขมร เช่น ศาสนา การปกครอง ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม วรรณคดีวรรณกรรม หรือแม้กระทั่ง การมีอาณาเขตที่ติดต่อกัน ทำให้ไทยมีคำยืมภาษาเขมรมาใช้มากมายซึ่งอาจเป็นคำที่เกี่ยวกับคำราชาศัพท์ คำที่ใช้ในวรรณคดี ความที่เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และคำที่ใช้ทั่วไป ดังตัวอย่างที่ วัลยา ช่างขวัญยืน (2555 : 211-218) อธิบายเกี่ยวกับการใช้คำยืมภาษาเขมร ดังนี้

1. ใช้เป็นคำสามัญทั่วไป

คำยืมภาษาเขมรที่ปรากฏใช้เป็นคำสามัญทั่วไปในภาษาไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก คนไทยมักคุ้นเคยกับคำยืมเหล่านี้จนบางครั้งไม่ได้คิดว่าเป็นคำยืมก็มี เช่น

คำที่ไทยใช้		คำเขมร	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
เกิด	เป็นขึ้น มีขึ้น กำเนิด	เกิด /เกิด/	เกิด เป็นได้
กราบ	กราบ	กราบ /กราบ/	กราบ
กำลัง	แรง	กลาง /ก้อม-ลิ่ง/	กำลัง
ควร	เหมาะ เหมาะสม	ควร /กัว/	เหมาะ ควร
สังัด	เจียบ	สูงต่ำ /ซังัด/	เจียบ

คำยืมภาษาเขมรที่ใช้เป็นคำสามัญทั่วไปนี้ นอกจากจะใช้ตามลำพังเป็นคำเดี่ยวแล้ว ในภาษาไทยยังใช้คำเหล่านี้บ้างคำร่วมกับคำไทยหรือคำบาลีและสันสกฤตในลักษณะของคำซ้อนอีกด้วย เช่น

ใช้ซ้อนกับคำไทย

กราบไหว้ แกะสลัก ขจัดปัดเป่า เจียบสังัด เจริญงอกงาม ซื่อตรง ทำลายล้าง ถนนหนทาง ปรุ้งแต่ง ผลิตเปลี่ยน พังทลาย ระเบียบเรียบร้อย ระลึกรู้ถึง รำพึงคิด แสวงหา พอเหมาะพอควร ดำรงคงอยู่ บรรเทาเบาบาง เล่าแจ้งแถลงไข

ใช้ซ้อนกับคำบาลีสันสกฤต

กราบนมัสการ ฉงนสนเท่ห์ ชัยชนะ ถนอมรักษา สงบสุข อำนาจราชศักดิ์

2. ใช้เป็นคำในวรรณคดี

ถ้อยคำในวรรณคดีไทยหลายเรื่องที่กวีได้บรรจุร้อยกรองขึ้นมาอย่างไพเราะงดงามนั้น นอกจากจะประกอบด้วยคำไทยและคำบาลีและสันสกฤตแล้ว ยังมีคำยืมภาษาเขมรปะปนอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก คำเขมรเหล่านี้บางคำเราก็รู้จักคุ้นเคย เพราะมักปรากฏใช้ซ้ำ ๆ อยู่ในวรรณคดีหลายเรื่อง แต่ก็มีคำเขมรอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ค่อยพบหรือพบเพียงครั้งเดียวในวรรณคดีเรื่องเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำที่ไทยใช้		คำเขมร	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
กรรเจียก	ดอกไม้ทัด : หู	ตรเจียก /ตรีอ-เจีย/	หู
กรรแสง	ผ้าสไบ	กนแสง /ก๊อน-แสง/	ผ้าเช็ดปาก
กันเมียง	เด็ก	เกมง /เคมย้ง/	เด็ก

ขจร	ฟุ้งไป	ขจร /คจอ/	ฟุ้งไปทั่ว มักใช้คู่ กับ ขจาย เป็น ขจร ขจาย หมายถึงเฟื่องฟู
ขลา	เสื่อ	ขลา /คฺลา/	เสื่อ
ไถง	ตะวัน วัน	ไถง /ทงฺย/	ดวงตะวัน วัน
ผกา	ดอกไม้	ผกา /พฺกา/	ดอกไม้
พเยย	พวงดอกไม้	ภญฺย /พญฺย/	พวงดอกไม้ ลวดลาย พวงดอกไม้ที่เขียนให้พันกัน
สลา	หมาก	สลา /ซฺลา/	หมาก
สดำ	ขวา	สฎฺฐำ /ซฺดฺฐำ/	ขวา

3. ใช้เป็นคำราชาศัพท์

คำยืมภาษาเขมรที่ใช้เป็นคำราชาศัพท์ในภาษาไทยมีอยู่ 2 ประเภท คือ

3.1 คำที่เป็นราชาศัพท์อยู่แล้วในภาษาเขมร ไม่ต้องมีคำว่า ทรง พระหรือ ทรงพระนำหน้า เช่น

คำที่ไทยใช้		คำเขมร		
คำราชาศัพท์	ความหมาย	คำราชาศัพท์	คำธรรมดา	ความหมาย
ตรัส	พูด	ตราสฺ /ตฺระฮฺ/	นิยาย สุฎฺฐี	พูด
ถวาย	ให้ มอบให้	ถวาย /ทวาย/	โอย	ให้ มอบให้ (ใช้แก่เจ้านายและพระภิกษุสงฆ์)
เสวย	กิน เสพ	โสวย /โซวย/	ญฺุ	เสวยได้รับเป็น โบราณปัจจุบัน ใช้(ไสย)

3.2 คำธรรมดาของเขมรที่ไทยนำมาใช้เป็นราชาศัพท์จะเติมคำว่า ทรง พระ หรือ ทรงพระ นำหน้า เช่น

คำราชาศัพท์	ความหมาย	คำเขมร
ทรงดำเนิน	เดิน	ฎฺเณีร /ตฺโอม-เนอ/
ทรงทราบ	รู้	ชฺรารบ /เจรียบ/
พระขนอง	หลัง	ขนง /คฺนง/
พระดำริ	ความคิด	ตฺริระ /ตฺโอม - เระฮฺ/

พระดำรัส	คำพูด	ตมราส / ต้อม - ระย /
ทรงพระเจริญ	อ้วน	เจริญ / เจริญ /
ทรงพระสำราญ	สบาย ไม่เจ็บป่วย	สราล / ซ้อม - ราล /

หลักการสังเกตคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย

ไทยรับคำเขมรมาใช้ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ดังที่ บรรจบ พันธุเมธา (2523: 7) กล่าวว่า “ภาษาที่สำคัญรองจากภาษาบาลีสันสกฤต ได้แก่ ภาษาเขมร” ไทยรับภาษาเขมรทั้งที่เป็นคำธรรมดา เช่น เกิด เดิน เจริญ จมูก ฯลฯ และคำราชาศัพท์ เช่น โปรต เสด็จ เสวย สรง ฯลฯ เราจะเห็นว่าภาษาเขมรส่วนหนึ่งมีรูปลักษณะของภาษาคำโดด ซึ่งเหมือนกับภาษาไทย และไทยยังรับเอาวิธีการแผลงคำ (การเติมอุปสรรค และการลงอาคม) ของเขมรมาใช้ภาษาไทยด้วย คำยืมที่รับมาก็ดัดแปลงเสียง รูปคำแบบไทย แต่เราก็พอมิสังเกตเห็นหลักสังเกตคำเขมรในภาษาไทยได้ดังต่อไปนี้

1. สังเกตจากคำโดดหรือคำพยางค์เดียวของเขมรที่ไทยยืมมา เนื่องจากคำโดดเหล่านี้มีลักษณะเหมือนคำไทยมาก จึงต้องอาศัยการจำให้ตีว่าคำใดเป็นคำเขมร คำใดเป็นคำไทย คำยืมภาษาเขมรที่เป็นพยางค์เดียว เช่น

เดิน	เกิด	แซ
ช่วย	เล็ก (ยก)	โดย (ตาม)
เห็น	ตัก	จง
เชิง (ดิน)	ศก (ผม)	ชุม

2. สังเกตจากคำควบกล้ำในภาษาเขมร นอกจากจะมีคำควบกล้ำ ร ล ว อย่างไทยแล้ว คำควบกล้ำของเขมรยังหมายถึงพยัญชนะซ้อนกันสองตัว เขมรนิยมมีเสียงควบกล้ำในพยางค์หน้า โดยใช้พยัญชนะต้นซ้อนกันสองตัวประสมสระเดียวกัน ออกเสียงพร้อมกันด้วย ดังนี้

2.1 คำที่ควบกล้ำ ร ล ว เช่น ปราบ ปรุง ปรง ตรวจจับ กราบ โปรต ไพร ตรีส ตรี ตรู ปราศ ขลัง ฆลาด ผลาญ เพลา ฯลฯ

2.2 คำควบกล้ำอื่น ๆ เช่น ขบวน เสด็จ ขง ขจี ขจร ฆลาด ฆวิล ฆนอม ฆกา ทลาย สราญ เจริญ ฆนง สงบ ขนาด ฯลฯ

ในภาษาเขมรคำควบกล้ำที่มีพยัญชนะต้นซ้อนกันจะออกเสียงติดต่อกัน เมื่อไทยนำมาใช้ออกเสียงแบบอักษรนำ

3. สังเกตจากพยัญชนะท้าย (ตัวสะกด) คำเขมรจะสะกดด้วยตัว จ ญ ร ล และ ส ดังนี้

จ สะกด เช่น เสด็จ เสรีจ ตรวจจับ เผด็จ สำเร็จ บังอาจ

คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย

ความเป็นมาของคำยืมภาษาอังกฤษ

หนังสือ “ประชุมพงศาวดารภาคที่ 62 เรื่องทูตฝรั่งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีความตอนหนึ่งว่า ไทยได้เริ่มติดต่อค้าขายกับอังกฤษมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ในรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศรถ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษในครั้งนั้นยังไม่ถึงขั้นมีการเจริญสัมพันธไมตรี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2310 ไทยเสียกรุงแก่พม่า อังกฤษและฝรั่งเศสอื่น ๆ ก็ได้เล็งไปค้าขายกับเมืองอื่นเป็นเวลานาน ต่อมาภายหลังที่ได้มีการตั้งกรุงเทพฯ เป็นราชธานีแล้ว ในปี พ.ศ.2365 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มาร์ควิส เฮสติงส์ ผู้สำเร็จราชการหัวเมืองอินเดียของอังกฤษที่เบงกอล ได้แต่งตั้งให้จอห์น ครอบฟอร์ด เชื้ออังกฤษและเครื่องราชบรรณาการเข้ามาถวายเพื่อขอเจริญทางพระราชไมตรีกับไทยเป็นครั้งแรก ปรากฏว่าการสื่อสารระหว่างสองชาติในครั้งนั้นไม่สะดวกอย่างยิ่ง

สมัยรัชกาลที่ 3 ไทยกับอังกฤษเกิดความเข้าใจผิดกันหลายเรื่อง ดังนั้นในปี พ.ศ. 2368 ลอร์ด แอมเฮิสต์ ผู้สำเร็จราชการอินเดียของอังกฤษจึงได้แต่งตั้งให้ร้อยเอกเฮนรี เบอร์นี เป็นทูตเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับไทย ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ในปี พ.ศ. 2375 ประธานาธิบดี แอนดรู แจ็คสัน ได้แต่งตั้งให้ เอ็ดมันด์ โรเบิร์ต เป็นทูตขอเข้ามาทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าขาย ในปี พ.ศ.2393 ก็แต่งตั้งให้ โยเซฟ บัลเลสเตีย เข้ามาขอแก้หนังสือสัญญา ในปีเดียวกันนี้เองอังกฤษก็ได้ส่ง เซอร์เจมส์ บรุก เป็นทูตเข้ามาขอแก้หนังสือสัญญา

เมื่อถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2398 สมเด็จพระนางเจ้า วิคตอเรีย ได้ทรงแต่งตั้งให้ เซอร์จอห์น เบาริง เป็นราชทูตเชิญพระราชสาส์นเข้ามาเจริญทางพระราชไมตรี นับเป็นราชทูตคนแรกที่มาจากสำนักพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษ และในปี พ.ศ.2400 ไทยได้ส่งคณะทูตไทยไปประเทศอังกฤษโดยมี หม่อมราโชทัย (ม.ร.ว. กระจ่างกูร ณ อยุธยา) ทำหน้าที่เป็นล่ามหลวง

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่า ไทยกับอังกฤษได้ติดต่อค้าขาย มีสัมพันธภาพกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่ในสมัยนั้นไทยใกล้ชิดกับชาวโปรตุเกส และฝรั่งเศสมากกว่าชาวอังกฤษ ดังนั้นหลักฐานทางเอกสารต่าง ๆ ที่พบได้ในปัจจุบัน จึงไม่ค่อยปรากฏคำยืมจากภาษาอังกฤษ จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการติดต่อกับอังกฤษอย่างเป็นทางการ จึงเริ่มพบการเขียนคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษบ้างเล็กน้อยในเอกสารบางฉบับ เช่น จดหมายเหตุสมัยรัชกาลที่ 2 เป็นต้น ในสมัยรัชกาลที่ 3 คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษมีใช้เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในหนังสือ “จดหมายเหตุบางกอกรีคอร์เดอร์” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของไทย มีหมอบรัดเล มิชชันนารีชาวอเมริกันเป็นเจ้าของโรงพิมพ์ ลักษณะที่สังเกตได้อย่างหนึ่งคือคำยืมในสมัยรัชกาลที่ 3 ส่วนใหญ่เป็นคำเรียกชื่อเมือง ชื่อคน ชื่อยศ และตำแหน่ง รวมทั้งคำที่เป็นชื่อเฉพาะของบางสิ่งบางอย่าง เช่น ธาตุ เป็นต้น (อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล, 2555 : 152-154) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อิงแลนด์	(England)
ไอริชแลนด์	(Ireland)
สกอตแลนด์	(Scotland)
ลูอิฟิลิป	(Louis Philips)
ออกซุเจน	(Oxygen)
ไนโตรเจน	(Nitrogen)
กะปิตัน ฮันตรี บาร์นีย์	(Captain Henry Burney)

นอกจากนี้ สุนันท์ อัญชลินุกูล (2527 : 203) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอังกฤษว่าภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทในภาษาไทยเมื่อไทยมีความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สมัยนั้นพวกมิชชันนารีจากสหรัฐอเมริกาได้เดินทางเข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไทยได้ติดต่อกับชาติอังกฤษและอเมริกันมากขึ้นอีกทั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังสนพระราชหฤทัยศึกษาภาษาอังกฤษจนแตกฉาน คำยืมจากภาษาอังกฤษจึงได้มีจำนวนมากขึ้น คำยืมภาษาอังกฤษในช่วงสมัยนี้ นอกจากชื่อเมือง ชื่อคน ชื่อยศ และตำแหน่งแล้ว ยังมีคำทั่ว ๆ ไปอีกด้วย เช่น

โพลิศแมน	(policeman)
เอนวิโลบ	(envelope)

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษที่มีต่อ วิชาการสาขาต่าง ๆ ทรงจ้างครูฝรั่งชื่อนางแอนนา ลีโอโนเวนซ์ ซึ่งเป็นครูสอนภาษาให้ลูกผู้ดีที่ประเทศสิงคโปร์ มาสอนภาษาอังกฤษถวายแด่พระเจ้าลูกยาเธอในพระบรมมหาราชวัง เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงเป็นเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์อยู่นั้น ก็ได้ทรงศึกษากับครูแอนนาด้วย เมื่อเสด็จออกไปอยู่ฝ่ายหน้าแล้วได้ทรงศึกษาต่อกับหมอมจันดเล ชาวอเมริกัน ทำให้ทรงพระปรีชาสามารถในภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

นักเรียนไทยได้มีโอกาสไปศึกษา ณ ประเทศอังกฤษตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 นักเรียนเหล่านี้เพิ่มจำนวนมากขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน ไทยจึงได้รับวิทยาการและความคิดสมัยใหม่จากประเทศตะวันตกมากขึ้นตามลำดับ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษ ในสมัยนั้นมีนักเรียนไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษและประเทศอื่น ๆ และสำเร็จการศึกษากลับมาอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้มีผู้รู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น นอกจากนั้นคนไทยในประเทศก็ศึกษาภาษาอังกฤษกันอย่างกว้างขวาง ได้รู้จักภาษาอังกฤษ

จากตำรา หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ ปัจจุบันคำยืมภาษาอังกฤษจึงเข้ามาในประเทศไทย เพิ่มขึ้นเป็นทวี โดยเฉพาะในวงการที่ต้องติดต่อกับต่างประเทศ ทั้งวงการธุรกิจ การเมือง และการบันเทิง

วิธีการยืมคำภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในภาษาไทย

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2550 : 120-122) ได้อธิบายถึงวิธีการรับคำภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทย ซึ่งมีวิธีการหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงเสียงและคำ

การยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงเสียงเพื่อความสะดวก และอีกประการหนึ่งเนื่องจากเสียงบางไม่มีใช้ในภาษาไทย เมื่อยืมเสียงจำพวกนี้จึงต้องมีการปรับปรุงทำให้เสียงผิดเพี้ยน ไปจากเดิมบ้าง เช่น

sign	ออกเสียงเป็น	เซ็น
goal	ออกเสียงเป็น	โก
England	ออกเสียงเป็น	อังกฤษ
Statistic	ออกเสียงเป็น	สถิติ
trance	ออกเสียงเป็น	ฝรั่ง

2. การลากเข้าความ

การลากเข้าความ เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงเสียงของคำภาษาอังกฤษเพื่อลากเข้าหาคำไทยที่คุ้นหู หรือแปลความหมายได้ด้วย วิธีนี้ถือได้ว่าเป็นวิธีปรับเปลี่ยนสิ่งที่ไม่คุ้นหู คุ้นปาก แปลไม่ออก การที่ออกเสียงให้ฟังเป็นไทย ทำให้แปลได้ ง่ายต่อการจดจำ ดังตัวอย่าง

court shoes	ลากเข้าหาเสียงภาษาไทยเป็น	คัตชู
bradlay	ลากเข้าหาเสียงภาษาไทยเป็น	ปลัดเล
coffee	ลากเข้าหาเสียงภาษาไทยเป็น	กาแฟ
uniform	ลากเข้าหาเสียงภาษาไทยเป็น	อยู่ในฟอร์ม

3. การทับศัพท์

การทับศัพท์ เป็นการยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้โดยตรง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือเสียง แต่อาจจะเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยในบางคำ เช่น

kiwi	ไทยใช้	กีวี
suit	ไทยใช้	สูท
beer	ไทยใช้	เบียร์
term	ไทยใช้	เทอม
bonus	ไทยใช้	โบนัส

4. การบัญญัติศัพท์

การบัญญัติศัพท์ เป็นวิธีการยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้โดยกำหนดคำให้มีความหมายตรงกับ ภาษาอังกฤษส่วนมากเป็นคำศัพท์เฉพาะ และภาษาที่นำมาใช้บัญญัติศัพท์โดยมากเป็นคำภาษาไทยแท้บ้าง ภาษาบาลีสันสกฤตบ้าง ตัวอย่างศัพท์บัญญัติ เช่น

องค์การ	บัญญัติจาก	organization
ภูมิหลัง	บัญญัติจาก	background
พัฒนาการ	บัญญัติจาก	development
วัฒนธรรม	บัญญัติจาก	culture
หลักสูตร	บัญญัติจาก	curriculum

5. การตัดคำ

เมื่อยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้แล้ว บางครั้งอาจมีการใช้โดยตัดพยางค์ให้สั้นลงเพื่อสะดวกในการออกเสียง ส่วนใหญ่มักเป็นภาษาพูด เช่น

double	ไทยใช้ตัดคำเป็น	เบิ้ล
champion	ไทยใช้ตัดคำเป็น	แชมป์
number	ไทยใช้ตัดคำเป็น	เบอร์
tutor	ไทยใช้ตัดคำเป็น	ติว

6. เปลี่ยนความหมายของคำ หรือการกลายความหมาย

ในการยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทย ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปจำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

6.1 ความหมายกว้างออก เมื่อเดิมคำที่ยืมมามีความหมายเฉพาะอย่าง แต่ภาษาไทยเอามาใช้ในความหมายหลายอย่าง เช่น

คำศัพท์	ความหมายภาษาอังกฤษ	ความหมายในภาษาไทย
bungalow	เรือนหรือกระท่อมทำด้วยไม้	บ้านพักตากอากาศทำแบบใดก็ได้
fan (s)	สนับสนุนคนเก่งทางด้านการศึกษาและการแสดง	คู่รัก สามี หรือผู้สนับสนุนคนเก่ง ในด้านการกีฬา
dope	ยาบำรุงกำลัง	ยาเสพติด ยาที่ทำให้เกิดกำลัง
game	การเล่น วิธีการ การพนัน	การเล่น วิธีการ การพนัน จบ สิ้นสุด

6.2 ความหมายแคบเข้า หมายความว่า คำเดิมนั้นมีความหมายหลายอย่าง เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยมีความหมายเฉพาะเจาะจง เช่น

คำศัพท์	ความหมายภาษาอังกฤษ	ความหมายในภาษาไทย
boy	เด็กผู้ชาย พนักงานรับใช้	พนักงานรับใช้
report	รายงาน ชื่อเสียง	รายงาน
free	อิสระ ไม่ต้องเสียเงิน สะดวก ได้เปล่า	ไม่ต้องเสียเงิน
goal	จุดหมาย ประตูฟุตบอล	ประตูฟุตบอล

6.3 ความหมายย้ายที่ หมายถึง ไทยเรารับเอาคำยืมภาษาอังกฤษมาใช้โดยเปลี่ยนแปลงความหมายไปจากเดิม เช่น

คำศัพท์	ความหมายภาษาอังกฤษ	ความหมายในภาษาไทย
fit	เหมาะ พร้อม สุขภาพดี ขนาดพอดีกับตัว	คั๊บ
gay	ร่าเริง แจ่มใส หลรุหระ เบิกบาน ฉูดฉาด	รักร่วมเพศเดียวกัน
scrum	เข้าแถวกอดคอแย่งลูกรักบี้	จูโจม รุม (มักใช้ในการต่อสู้ หรือการกิน)

อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2555 : 259-268) ได้อธิบายถึงลักษณะภาษาอังกฤษไว้ว่าภาษาอังกฤษ จัดอยู่ในภาษามีวิวัฒนาการ คำในภาษาอังกฤษสามารถเปลี่ยนรูปด้วยการเติมหน่วยผันคำ ภาษาอังกฤษยังมีกร

เปลี่ยนแปลงรูปคำเมื่อเข้าประโยคเพื่อแสดงลักษณะทางไวยากรณ์ ภาษาอังกฤษมีหน่วยเติมหน้าและเติมท้าย และไม่มีเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งที่กล่าวมานี้ มีความแตกต่างจากภาษาไทยอย่างมาก ดังนั้นหากจะยืมคำภาษาอังกฤษต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อสะดวกในการใช้ และเหมาะกับภาษาไทย คำยืมภาษาอังกฤษที่ปรากฏใช้อยู่ในภาษาไทยมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นคำหลายพยางค์

คำยืมภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เป็นคำหลายพยางค์ เมื่อไทยยืมมาใช้จึงทำให้ภาษาไทยมีคำหลายพยางค์มากขึ้น เช่น แคปซูล โฟกัส เทรนเนอร์ คอมพิวเตอร์ ไวโอลิน ด้รมเมเยอร์ เทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2. ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปทางไวยากรณ์

ภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำตามลักษณะทางไวยากรณ์ แต่เมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำไปตามลักษณะทางไวยากรณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น คนไทยใช้คำยืมภาษาอังกฤษโดยไม่ได้คำนึงถึงชนิดและหน้าที่ของคำในภาษาอังกฤษ เช่น

คำที่ไทยใช้	คำภาษาอังกฤษ
ซอรั้ (ก.)	sorry (ค.)
ชื้อปิ้ง (ก.)	shopping (น.)
ไตร์ (ก.)	dry (ก.)
ไดเอ็ต (ก.)	diet (น.)

3. มีการปรับเสียงให้เข้ากับระบบเสียงภาษาไทย

คำภาษาอังกฤษที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทย มักมีการปรับเสียงให้เข้ากับระบบเสียงของภาษาไทย ดังนี้

3.1 การปรับเสียงพยัญชนะต้น

คำภาษาอังกฤษที่ใช้ในเสียงพยัญชนะต้นที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาไทย จะปรับมาใช้เสียงพยัญชนะต้นที่มีสัทลักษณะใกล้เคียงกันแทน เช่น

พยัญชนะต้น / g / > / k / เช่น

คำที่ไทยใช้	คำอังกฤษ
กอล์ฟ	golf
เกม	game

พยัญชนะต้น / z / > / s / เช่น

คำที่ใช้ไทยใช้	คำอังกฤษ
เบนซิน	benzene
โซน	zone

พยัญชนะต้น / V / > /w / เช่น

คำที่ใช้ไทยใช้	คำอังกฤษ
วิว	view
ไวโอลิน	violin

3.2 ปรับเสียงพยัญชนะท้าย

การรับคำยืมภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทย บางครั้งมีการปรับเสียงพยัญชนะให้เข้ากับเสียงตัวสะกดแม่กบ กน และกต ของไทย เช่น

golf	ออกเสียงเป็น	/ก๊อบ/
football	ออกเสียงเป็น	/ฟุตบ๊อน/
tennis	ออกเสียงเป็น	/เทนนิต/
gas	ออกเสียงเป็น	/แก๊ต/

3.3 ตัดเสียงพยัญชนะตำแหน่งที่ 1 ของเสียงพยัญชนะท้ายประสมออก

พยางค์ในภาษาไทยไม่มีการออกเสียงพยัญชนะประสมในตำแหน่งท้ายพยางค์ แต่พยางค์ในภาษาอังกฤษมีลักษณะดังกล่าวอยู่ด้วย เช่น film golf card pearl เมื่อภาษาไทยยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้ได้ปรับเสียงพยัญชนะท้ายประสมของภาษาอังกฤษให้เข้ากับระบบเสียงภาษาไทย โดยการตัดเสียงพยัญชนะตำแหน่งที่ 1 ของเสียงพยัญชนะท้ายประสมออก ด้านรูปเขียนนั้นใช้เครื่องหมายทัณฑฆาตบนพยัญชนะที่ไม่ออกเสียงดังกล่าว คำยืมภาษาอังกฤษบางคำจึงมีเครื่องหมายทัณฑฆาตอยู่ตรงกลาง ซึ่งแตกต่างกับคำยืมภาษาอื่น เช่น

คำที่ใช้ไทยใช้	คำอังกฤษ
การ์ด	card
คอร์ส	course
ฟาร์ม	farm

ฟอร์ม	form
ชอล์ก	chalk
ฟิล์ม	film

3.4 คำภาษาอังกฤษจำนวนมากเมื่อยืมมาใช้ในภาษาไทยในกรณีที่ไม่เป็นทางการ มักตัดพยางค์ให้มีพยางค์น้อยลง เช่น

คำภาษาอังกฤษ	คำที่ไทยใช้
air-conditioner	แอร์
air hostess	แอร์
badminton	แบด
battery	แบ็ต
computer	คอมพ์
kilogram	กิโล
kilometer	กิโล
microphone	ไมค์

4. การใช้เสียงพยัญชนะที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาไทย

4.1 การเพิ่มเสียงพยัญชนะควบ

เสียงพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยมีอยู่ 11 คู่ ได้แก่ /pr- phr- pl- phl- tr- kr- khr- kl- khl- kw- khw-/ ซึ่งใช้เป็นพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด เมื่อไทยยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้อาจมีคำบางคำที่พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะควบกล้ำซึ่งไม่มีอยู่ในระบบเสียงภาษาไทย ทำให้ภาษาไทยมีเสียงพยัญชนะเพิ่มมากขึ้น เช่น /bl- br- dr- fl- fr- thr-/ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

คำที่ไทยใช้	คำอังกฤษ
บล็อก	block
บลู	blue
เบรก	brake

บร็อกโคลี่	broccoli
บรอนซ์	bronze
ดรัมเมเยอร์	drum major
ดริ๊อป	drop
แฟลต	flat
ฟรี	free
อิเล็กทรอนิกส์	electronics
เทรน	train

4.2 เพิ่มเสียงพยัญชนะท้าย

เสียงพยัญชนะท้ายในภาษาไทยมี 9 เสียง เมื่อไทยยืมคำภาษาอังกฤษมาใช้ อาจมีบางคำที่มีเสียงพยัญชนะท้ายที่ตรงกัน แต่ก็มีบางหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายที่ไม่มีในระบบเสียงภาษาไทย เช่น /-f -l -s/ เป็นต้น คำที่มีพยัญชนะท้ายดังกล่าวนี้คนไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันสามารถออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเสียงในภาษาอังกฤษ ลักษณะการออกเสียงตัวสะกดแบบภาษาอังกฤษเช่นนี้ทำให้มีเสียงพยัญชนะท้ายดังกล่าวเพิ่มขึ้นในภาษาไทย เช่น

คำที่ไทยใช้	คำอังกฤษ
กอล์ฟ	golf
สต๊าฟ	staff
แอปเปิ้ล	apple
แคปซูล	capsule
เดรส	dress
ออฟฟิศ	office

วงศัพท์คำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย

สาเหตุที่ภาษาอังกฤษเข้ามาปนในภาษาไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นเหตุผลทางการค้าขาย การศึกษา และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ทำให้เกิดคำยืมเหล่านี้มากมายในภาษาไทย และมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะคนไทยบางส่วนมีค่านิยมว่าการรู้ภาษาอังกฤษมาก ๆ และนำมาใช้โดยไม่พยายามหาคำไทยมาใช้ แทนนั้นเป็นการแสดงภูมิรู้ของผู้ใช้ภาษา ว่าเป็นผู้มีการศึกษาหรืออยู่ในวงสังคมชั้นสูง ปัจจุบันพบว่าวงศัพท์คำยืมภาษาอังกฤษกระจายอยู่ทั่วไปในภาษาไทย ดังที่ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2556 : 123-156) ได้ให้ตัวอย่างคำยืมภาษาอังกฤษในวงศัพท์ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

คำศัพท์ในวงการเมือง

คอมมิวนิสต์	(communist)
ฟาสซิสต์	(fascism/fascist)
คอร์รัปชัน	(corruption)

คำศัพท์ในวงการช่าง

คลัตช์	(clutch)
คอนกรีต	(concrete)
ไดนาโม	(dynamo)
แทรกเตอร์	(tractor)
มอเตอร์	(motor)

คำศัพท์ในวงการกีฬา

โปโล	(polo)
มาราธอน	(marathon)
ยิมนาสติก	(gymnastics)
รักบี้	(rugby/rugby football)
สกอร์	(score)

คำศัพท์ในวงการแพทย์

(ผ้า)กอส	(gout)
เกาต์	(gauze)
คลินิก	(clinic)
โคม่า	(coma)

วัคซีน (vaccine)

คำศัพท์ในวงการวิทยาศาสตร์

กาแล็กซี (galaxy)

โซเดียมคาร์บอเนต (sodium carbonate)

ไนโตรเจน (nitrogen)

ออกซิเจน (oxygen)

ออกไซด์ (oxide)

คำศัพท์ในวงการศึกษ

แคลคูลัส (calculus)

ชอล์ก (chalk)

เทอม (term)

ฟังก์ชัน (function)

ลอการิทึม (logarithm)

คำศัพท์ในวงการเศรษฐกิจ

เครดิต (credit)

เคาน์เตอร์ (counter)

เช็ค (cheque)

แชร์ (share)

สต็อก (stock)

คำศัพท์ในมาตราชั่ง ตวง วัด

เซนติเมตร (centimetre)

ตัน (ton)

ฟุต (foot)

ไมล์ (mile)

ลิตร (litre)

คำศัพท์เกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม ผัก ผลไม้

เค้ก (cake)

คุกกี้ (cookie)

ช็อกโกแลต (chocolate)

แซนด์วิช (sandwich)

ไวน์ (wine)

สตรอว์เบอร์รี (strawberry)

คำศัพท์เกี่ยวกับเครื่องดนตรี

กีตาร์ (guitar)

แซ็กโซโฟน (saxophone)

ฟลูต (flute)

เปียโน (piano)

ไวโอลิน (violin)

คำศัพท์เกี่ยวกับเครื่องใช้ต่าง ๆ

คัตเตอร์ (cutter)

โซฟา (sofa)

เน็คไท (necktie)

เชิ้ต (shirt)

โน้ตบุ๊ก (notebook)

คำศัพท์เกี่ยวกับกริยาอาการต่าง ๆ

คอนโทรล (control)

เคลียร์ (clear)

แคนเซิล (cancel)

ช้อป	(shop)
ซีเรียส	(serious)
เซ็น	(sign)

ศัพท์บัญญัติ

การยืมคำภาษาอังกฤษที่อธิบายข้างต้น เป็นลักษณะการปรับเปลี่ยนเสียงจากคำภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทยเพียงเล็กน้อย หรือใช้วิธีการทับศัพท์ซึ่งเป็นการยืมที่ใกล้เคียงกับคำเดิม มีคำอีกส่วนหนึ่งที่ไทยคิดคำศัพท์ขึ้นใช้แทนศัพท์ภาษาอังกฤษ คำเหล่านี้หลายคำถูกขึ้นหรือประกอบขึ้นจากคำศัพท์ภาษาบาลี สันสกฤตและได้ผ่านการพิจารณาจากคณะผู้เชี่ยวชาญทางภาษาแล้ว และมีการประกาศใช้ ถ้าศัพท์ใดผู้เขียนรับก็จะมีการใช้ต่อกันเรื่อยมา ศัพท์ที่คิดขึ้นในลักษณะนี้ เรียกว่า **ศัพท์บัญญัติ** ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่บัญญัติศัพท์ภาษาไทยอย่างเป็นทางการในปัจจุบันคือ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

หลักเกณฑ์บัญญัติศัพท์ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (มงคล เดชนครินทร์, 2558 13-15) ซึ่งคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภาทุกคณะใช้หลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์หลักเกณฑ์เดียวกัน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยการพยายามหาคำไทยแท้มาใช้เป็นศัพท์บัญญัติ
2. ถ้าหาคำไทยแท้ไม่ได้ให้พยายามใช้คำจากภาษาบาลี สันสกฤต โดยเฉพาะคำที่มีใช้อยู่ก่อน แล้วในภาษาไทยมาสร้างเป็นคำศัพท์บัญญัติ
3. หากทำตามขั้นตอนที่ 2 นี้ไม่ได้ ก็ใช้วิธี ทับศัพท์ เป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยอาศัยหลักเกณฑ์การทับศัพท์ที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้กำหนดไว้

ตัวอย่างศัพท์บัญญัติที่เป็นคำไทยแท้

สูบ	(pump)
หนัง	(film)
ระบบ	(system)
ประเมิน	(assess)
เปรียบเทียบ	(compare)
ดัดแปลง	(adapt)

ตัวอย่างศัพท์บัญญัติที่เป็นคำจากภาษาบาลี สันสกฤต

พาหะ	(carrier)
ทวิภาคี	(bilateral)
คดี	(case/suit)
อุปสรรค	(prefix)
องค์การ	(organization)
วิดีโอทัศน์	(video)
วารสาร	(journal)

ตัวอย่างคำทับศัพท์

ครีม	(cream)
แฟชั่น	(fashion)
เมาส์	(mouse)
คอมพิวเตอร์	(computer)
เบียร์	(beer)

คำยืมภาษาจีนในภาษาไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน

ศุภกร เลิศอมรมีสุข (2556 : 1) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนในช่วงสมัยสุโขทัยไว้ว่า หากศึกษาเอกสารประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทยและจีนแล้วจะพบว่า ไทยและจีนมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ และจีนเป็นหนึ่งในกลุ่มในชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งรกรากในสังคมไทยเป็นเวลานานแล้ว จากหลักฐานของจีนที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรว่า อาณาจักรสุโขทัยได้ส่งคณะทูตพร้อมด้วยของพื้นเมืองมาถวายเป็นของกำนัลแก่จักรพรรดิราชวงศ์หยวน รวม 14 ครั้ง ระหว่างปี พ.ศ. 1835 ถึง พ.ศ. 1865 ส่วนจีนก็ได้ส่งทูตมาไทย 4 ครั้ง การส่งทูตติดต่อระหว่างอาณาจักรสุโขทัยและอาณาจักรจีนในสมัยนั้นส่งผลให้การค้าระหว่างสองอาณาจักรขยายตัว อีกทั้งมีการถ่ายทอดความรู้จากช่างจีนเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาจนเป็นที่รู้จักในนาม “เครื่องสังคโลก” กระทั่งในสมัยอยุธยาความสัมพันธ์ยังคงดำเนินไปอย่างราบรื่น มีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงศรีอยุธยามากขึ้น และเข้ามารับราชการอยู่ฝ่ายไทยด้วย

จากคำกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับแนวการอธิบายของวัลยา ช่างขวัญยืน (2556 : 181-182) ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ไทยกับจีนไว้ว่า ไทยกับจีนมีการติดต่อสัมพันธ์กันทางการทูตมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ชาวจีนเข้ามาอยู่ในกรุงสุโขทัยจำนวนมาก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่าในสมัยสุโขทัยนั้นได้มีชาวจีนโดยเฉพาะเหล่าช่างทำเครื่องปั้นดินเผา ช่างต่อเรือสำเภา และพ่อค้าต่าง ๆ ได้เข้ามาพำนักอยู่ในไทยอย่างต่อเนื่องแล้ว

สมัยกรุงศรีอยุธยา สัมพันธ์ไมตรีทางการทูตระหว่างไทยกับจีนยังคงเป็นไปด้วยดี ชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่เข้ามาเพราะการชักชวนของญาติพี่น้องที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้ว เศรษฐกิจไทยในสมัยอยุธยาจึงมีการขยายตัวอย่างมาก ชาวจีนที่ประกอบการค้าสามารถจ่ายภาษีรายได้ให้แก่ราชสำนักไทยได้เป็นจำนวนมาก นอกจากบทบาททางเศรษฐกิจและการค้าแล้ว ชาวจีนในกรุงศรีอยุธยายังมีบทบาทด้านการเมืองการทหารอีกด้วย ดังปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์เมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยา

การที่ชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งรกรากประกอบอาชีพอยู่ในประเทศไทยและแต่งงานกับคนไทยมาตั้งแต่สมัยอดีต ทำให้เกิดมีพลเมืองไทยเชื้อสายจีนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการผสมผสานกันทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ การยืมคำภาษาจีนบางคำเข้ามาใช้ในภาษาไทยจึงเป็นเรื่องที่น่าจะเกิดขึ้นนานแล้ว คำยืมจากภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นสำเนียงภาษาแต้จิ๋ว และมักเป็นคำเรียกสิ่งของเครื่องใช้ อาหาร พืช ผัก ผลไม้ รวมทั้งคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีน เรานิยมใช้คำยืมภาษาจีนเป็นภาษาพูด ไม่นิยมใช้เป็นภาษาเขียนนอกจากคำบางคำที่ใช้ในวรรณคดี

ลักษณะคำยืมภาษาจีนในภาษาไทย

คำยืมภาษาจีนในภาษาไทยกลายเป็นอีกภาษาหนึ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คำยืมเหล่านี้มาจาก ภาษาจีนหลายสำเนียง เช่น ฮกเกี้ยน แต่จิ๋ว กวางตุ้ง และจีนแคะ เป็นต้น เนื่องจากชาวจีนได้เข้ามาติดต่อกับไทยมีมากมายหลายกลุ่ม ด้วยเหตุนี้คำยืมภาษาจีนที่ใช้ในภาษาไทยจึงมีหลากหลายสำเนียงผสมผสานกันไปตามแหล่งที่มาและมีการปรับเปลี่ยนเสียงเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการออกเสียงของภาษาไทยด้วย

วัลยา ช่างขวัญยืน (2555 : 239-240) ได้อธิบายถึงลักษณะคำยืมภาษาจีนในภาษาไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มักเป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตรีหรือจัตวาซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง เช่น โต้ะ เจ้ บ๊วย กัง ตี้ ก้วยเตี่ยว เป็นต้น จำนวนเสียงวรรณยุกต์ของภาษาจีนแต่จิ๋วมีมากกว่าเสียงวรรณยุกต์ของ ภาษาไทย คือ มีถึง 8 หน่วยเสียง เมื่อเราได้ยินคำที่มีเสียงวรรณยุกต์อยู่ในระดับสูง ๆ ซึ่งคนไทยอาจ ออกเสียงยาก แต่เมื่อรู้ว่าเป็นคำจีนก็อาจจะใช้แนวเทียบ (analogy) จึงเปลี่ยนเสียงคำเหล่านั้นให้เป็นเสียงตรีหรือจัตวาได้ เช่น เจ้ > เจ็, บู้ > บู้, อ้ว > อ้ว, กก > กัก, เปะ > เป๊ะ, ต้ว > ต้ว เป็นต้น

2. คำยืมภาษาจีนส่วนมากเป็นคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง ได้แก่ ก จ ด ต บ ป อ มากกว่า พยัญชนะต้นอื่น ๆ ซึ่งพบเพียงประปราย เมื่อคำยืมเป็นเสียงตรีและจัตวา มีพยัญชนะต้น เป็นอักษรกลางก็จำเป็นต้องเพิ่มรูปวรรณยุกต์ตรี หรือจัตวา ลงในคำนั้น ๆ ด้วย เช่น

คำจีน	คำที่ไทยใช้
แก๊ง	แก๊ง
ก้วยจับ	กวยจับ
เจ็ง	เจ็ง
ต้ว	ต้ว
โป้ว	โป้ว

3. คำที่มีสระประสมเสียงสั้น /เอียะ/ และ /อัวะ/ ปรากฏใช้อยู่ในภาษาไทยเฉพาะคำเลียนเสียง เช่น เพียะ ผียะ ผัวะ หรือคำขยาย เช่น (เหมือน)เดียะ, (ขาว)จัวะ นอกจากนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคำยืมจากภาษาจีน เช่น เกียะ เจียะ เลียะ เปียะ ยัวะ ก้วน ม้วย ฯลฯ คำไทยทั้งหลายที่ไม่ใช่คำเลียนเสียงหรือคำขยายจะไม่ใช่คำที่มีสระประสมเสียงสั้น /เอียะ/ และ /อัวะ/

วิธีการรับคำภาษาจีนมาใช้ในภาษาไทย

บรรจบ พันธุมธา (2554 : 13-17) กล่าวถึงวิธีการยืมภาษาไทยส่วนมากจะได้จากภาษาพูด ซึ่งการยืมชนิดนี้ยอมทำให้เสียงเปลี่ยนแปลงได้ง่ายโดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์เพราะเกิดจากการพูด และฟังไม่ชัดเจนซึ่งมีวิธีการยืม ดังนี้

1. **ทับศัพท์** คือ ออกเสียงตรงตามคำเดิมในภาษาเดิม แต่เสียงวรรณยุกต์อาจเพี้ยนไป ความหมายคงเดิม เช่น

คำภาษาจีน	คำที่ใช้ในภาษาไทย
เกาอี้	เก้าอี้
ตัว	ตัว
โซ่ว	โฉ

2. **ทับศัพท์แต่เสียงเปลี่ยนไป** คำบางคำเสียงเปลี่ยนไป ไม่อาจกำหนดได้แน่ว่าเสียงที่เปลี่ยนไปนั้นเปลี่ยนไปจากคำภาษาแต้จิ๋วหรือภาษาจีนกลางแน่ ลักษณะเช่นนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งเสียงพยัญชนะ เสียงสระ หรือเสียงวรรณยุกต์ และต้องพิจารณาเป็นคำ ๆ ไป เช่น

คำภาษาจีน	คำที่ใช้ในภาษาไทย
ฉา	ชา (ใบชา)
ไต้ (จีนกลาง)	ใต้ (ถูงยาวใส่เงินหรือสิ่งของ)

3. **ใช้คำไทยแปลคำภาษาจีน** เช่น ไชเท้า คือ หัวผักกาด, ไชโป๊ คือ หัวผักกาดเค็มเคี้ยวไม้ คือ ผักกาด (ดอง) เค็ม เป็นต้น

4. **ใช้คำไทยประสมหรือซ้อนกับคำจีน** คำซ้อนคือคำที่มีความหมายเดียวกันจะช่วยแปลความหมาย ทำให้ทราบว่าคำจีนนั้นหมายถึงอะไร เป็นชื่อของอะไร ส่วนคำประสมนั้นเราจะหาคำตัวตั้ง ที่บอกประเภท และลักษณะของสิ่งนั้น ๆ ไว้ข้างหน้าคำเหล่านั้น

ซำ (ปนกัน รวมกัน)	ไทยใช้	ของซำ ร้านซำ ร้านขายของซำ
เปี้ย (ขนมแผ่น)	ไทยใช้	ขนมเปี้ย ขนมเปี๊ยะ
เก้า (ขนมชนิดต่าง ๆ)	ไทยใช้	ขนมโก๋
ลันเตา	ไทยใช้	ถั่วลันเตา
หมี่	ไทยใช้	เส้นหมี่ บะหมี่

5. **สร้างคำใหม่หรือความหมายใหม่** คำจีนที่ยืมมาใช้ในปัจจุบันบางคำไม่เคยมีใช้ในภาษาจีนมาแต่ดั้งเดิม เพราะไม่เคยมีสิ่งนั้นมาก่อน เป็นต้นว่า กาแฟใส่น้ำแข็งไม่ใส่นม เรียกว่า โอวเลียง แปลตาม ศัพท์ว่า ดำเย็น คำว่า เกาเหลา ที่เป็นชื่อกับข้าวชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นแกงจืดก็เป็นการสร้าง ความหมายใหม่ เพราะคำนี้มีได้หมายความถึงกับข้าว แต่แปลตามศัพท์ หมายถึง ตีกลง เป็นต้น

6. เสี่ยงกลายเป็น เช่น

คำภาษาจีน	คำที่ใช้ในภาษาไทย
เต๋า	เต๋า (ลูกเต๋า)
ตัว	ตัว
แสบ	แสบ (วงศ์สกุล)
ฮ้าง	ฮ้าง
ซือห่วย (คำใช้จ่าย)	โสห่วย

7. **สำนวน** เรานำคำจีนบางคำมาใช้เป็นสำนวน ซึ่งจีนไม่ได้ใช้คำนี้ในสำนวนนี้ หรือบางคำอาจเป็นคำผูกใช้ใหม่ในภาษาไทยก็เป็นได้ เช่น

- เจ้าโล่ หมายถึง หนีเปิดไป จากคำ เจ้าโล้ว หมายถึง เดินทาง เดินไปตามทาง
- ซีซ้า หมายถึง ซ้ำใจ เราคงใช้ตามความหมายของ ซ้ำ หรือซ้ำใจของไทย อันที่จริงภาษาจีนแต่จิว ใช้ หมายถึง ตกทุกซี้ได้ยาก ลำบาก (จिनกลางใช้ หมายถึง เศร้าโศก ทุกข์ยาก)
- ซีซั่ว หมายถึง ทำอย่างไม่ประณีต ทำไปตามเรื่องตามราว ไม่รับผิดชอบ (มีผู้กล่าวว่า คำนี้ มาจากจिनแต่จิวว่า ซีลั่ว ภาษาจีนกลางว่า ซีซ่าน)

การกลายความหมาย

มัลลิกา มาภา (2559 : 103-105) กล่าวว่า คำที่ไทยยืมจากภาษาจีนนอกจากการยืมมาด้วยวิธีการของการปรับเสียง หรือรูปคำ และมีความหมายคงเดิมแล้ว ยังมีคำอีกกลุ่มหนึ่งที่ไทยยืมมาแล้วมีการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายของคำ กล่าวคือ มีบางคำที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านความหมาย 3 ลักษณะ ได้แก่

1. **ความหมายแคบเข้า** คำยืมภาษาจีนที่มีความหมายแคบเข้ามี 2 แบบ คือ คำที่ยืมนั้นมีความหมายน้อยกว่าคำที่ใช้อยู่เดิมในภาษาจีน และคำที่ยืมมานั้นใช้ในความหมายเจาะจงกว่าคำในภาษาจีน เช่น

คำที่ยืมมามีความหมายน้อยกว่าคำที่ใช้อยู่เดิมในภาษาจีน

คำที่ไทยใช้		คำภาษาจีน	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
ก๊วย	คนเลวทราม	ก๊วย	ภูตผี ปีศาจ ชั่วร้าย อุบาทว์ คนเลวทราม
ตัว	บัตรแสดงสิทธิผู้ใช้ เช่น ตัวรถเมล์ ตัวหนังสือ	ตัว	กระดาดขจัดบันทึกเรื่องราวสิ่งของในภาษาสามัญมีความหมายเป็นตัวหรือใบเสร็จ
โละ	ทิ้งเสีย ไล่ลง	เลาะ	(ใบไม้) ร่วง หล่น ทิ้งเสีย ไม่ใช่
ฮั่ว	รวมหัวกันในการประมุข	ฮั่ว	ปรองดองสามัคคี รวมหัวกันในการประมุข

คำที่ยืมมาใช้ในความหมายเจาะจงกว่าคำในภาษาจีน

คำที่ไทยใช้		คำภาษาจีน	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
เกี่ยมอี	ของกินชนิดหนึ่งทำด้วยแป้งข้าวเจ้า เป็นเส้นสั้น กลม สองปลาย แหลม ปรุงแบบก๋วยเตี๋ยว	เจียมอี	แป้งข้าวเจ้าที่ทำเป็นเส้นกลมสั้น หัวท้ายแหลม กินเป็นอาหารคาวและหวาน
จิ้นแส	หมอ ครู ชินแสที่ใช้	ชิงแซ	หมอ ครู คุณ ท่าน นาย
บ้วย	คนสุดท้ายในวงค์แซร์ ที่สุดท้าย	บ้วย	หาง สุดท้าย ปลาย
แป๊ะ	สรรพนามใช้เรียกคนแก่ชายชาวจิ้น มี ความหมายว่า ลุง	แป๊ะ	ลุง คำเรียกคนแก่ชายทั่วไป

2. ความหมายกว้างออก การที่คำคำหนึ่งมีความหมายมากขึ้นกว่าที่ใช้อยู่เดิม หรือคำคำหนึ่งเดิมมีความหมายจำกัด แต่ต่อมาใช้ในความหมายทั่วไป เรียกว่า ความหมายกว้างออก เมื่อไทยยืมคำภาษาจีนมาใช้ก็มีความหมายที่เปลี่ยนแปลงลักษณะนี้เช่นกัน ดังตัวอย่าง

คำที่ไทยใช้		คำภาษาจีน	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
ฉำฉา	ชื่อเรียกไม้เนื้ออ่อนที่ใช้ทำหีบบรรจุของมาจากประเทศหนาว ไม้เหล่านี้โดยมากเป็นจำพวกไม้สน	ชำชำ	ไม้สนชนิดหนึ่ง
ซาลาเปา	ขนมชนิดหนึ่งของจีนทำด้วยแป้งสาลี ปั้นเป็นลูกกลม มีไส้ทั้งหวานและเค็ม	ซอลอเปา	ซาลาเปาลีเหลืองไม่มีไส้
โผ	บัญชีหรือบันทึก	โผว	บัญชี

3. ความหมายย่ำยที่ การยืมคำจีนมาใช้แล้วความหมายของคำย่ำยที่ไปนั้น อาจเป็นการย่ำยที่แบบไม่เห็นเค้าความหมายเดิมเลยหรือเป็นการย่ำยที่แบบยังพอเห็นเค้าความหมายเดิมอยู่ก็ได้ เช่น

คำที่ไทยใช้		คำภาษาจีน	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
ก๊วน	ช่อง แห่ลงน้ำลงเหล่า กลุ่มที่สนิท กันมาก	ก๊วง	สำนัก โรง สถาน หอ ร้าน
เกาเหลา	แกง มีลักษณะอย่างแกงจืด	เกาเล่า	ตึกสูง
ซั้ม	ผู้หญิงเงินมีอายุ	ซั้ม	อาสะไ้
ตั้งเก	ชื่อเรือจับปลาชนิดหนึ่ง	ตั้งเก	นายจ้าง (ลูกจ้างคงจะเรียกเรือชนิดนี้ว่าเป็นเรือของนายจ้าง)
จิว	ละครของจีนอย่างหนึ่ง	อิ้ว	คนร้องคนเล่นจิว
ซี้ซัว	ส่งเดช ชู่ย	ซี้สัว	กระจัดกระจาย เกื่อนกลาด
เอี่ยม	ผ้าคาดอกของเด็กเล็ก	เจียม	ปิด บัง คลุม

การใช้คำยืมภาษาจีนในภาษาไทย

วัลยา ช่างขวัญยืน (2555 : 240-246) ได้กล่าวถึงการใช้คำยืมภาษาจีนไว้ว่า คำยืมภาษาจีนที่ใช้อยู่ทั่วไปในภาษาไทยมีทั้งคำเรียกชื่ออาหาร คำเรียกชื่อผักผลไม้ คำเรียกสิ่งของเครื่องใช้และเครื่องแต่งกาย คำเรียกญาติ คำเรียกสถานที่และสิ่งก่อสร้าง คำเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม และคำกริยาบางคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำเรียกชื่ออาหาร

อาหารที่คนจีนนิยมรับประทานย่อมเป็นที่นิยมของชาวไทยเชื้อสายจีนด้วย คำยืมภาษาจีนที่เป็นชื่อเรียกอาหารทั้งคาวและหวานจึงปรากฏเป็นคำยืมในภาษาไทย เช่น กวยจั๊บ กวยเตี๋ยว/ก๊วยเตี๋ยว เกาเหลา เกี๊ยมอี เต้าหู้พะโล้ บะช่อ หน่าเลียบ หมี่ จันอับ ฉือก๊วย ซาลาเปา โอเลี้ยง

คำเรียกชื่อ พืช ผัก ผลไม้

พืชผักและผลไม้จีนมีรสชาติถูกปากคนไทย และเป็นที่ยอมรับในหมู่คนไทยเชื้อสายจีนทั้ง พืช ผัก ผลไม้เหล่านี้ ยังปลูกได้งอกงามดีในเมืองไทย คำเรียกชื่อพืช ผัก ผลไม้ที่เป็นคำยืมจากภาษาจีนมีอยู่ไม่น้อยในภาษาไทย เช่น กุยช่าย เก๊กฮวย ตังโอ้ ฉำฉา แป๊ะก๊วย

คำเรียกสิ่งของเครื่องใช้และเครื่องแต่งกาย

เมื่อคนไทยกับคนจีนติดต่อคบค้ากัน ย่อมต้องรู้จักสิ่งของเครื่องใช้ของอีกฝ่าย ของบางอย่างที่ไทยไม่เคยมีมาก่อนจึงจำเป็นต้องเรียกสิ่งเหล่านั้นตามภาษาจีน เช่น เก้า กอเอี้ยะ แขง ตั่ว โผ ตังเก เกี๊ยะ กุยเฮง ซาก๊วย เอี่ยม

คำเรียกญาติ

ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์กันมายาวนานตั้งแต่อดีต มีการเดินทางเข้ามาค้าขาย อพยพย้ายถิ่น และเกิดการแต่งงานจนกระทั่งมีคนไทยเชื้อสายจีนมาถึงปัจจุบัน คนเหล่านี้นิยมเรียกญาติด้วยคำจีน แม้กระทั่งคนไทยบางกลุ่มที่ไม่มีเชื้อสายจีนยังเรียกตาม คำเรียกญาติที่เป็นคำยืม ภาษาจีน เช่น กัง เจ้ ซ้อ ตี้ เตี้ย แป๊ะ ม่วย/หมวย เฮีย

คำเรียกสิ่งก่อสร้าง และสถานที่

คำประเภทนี้มีไม่มากนักแต่ก็เป็นคำยืมภาษาจีนที่คนไทยใช้อยู่บ่อย ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น เก้ง ห้าง

คำที่เกี่ยวกับศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม

มีคนไทยส่วนหนึ่งนับถือเทพเจ้า หรือนับถือลัทธิจีน และคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ก็มีความศรัทธาในศาสนาหรือวัฒนธรรมประเพณีของจีน จึงปรากฏคำยืมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาประเพณีและวัฒนธรรม เช่น กงเต็ก ขงจื้อ เซียมซี เต้า ฮวงซุ้ย/ฮวงจุ้ย แต้เอี้ย เซ็งเม้ง

คำกริยาบางคำ

คำกริยาบางคำที่คนจีนใช้อยู่ทั่วไป เมื่อคนไทยได้ติดต่อสมาคมกับคนจีนก็สื่อสารกับคนจีนด้วยคำเหล่านั้น และในที่สุดก็กลายเป็นคำที่คุ้นหูและพบใช้อยู่ทั่วไป เช่น จ้อ เจี้ยะ ตูย แมะ โละ ฮั่ว

สุภาคิรัช สุชนนิกุลโมญี

คำยืมภาษาชวา มลายูในภาษาไทย

ความเป็นมาของคำยืมภาษาชวา มลายู⁴

1. คำยืมภาษาชวา

วัลยา ช่างขวัญยืน (2555: 225) กล่าวว่า ภาษาชวาเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยเพราะอิทธิพลของวรรณคดีสมัยอยุธยาตอนปลาย คือเรื่องดาหลังและอิเหนา ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในเจ้าฟ้ากุณฑลและเจ้าฟ้ามงกุฎตามลำดับ วรรณคดีทั้งสองเรื่องนี้เป็นที่รู้จักกันดียิ่งขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์เมื่อมีพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องดาหลัง ในรัชกาลที่ 1 และพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องอิเหนาในรัชกาลที่ 2 ในบทพระราชนิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องนี้ มีคำภาษาชวาแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก คำเหล่านี้มีหลายคำที่เป็นที่รู้จักของคนไทยในสมัยนั้น และอาจมีการนำคำบางคำมาใช้กันในการพูดหรือแต่งคำประพันธ์ต่าง ๆ จึงทำให้คำดังกล่าวกลายเป็นคำยืมที่ยังคงมีใช้มาจนถึงปัจจุบัน

2. คำยืมภาษามลายู

วัลยา ช่างขวัญยืน (2555: 225-256) กล่าวว่าประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียมีอาณาเขตติดต่อกัน จังหวัดชายแดนไทยที่ติดต่อกับมาเลเซีย ได้แก่ จังหวัดสตูล สงขลา ยะลา และนราธิวาส ทั้งสองประเทศจึงมีความสัมพันธ์กันในการค้าขาย และการสงครามมาเป็นเวลาหลายร้อยปี มีหลักฐานในสมัยสุโขทัย คือ ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง (จารึกหลักที่ 1 ด้านที่ 4) กล่าวถึงพ่อขุนรามคำแหงทรงขยายอาณาเขตลงไปทางใต้จนถึงคาบสมุทรมลายู ทำให้ไทยได้หัวเมืองมลายูเป็นเมืองประเทศราช เช่น เมืองไทรบุรี ปะลิส กลันตัน ตรังกานู เป็นต้น ดินแดนเหล่านี้ไทยเสียให้แก่อังกฤษในสมัยรัชกาลที่ 5

การที่ประเทศไทยกับมาเลเซียมีอาณาเขตติดต่อกัน มีการคมนาคมกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประชาชนแถบจังหวัดชายแดนของทั้งสองประเทศจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ทั้งด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะทางด้านภาษาจะพบคำภาษามลายูใช้ปะปนอยู่ในภาษาไทยในแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมาก คำเหล่านี้หลายคำที่แพร่เข้ามาในภาษาไทย เราจึงพบคำยืมภาษามลายูอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย

⁴ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แยกภาษาชวา (ช.) และมลายู (ม.) ออกจากกัน แต่นักมานุษยวิทยาหลายคนกล่าวว่า เดิมภาษาชวาและมลายูเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน คนสองชาตินี้ใช้ภาษามลายูร่วมมาก่อน อีกนัยหนึ่งภาษาชวาแต่เดิมก็คือภาษาถิ่นมลายูถิ่นหนึ่งนั่นเอง

วิธีการรับคำยืมภาษาชวา มลายู มาใช้ในภาษาไทย

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556 : 196-201) ได้กล่าวถึงวิธีการรับคำยืมภาษาชวา มลายู มาใช้ในภาษาไทย มีวิธีการคือ การทับศัพท์ และการแปลศัพท์ อธิบายได้ดังนี้

1. วิธีการรับเข้ามาโดยการทับศัพท์

การรับเข้ามาโดยการทับศัพท์ ส่วนใหญ่จะพยายามปรับเสียงของคำศัพท์ให้เข้ากับระบบภาษาไทย ซึ่งอาจจะเป็นการตัดเสียง เพิ่มเสียง หรือเปลี่ยนแปลงเสียงบางเสียง เช่น

ganja	กัญชา
kelasi	กะลาสี
keris	กริช
kapal	กำปั่น
champadak	จำปาตะ
tabek	ตะเบ๊ะ
bunga	บุหงา
nyai	ยาหยี
langsar	ล้างสาด
beka	เพกา

2. การรับเข้ามาโดยการแปลศัพท์ การรับเข้ามาโดยวิธีนี้มีอยู่น้อยคำ เช่น

ข้าวย่ำ	nasikerabu (nasi- ข้าวสุก kerabu - ย่ำ)
นกขมิ้น	burongkunyit (burong- นก kunyit- ขมิ้น)

การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำศัพท์ภาษาชวา มลายูในภาษาไทย

มัลลิกา มาภา (2559 : 117-118) กล่าวว่า คำศัพท์ที่ไทยยืมมาจากภาษาชวา มลายูบางคำมีความหมายคงเดิม แต่บางคำก็มีความหมายเปลี่ยนแปลงไป คือ ความหมายแคบเข้า ความหมายกว้างออก หรือความหมายย้ายที่ ดังนี้

1. ความหมายคงเดิม

คำที่ไทยใช้		คำชวา มลายู	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
ทุเรียน	ชื่อผลไม้ชนิดหนึ่ง ผลใหญ่ มีหนามแหลม	durian	ผลไม้มีหนามโดยรอบ
สาकु	ไม้จำพวกปาล์ม ใช้ใส่ใน ลำต้นทำแป้ง	sagu	แป้งซึ่งได้จากต้นสาकु
มัสยิด	ที่ประชุมทำศาสนกิจของ มุสลิม, สุเหร่า	masjid	ที่ประชุมทำศาสนกิจในศาสนา อิสลาม

2. ความหมายแคบเข้า

คำที่ไทยใช้		คำชวา มลายู	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
กิดาหยัน	มหาดเล็ก	kedayan	บริวาร ผู้รับใช้
กุดัง	โรงเก็บสินค้าหรือสิ่งของ	gudang	โรงงาน โรงเก็บของ ร้านขายของ
บาหยัน	ชื่อพี่เลี้ยงนางบุษบา	bayan	นางพระกำนัล

3. ความหมายกว้างออก

คำที่ไทยใช้		คำชวา มลายู	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
บุหร่ง	นก นกยูง	burong	นก
แบหลา	การฆ่าตัวตายตามสามี แผ่ แบ กางออก	Bela	การฆ่าตัวตายตามสามี

ปันจูเหร็จ	โจรป่า เครื่องรัดเกล้าที่ ไม่มียอด	panjurit	โจรป่า
------------	---------------------------------------	----------	--------

4. ความหมายย้ายที่

คำที่ไทยใช้		คำชวา มลายู	
คำ	ความหมาย	คำ	ความหมาย
พันธุ	ต่อสู้ ประชิดติดพันกัน	bantu	ช่วยหรือสงเคราะห์
สลัด	โจรปล้นเรือกลางทะเล	selat	ช่องแคบ
ตะหมัง	เสนา	demang	นายบ้าน นายตำบล

การใช้คำยืมภาษาชวา มลายูในภาษาไทย

คำยืมส่วนใหญ่เป็นคำ 2 พยางค์หรือมากกว่า คำที่ปรากฏในภาษาไทยส่วนมากจะเป็นคำ ที่เกี่ยวกับ พืช สัตว์ สิ่งของ สถานที่ และศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งคำกริยาบางคำ (วัลยา ช่างขวัญยืน, 2555: 227-231; มัลลิกา มาภา, 2559 : 118-120) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. คำที่หมายถึงพืช

คำที่ไทยใช้	คำชวา มลายู
กระดังงา	kenanga
ทุเรียน	durian
น้อยหน่า	nona
มังคุด	manggis/manggustan
สาคุ	sagu
ลูกหยี	keranji
กลางสาด	langsat
ลองกอง	longkong
สละ	salak

จำปาตะ	cempedak
ระกำ	rakam

2. คำที่หมายถึงสัตว์

คำที่ไทยใช้	คำชวา มลายู
กะปะ	Ular kapak
กะพง	kabong
กูเรา, กูเสา	kurau
โลมา	lomba
อูรังอุตัง	orangutang
พังพอน	bangbon
กระ (เต่า)	karat

3. คำที่หมายถึงสิ่งของ

คำที่ไทยใช้	คำชวา มลายู
กริช	keris
กำยาน	kemenyan
กุแหละ (กอลและ)	kolek
ปาเต๊ะ	batek

4. คำที่หมายถึงสถานที่

คำที่ไทยใช้	คำชวา มลายู
มัสยิด	masjid
เบตง	betong
ภูเก็ต	bukit
กระปี่	kelubi

อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

อิทธิพลภาษาต่างประเทศที่มีต่อภาษาไทย

ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดซึ่งกันและกันได้ จึงทำให้ภาษาทุกภาษาในโลกนี้ปะปนกัน ลักษณะการปะปนกันหรือที่เรียกว่า การยืม เป็นส่วนที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมากมาย โดยเฉพาะลักษณะดั้งเดิมของภาษาไทยที่เป็นภาษาคำโดด อิทธิพลจากการยืมคำ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเสียง คำศัพท์ ความหมาย และการเรียงคำซึ่งจะกล่าวโดยลำดับ (จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ, 2556 : 295)

อิทธิพลด้านระบบเสียง

การยืมคำภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านระบบเสียงภาษาไทย กล่าวคือ ทำให้เกิดเสียงใหม่ในภาษาขึ้น ดังนี้

1. มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำเพิ่มขึ้น ซึ่งเดิมภาษาไทยมีพยัญชนะควบกล้ำ ดังตัวอย่างจากหนังสือภาษาศาสตร์เบื้องต้น (อุดม วโรตม์สิกขดิตถ์, 2527:103) ดังนี้

อักษรไทย	สัญลักษณ์	คำตัวอย่าง
กร	[kr]	กรง กรุง
กล	[kl]	กลาง กลุ่ม
กว	[kw]	กว่า กว้าง
ขร คร	[khr]	ครอง ครีမ်
ขล คล	[khl]	คล้าย คลี่
ขว คว	[khw]	ความ ขวา
ปร	[pr]	ปราง แปรง
ปล	[pl]	ปลา เปลี่ยน

พร	[phr]	พระ พรุ้ง
พล ผล	[phi]	พลาจ พลอย
ตร	[tr]	ตรา ตรู

เมื่อเรารับคำสันสกฤตเข้ามา ทำให้เรามีพยัญชนะควบกล้ำเพิ่มขึ้น คือ ทร [thr] (ซึ่งเดิม ไทยออกเสียงเป็น ซ [S] ทั้งสิ้น) เช่นในคำว่า

ทฤษฎี [thrift - sa - dii]

จันทรา [can - thraa]

อินทรา [?in - thraa]

ภัทรา [phat - thraa]

และเมื่อเรารับคำภาษาอังกฤษมา ทำให้มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำเพิ่มอีก คือ

ดร [dr] เช่น ดรัมเมเยอร์ ดรอฟต์

บร [br] เช่น เบรก บรอนซ์

บล [bl] เช่น บลูยีนส์ บล็อก

ฟร [fr] เช่น ฟรังก์ ฟรี

ฟล [fl] เช่น ฟลัค แพลต

2. มีเสียงพยัญชนะท้ายเพิ่มขึ้น เดิมพยัญชนะท้ายของคำมี 9 หน่วยเสียง ได้แก่ / ก บ ด น ม ย ว ง และ ก กา/ เมื่ออิทธิพลจากคำภาษาอังกฤษที่ไทยยืมเข้ามาใช้ ทำให้แนวโน้มในการออกเสียงพยัญชนะท้ายคำ เป็นเสียง ส ฟ ล เช่น

เซฟ กราฟ

พอสพอร์ส บรูฟ

มีสตาร์ด ยีนส์

บัลเลต์ เซลล์

ผู้เขียนมีความเห็นว่า นอกจากระบบเสียงพยัญชนะในภาษาไทยจะเพิ่มขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ภาษาไทยมีระบบการเขียนสะกดพยัญชนะท้ายที่ไม่ตรงตามมาตราด้วย กล่าวคือ คำภาษาไทยส่วนใหญ่จะสะกดตรงตามมาตรา แต่เมื่อมีการยืมภาษาต่างประเทศ ทำให้มีคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตรา เช่น คณิตศาสตร์ วิศวกร ฟุตบอล เป็นต้น

อิทธิพลด้านคำศัพท์

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556,297-300) ได้กล่าวถึงอิทธิพลภาษาต่างประเทศที่มีต่อวงศัพท์ไว้ว่า อิทธิพลที่มีต่อวงศัพท์นั้นสิ่งแรกที่เกิดจากอิทธิพลของคำยืมซึ่งปรากฏชัด คือ มีคำศัพท์เพิ่มขึ้นในภาษา ศัพท์ที่เพิ่มเข้ามาอาจจะเป็นศัพท์ที่ใช้พูดถึงสิ่งใหม่ ความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นใหม่ บางครั้งศัพท์ที่ยืมเข้ามาก็อาจจะเป็น ศัพท์ที่ใช้พูดถึงสิ่งของ หรือความคิดที่ เคยมีอยู่แล้ว และภาษาเดิมก็มีคำศัพท์สำหรับสิ่งนั้นหรือความคิดนั้นอยู่แล้ว จนเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวงศัพท์เพิ่มขึ้น ซึ่งสรุปการเปลี่ยนแปลงทางด้านศัพท์ ได้ดังนี้

1. **ทำให้ภาษาไทยมีศัพท์ที่ใช้ในภาษาเพิ่มขึ้น** เพื่อใช้แทนสิ่งใหม่และความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น หน่วยกิต เครดิต เทคนิค กระสวยอวกาศ ฯลฯ คำที่เกิดขึ้นใหม่นี้อาจจะเป็นคำไทยที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมและนำมา ประสมกันใหม่ หรืออาจจะเป็นคำทับศัพท์หรือแปลศัพท์ก็ได้ โดยเฉพาะศัพท์ใหม่ลักษณะนี้เป็นศัพท์ที่ไทยยืมจาก ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่

2. **ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อศัพท์เดิมในภาษาไทย** ในกรณีศัพท์ที่รับเข้ามานั้น เป็นศัพท์ที่ใช้พูดถึง ความคิด หรือสิ่งของที่เคยมีอยู่แล้วในสังคมไทยจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงศัพท์เดิม

2.1 เกิดการแข่งขันระหว่างศัพท์เก่าและศัพท์ใหม่ เช่น เมื่อรับคำว่า “จมูก” “เดิน” จากภาษา เขมรเข้ามาใช้ใหม่ ๆ นั้น ในระยะแรก ๆ จะมีการใช้คำว่า จมูก – ดั่ง เดิน-ย่าง คู่กันไป โดยสื่อความหมาย เหมือนกัน และถ้าจะดูจากตัวอย่างในภาษาปัจจุบันมีคำศัพท์หลายคำซึ่งใช้ สลับกันได้โดยมีความหมายเท่ากับ เช่น โทรทัศน์-ทีวี บัตร-การ์ด รถประจำทาง-รถเมล์

2.2 เกิดความไม่นิยมระหว่างศัพท์เก่าและศัพท์ใหม่ ศัพท์ใหม่อาจจะไม่เป็นที่นิยมเท่าศัพท์ที่เคยมี ใช้อยู่ในภาษาแต่เดิม เช่น ศัพท์เก่า “กระโปรงย้วย” (หรือ กระโปรงผ้าเฉลียง) ศัพท์ใหม่ “กระโปรงนิวลูค” เรายัง นิยมใช้ศัพท์เก่าอยู่ ในทางตรงกันข้ามศัพท์เก่าอาจจะแพ้นและเลิกใช้ไปกลายเป็นศัพท์โบราณและเลือกใช้ศัพท์ใหม่ แทน เช่น เกือก-รองเท้า กระดวง (ฝอย-ขัดหม้อ=ลูกมะพร้าวทุยที่ ตัดครึ่งท่อน สำหรับถูพื้นบ้าน) - สก๊อตโบรท์

2.3 ทั้งศัพท์เก่าและศัพท์ใหม่ยังคงใช้ในภาษาทั้งคู่ แต่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้าน ความหมายของคำศัพท์ เช่น

แพ้ เดิมหมายถึง “ชนะ” เมื่อรับคำ ชนะ” เข้ามาใช้ ความหมายของคำว่า “แพ้” เปลี่ยน ความหมายเป็น “สู้ไม่ได้”

ตั้ง เดิมหมายถึง “จมูก” เมื่อรับคำ “จมูก” เข้ามาใช้ ความหมายของ “ตั้ง” เปลี่ยนไปเป็น “ส่วนหนึ่งของจมูก”

ย่าง (ย่าง) เดิมหมายถึง “เดิน” เมื่อรับคำ “เดิน” เข้ามาใช้ ความหมายของ “ย่าง” เปลี่ยนไปเป็น “เดินที่มีท่าทางอย่างละครเมื่อเข้าออกโรง”

อนึ่ง ศัพท์เก่าและใหม่ใช้สื่อความหมายอย่างเดียวกัน แต่ใช้ในโอกาสที่ต่างกัน เช่น ใช้เป็นภาษาราชการ ภาษาสุภาพ ภาษาที่ใช้ในคำประพันธ์ ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้ ทำให้ภาษาไทยมีคำไวพจน์มากขึ้นและมีผลกระทบต่อการใช้ภาษาทำให้เกิดวิธีการพูดและการเขียนแบบต่าง ๆ ผู้พูดหรือ ผู้เขียน สามารถเลือกใช้ศัพท์ตามความต้องการและให้เกิดความเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

ตัวอย่างคำไวพจน์ เช่น

พระเจ้าแผ่นดิน = ภูมิ นฤบดี นราธิป นฤบาล บพิตร ภูบดี ภูธร นเรนทร์ อติสร

ภูเขา = ศิริ บรรพต ไศล ศิขรินทร์ ภูผา สิงขร พนม ภู มหิธร ศิขร

แม่น้ำ = คงคา นที คุนที สาคร ธารา ชลาลัย สินธุ อุทกธารา สาครเศศ ยมนา สมุทร

ช้าง = กุญชร สาร กรี คช หัตถิ โอยรา ดำรี มาตงค์ พารณ คเชนทร์

ห้องฟ้า = นภา เวหา อัมพร ทิฆัมพร คัคณานต์ นภาดล นภาลัย

ป่าไม้ = อรัญ พนา พนาลี พนัส ถือน ชฎ ไพรสมนต์ พนาสมนต์ ไพรสันต์

อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทยในส่วนของคำไวพจน์ใช้ในภาษาข้างต้น สอดคล้องกับการอธิบายอิทธิพลคำยืมของ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2556 : 228) คือ เมื่อนำคำ ภาษาต่างประเทศมาปะปนในภาษาไทย ทำให้มีคำศัพท์ที่มีความหมายเหมือนกันเพิ่มขึ้น ซึ่งสะดวกและสามารถเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับความต้องการได้ โดยเฉพาะการแต่งคำประพันธ์ เช่น

นก คำไวพจน์คือ สกุนา สุโหนก วิหค ปักษา

ม้า คำไวพจน์คือ พาซี อาชา สินธพ

ผู้หญิง คำไวพจน์คือ สตรี นารี อิตถิ กัญญา

ดอกไม้ คำไวพจน์คือ สุมาลี ผกา บุษบา

3. มีผลทำให้คำประสมในภาษาไทยน้อยลง การรับศัพท์ต่างประเทศเข้ามาในลักษณะของการทับศัพท์ มีผลทำให้คำประสมของไทยน้อยลง เพราะโดยปกติถ้าเราไม่ยืมศัพท์ด้วยการทับศัพท์ เรามักจะสร้างคำขึ้นใช้ด้วยการประสม เช่น เราสร้างคำว่า ดาวเทียม มนุษย์อวกาศ ยาสีฟัน แทนที่จะทับศัพท์คำว่า Satellite Astronaut และ toothpaste ปัจจุบันเรามีศัพท์จำนวนมากที่ใช้ศัพท์ เช่น เทนนิส เบสบอล แซนวิช ไอศกรีม ลีोटเตอร์ สุนัข

เกอร์ ตั้งไข่ สลัด ฯลฯ คำแต่ละคำนี้ถ้าเราไม่ใช้ทับศัพท์จะทำให้มีคำประสมเกิดมากมาย เช่น ก๋วยเตี๋ยว ถ้าสร้างเป็นคำประสมอาจจะเป็น ข้าวเส้นเล็ก ข้าวเส้นใหญ่ ข้าวเส้นเหลือง ข้าวเส้นหมี่ ฯลฯ (วิไลวรรณ ฆนิษฐานันท์, 2523 : 108)

4. **ทำให้คำศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยเป็นคำที่มีหลายพยางค์** ลักษณะเดิมของภาษาไทยคำส่วนใหญ่เป็นพยางค์เดียว จากอิทธิพลของภาษาต่างประเทศที่ไทยรับเข้ามาใช้ทำให้คำในภาษาไทยกลายเป็นคำที่มีหลายพยางค์ เช่น สลาตัน กัลปังหา รำมะนา จะละเม็ด ตะแลงแกง อภิปราย อุปาทาน อุปัชฌาย์ ฯลฯ

5. **ทำให้รูปแบบในการสร้างคำในภาษาไทยเปลี่ยนแปลงไป** ภาษาไทยมีวิธีการสร้างคำโดยการประสมคำ มีคำหลักอยู่หน้าและคำขยายอยู่หลัง อิทธิพลของภาษาบาลีสันสกฤต อังกฤษ ทำให้รับวิธีการสร้างคำขยายอยู่ข้างหน้าเข้ามาใช้ในภาษาไทยด้วย เช่น สรรพสินค้า อนุภรรยา ราชวัง มหาบุรุษ วีรชน กุลบุตร ฯลฯ

6. **ทำให้ภาษาพูดและภาษาเขียนของไทยเกิดความแตกต่างกัน** กล่าวคือ คำที่ออกเสียงเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน เขียนด้วยตัวสะกดการันต์ต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการเขียนคำศัพท์ให้ถูกต้องตามความหมาย เช่น

[kaan]	กาน (ตัด)	กาล (เวลา)		
	การ (งาน)	การณ (เหตุ)		
	กาฬ (ดำ)	กาญจน์ (ทอง)		
	กานท์ (บทกลอน)	กานต์ (ที่รัก)		
[san]	สัน (สิ่งที่มีลักษณะนูนสูงชันเป็นแนวยาว ๆ)			
	สันต์ (ชฎ ดง ที่รัก ที่ทึบ)	สันต์ (เจียบ สงบ)		
	สันท์ (เกลี้ยงเงลา อ่อนนุ่ม นุ่มนวล)	สรร (เลือก)		
	สรรค์ (สร้าง)	สรรพ์ (ทุกสิ่ง)		
	ศัลย์ (ลูกศร ของมีปลายแหลมอื่น ๆ)	ชัน (หก)		

7. **ทำให้เกิดแนวเทียบผิดเกี่ยวกับการเขียนคำศัพท์** ด้วยเหตุที่ไทยรับคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้มีการตัดเสียงบางเสียง โดยเฉพาะพยางค์ท้ายของคำ โดยใช้เครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับบนอักษรที่ไม่ออกเสียง คำลักษณะนี้มีจำนวนมากจึงเกิดการเข้าใจผิด นำเอาคำอื่นซึ่งเป็นคนละความหมายแต่ออกเสียงเหมือนกันไปเทียบ ทำให้เขียนผิดพลาดง่าย เช่น

อานิสส์	เขียนเป็น	อานิสซ์	เพราะนำไปเทียบกับ	พระสงฆ์
กำพืด	เขียนเป็น	กำพิช	เพราะนำไปเทียบกับ	พิช

สำออง	เขียนเป็น	สำอองค์	เพราะนำไปเทียบกับ	สุรางค์
อาจณ	เขียนเป็น	อาจันต์	เพราะนำไปเทียบกับ	จันต์
จ่านง	เขียนเป็น	จ่านงค์	เพราะนำไปเทียบกับ	อนงค์
ไข่มุก	เขียนเป็น	ไข่มุกต์	เพราะนำไปเทียบกับ	มุกดา

อิทธิพลด้านการเรียงคำในประโยค

การเปลี่ยนแปลงทางการเรียงคำในภาษาไทย ซึ่งอิทธิพลของภาษาต่างประเทศนั้นนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านเสียงและคำแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงในระดับประโยคและระดับต่ำกว่าประโยค (วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, 2556 : 229-230) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เรียงคำขยายไว้ข้างหน้า ซึ่งในภาษาไทยจะเรียงคำขยายข้างหลังคำที่ถูกขยาย และมีโครงสร้างประโยคที่เรียงลำดับจากประธาน กริยา และกรรม แต่ปัจจุบันมีลักษณะการเรียงคำใหม่ เกิดขึ้นในภาษาไทย ให้คำขยายมาก่อนคำที่ถูกขยาย เนื่องจากอิทธิพลของภาษาบาลี สันสกฤต และอังกฤษ เช่น มหาราชา มหาชน ราชนรถ อเมริกันฟุตบอล ดีไซน์ไทย ฯลฯ

2. จำนวนนับอยู่หลังคำนาม ตามปกติแล้วโครงสร้างประโยคในภาษาไทยคำบอกลักษณนาม มักจะเกิดหลังจำนวนนับ เมื่อภาษาไทยได้รับอิทธิพลจากภาษาต่างประเทศ โครงสร้างของประโยคก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยเห็นได้จากการไม่นิยมใช้ลักษณนาม ซึ่งจะพบได้โดยทั่วไปจากสื่อมวลชนทั้งทางวิทยุโทรทัศน์และโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ เช่น

- 4 นักวิ่งไทยพลาดเหรียญทองเอเชียนเกมส์
- ตำรวจตามล่า 2 โจรร้ายเมืองกรุง

3. การเรียงคำเข้าเป็นประโยค ใช้บทกรรมของประโยคไว้ข้างหน้าตามลักษณะ passive voice ของภาษาอังกฤษ เช่น

- เด็กถูกรถยนต์ชนตาย
- นวนิยายเรื่องนี้ถูกแปลโดยหมยันดี
- หนังสือเรื่องนี้ถูกแบ่งออกเป็นสองตอน

อิทธิพลด้านการใช้คำและสำนวน

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์ (2546 : 168) กล่าวถึงอิทธิพลภาษาต่างประเทศที่มีต่อสำนวนภาษาไทยมีการลอกเลียนแบบสำนวนภาษาต่างประเทศมาใช้ ทั้งสำนวนภาษาอังกฤษ บาลีสันสกฤต จีน ฯลฯ ดังตัวอย่าง

สำนวนภาษาอังกฤษ เช่น

- หนังสือเล่มนี้เขียนโดย “กาญจนา เ गरังซี”
- เขา เดินทางไป เชียงใหม่โดยรถไฟ
- ท้องฟ้าเต็มไปด้วยดวงดาว

สำนวนจากภาษาบาลี เช่น

- ปัญญาอ่อนนำมาซึ่งนักปราชณู
- อันว่าคนดีย่อมประพฤติดุอยู่ในศีลธรรม
- ข้าแต่พระมหามนุ ผู้มีความเพียรใหญ่

สำนวนจากภาษาจีน เช่น

- ขอคารวะท่านสักจอก
- ศิษย์สมควรตาย
- ข้าน้อยมิบังอาจ
- ของงอายุยืนหมื่นหมื่นปี

คำสั่งสภษฎุเค้า	คำพราหมณ์
คำแขกมครสยาม	ย้อม้วน
สิงหฬเตลงภูกาม	กั้มพูช
หริภุญไชยถ้วน	พากย์ตั้งแต่เดิม
คำสยามมครเค้า	กั้มพูช
คำแขกคำลาวอุทร์	คักล้า
สิงหฬมานมอญวุฒ	พราหมณ์เก้า
แปดพากย์ยากลิกล้า	เลือกใช้ชิมลอง
จักจัตคัตแจกเค้า	คำสยาม พากย์เฮย
ปุนเก้าปุนใหม่ความ	เนื่องถ้อย
คำตรงอิกแฝลงตาม	สั่งสภษฎุ
ฉกเช่นอาภรณ์น้อย	เสียบไว้ในกรรณ

(แบบเรียนอนันต์วิภาค ของพระยาศรีสุนทรโวหาร)

เอกสารอ้างอิง

กัตัญญ ชูชื่น.(2543) .คำยืมภาษาต่างประเทศชุดภาษาเขมรในภาษาไทย.กรุงเทพฯ :โอเดียนสโตร์.

กาญจนา นาคสกุล.(2554).**บรรทัดฐานภาษาไทยเล่ม 1**.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.

_____ . (2556). **ระบบเสียงภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กำชัย ทองหล่อ. (2556). **หลักภาษาไทย**.(พิมพ์ครั้งที่ 54). กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์. (2546). **อิทธิพลภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.

จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ.(2556). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ :โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

தியு ศรีนราวัดน์ และชลธิชา บำรุงรักษ์.(2558). **ภาษาและภาษาศาสตร์**.กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดำรงพล อินทร์จันทร์. **กลุ่มภาษาตระกูลไท-กะไต : เหนือการจดจำแนกและข้อถกเถียงทางทฤษฎี**. รวม
บทความและข้อเขียนของนักศึกษาโครงการปริญญาเอกสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เผยแพร่เมื่อ 17 พฤศจิกายน 2553. เข้าถึงได้จาก tpir53.blogspot.com.

นภลัย สุวรรณธาดา. (2545).**ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษาศาสตร์, เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วย
ที่ 1-6** .(พิมพ์ครั้งที่ 10) .นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บรรจบ พันธเมธา. (2523). **ลักษณะภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____ . (2554). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**.(พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญยเสนอ ตรีวิเศษ. (2564). **ภาษาศาสตร์สำหรับครูภาษาไทย**.(พิมพ์ครั้งที่ 4).บุรีรัมย์: โรงพิมพ์วินัย 2509
จำกัด.

พัฒน์ เพ็งผลา. (2552).**บาลีสันสกฤตในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- มงคล เดชนครินทร์. (2558). **ศัพท์บัญญัติ-บัญญัติศัพท์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.
- วัลยา ช่างขวัญยืน. (2555). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :สถาบันภาษาไทย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิจิตร ภาณุพงศ์.(2532). **โครงสร้างภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์**.(พิมพ์ครั้งที่ 10).กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2556). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิสันต์ กุณแก้ว.(2551).**ภาษาบาลีสันสกฤตที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย**.กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- ศานติ ภัคดีคำ. (2553). **เขมรใช้ไทยยืม**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.
- ศุภกร เลิศอมรมีสุข. (2556). **พัฒนาการของคำยืมภาษาจีนที่ปรากฏในพจนานุกรมไทย**.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาพร มากแจ้ง.(2535).**ภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทย**.(พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพฯ :โอเดียนสโตร์.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์.(2547).**ความหลากหลายของภาษาและชาติพันธุ์ : ทรัพยากรล้ำค่าหรือปัญหาที่แก้ไม่ตก**.
วารสารภาษาและวัฒนธรรม.23 (1),15-24.
- _____.(2549).**สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์.วารสารภาษา
และวัฒนธรรม.25(2),5-17.**
- อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. (2555). **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2**.(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทย
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์.(2549).**กว่าจะเป็นนักภาษาศาสตร์**.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____.(2529).**ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม.วารสารศาสตร์แห่งภาษา.6,40-45.**
- _____.(2542).**ภาษาในสังคมไทย : ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา**.พิมพ์ครั้งที่
ที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____.(2556).**ภาษาศาสตร์สังคม**.พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม วัชรธรรม์สิขิตต์. (2527). **ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Bloch, Bernard and Trager, George L. (1942). **An Outline of Linguistic Analysis**. Baltimore: Linguistic Society of America.

Sapir, Edward. (1921). **Language**. New York: Harcourt, Brace and Company.

สุภาดิษฐ์ สุชนภิญโญ